

T. C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

**LİSELİ ERGENLERİN TRANSAKSİYONEL ANALİZ
EGO DURUMLARI İLE BAĞLANMA STİLLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Hüseyin KELER

İstanbul, 2008

T. C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

**LİSELİ ERGENLERİN TRANSAKSİYONEL ANALİZ
EGO DURUMLARI İLE BAĞLANMA STİLLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Hüseyin KELER

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Müge AKBAĞ

İstanbul, 2008

T. C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

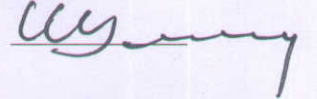
Hüseyin KELER tarafından hazırlanan LİSELİ ERGENLERİN
TRANSAKSİYONEL ANALİZ EGO DURUMLARI İLE BAĞLANMA STİLLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ başlıklı bu çalışma, 23.10.2008
tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından
Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

İmzalar

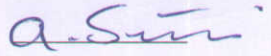
Danışman : Yrd. Doç.Dr. Müge AKBAĞ

Üye : Doç. Dr. Yıldız GÜVEN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ahmet ŞİRİN

ÖZET

LİSELİ ERGENLERİN TRANSAKSİYONEL ANALİZ EGO DURUMLARI İLE BAĞLANMA STİLLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Liseli ergenlerin Transaksiyonel Analiz ego durumları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bu araştırmada söz konusu değişkenler; cinsiyet, aile tipi, doğumdan itibaren yaşadığı aile, annenin çalışma durumu, kardeş sayısı, ailenin gelir seviyesi, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu gibi bağımsız değişkenler ile de karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Uygulamada, 2007-2008 eğitim-öğretim yılında, İstanbul Anadolu yakası sınırları içerisinde bulunan ve araştırmaya katılmayı kabul eden Sultanbeyli Gediktaş Lisesi, Maltepe Anadolu Lisesi, Kartal Samandıra Lisesi ve Pendik Rauf Denktaş Lisesi'nden random küme örnekleme yöntemiyle seçilen 220'si kız 160'ı erkek toplam 380 kişi araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Araştırmada veri toplamak amacıyla Kişisel Bilgi Formu, TA ego durumlarını ölçmek için Ego Durumları Ölçeği, bağlanma stillerini ölçmek için İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA) kullanılmıştır.

Yapılan istatistiksel işlemler sonucunda elde edilen bulgular ego durumları ile bağlanma stilleri arasında anlamlı ilişkilerin olduğu yönündedir. Buna göre liseli ergenlerin Eleştirel Ebeveyn ego durumu puanları yükseldikçe korkulu bağlanma stili puanları da yükselmektedir. Yetişkin ego durumu puanları yükseldikçe güvenli bağlanma stilleri puanlarında da artış, saplantılı bağlanma stili puanlarında ise düşüş gözlenmektedir. Uygulu Çocuk ego durumu puanları yükseldikçe güvenli bağlanma stili puanlarında düşüş görülmektedir. Yine Doğal Çocuk ego durumu puanları yükseldikçe korkulu bağlanma stilleri puanları düşmektedir.

Liseli ergenlerin kullandıkları baskın ego durumu ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiye bakıldığında ise korkulu ve kayıtsız bağlanma ile baskın ego durumları

arasında anlamlı ilişki olmadığı görülmüştür. Güvenli bağlanma ve saplantılı bağlanma ile baskın ego durumları arasında ise anlamlı ilişkilerin olduğu sonucu bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Ergenlik, Transaksiyonel Analiz, Ego Durumları, Bağlanma Stilleri

ABSTRACT

THE EXAMINATION OF THE RELATIONSHIPS BETWEEN EGO STATES AND ATTACHMENT STYLES IN HIGH SCHOOL ADOLESCENTS

In this research, which aims to examine the relationship between the transactional analysis ego states and attachment styles of high school adolescents, the variables that are considered have been also examined comparatively between the independent variables as like sex, the type of the family, the family that the person has lived since birth, the work status of the mother, the number of the siblings, the level of income of the family and the education status of the mother and father.

In the application in the 2007-2008 education year, from Sultanbeyli Gediktas High School, Maltepe Anatolia High School, Kartal Samandıra High School and Rauf Denktas High School which are in the borders of Anatolian side of Istanbul and accept to participate in the research, totally 380 people, which are 220 girls and 160 boys who have been chosen by the random cluster sampling method, constitute the sample of the research.

The findings which have been gathered after the statistical procedures are at the standpoint of that there are meaningful relationships between ego state and attachment styles. Hence, when the scores of the Critical Parent ego state rise, the scores of the attachment styles in fearful attachment style also rise. When the scores of Adult ego state rise, increase at the scores of secure attachment styles and decrease at the scores of the preoccupied attachment styles have been observed. As Adapted child ego state scores rise, the scores of secure attachment style decrease. Also, when the scores of Free Child ego state rise, the scores of the attachment styles in fearful attachment styles decrease.

When looked at the relationship between dominant ego state and the attachment styles of the high school adolescents, it has been observed that there is not any

meaningful relationship between attachments in fearful attachment and dismissing attachment style and dominant ego state. It has been concluded that there is a meaningful relationship between secure attachment and preoccupied attachment styles.

Key words: Adolescent, Transactional Analysis, Ego States, Attachment Styles

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vxii
BÖLÜM I.....	1
1.1.Problem.....	1
1.1.1.Ergenlik.....	1
1.1.2.Bağlanma Kuramı.....	3
1.1.2.1.Bağlanma ve Bağlanma Davranışı.....	3
1.1.2.2. Bebeklikte ve Çocuklukta Bağlanma.....	6
1.1.2.3. Ergenlikte Bağlanma.....	9
1.1.2.4. Yetişkinlikte Bağlanma.....	11
1.1.2.5. Dörtlü Bağlanma Modeli.....	14
1.1.3. Transaksiyonel Analiz Kuramı.....	17
1.1.3.1 Ego Durumları.....	18
1.1.3.2.Ebeveyn Ego Durumu.....	20
1.1.3.2.1. Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu.....	21
1.1.3.2.2. Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu.....	22
1.1.3.3. Yetişkin Ego Durumu.....	22
1.1.3.4. Çocuk Ego Durumu.....	23
1.1.3.4.1. Doğal Çocuk Ego Durumu.....	23
1.1.3.4.2. Uygulu Çocuk Ego Durumu.....	24
1.1.3.5. Ego Durumunun Gelişimi.....	25
1.1.3.6.Egogram ve Sabitlik Hipotezi.....	25
1.1.3.7.Ego Durumlarını Tanılama.....	27
1.2. Alt Problemler.....	28
1.3.Önem.....	29
1.4.Varsayımlar.....	29
1.5.Sınırlılıklar.....	30

1.6.Tanımlar.....	30
1.7.Kısaltmalar.....	31
BÖLÜM II.....	32
YÖNTEM.....	32
2.1.Araştırma Modeli.....	32
2.2 Evren ve Örneklem.....	32
2.3. Verilerin Toplanması.....	33
2.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	33
2.3.2. Ego Durumu Ölçeği (EDÖ).....	33
2.3.3. İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA).....	35
2.4.Verilerin Analizi.....	37
BÖLÜM III.....	39
BULGULAR.....	39
3.1. Örneklem Grubunun Genel Yapısı ve Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	39
3.2. Liseli Ergenlerin Ego Durumları İle İlgili Bulgular.....	44
3.3. Liseli Ergenlerin Bağlanma Stilleri İle İlgili Bulgular.....	78
3.4.Ego Durumları ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular.....	105
BÖLÜM IV.....	115
SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	115
4.1. Sonuç ve Tartışma.....	115
4.2. Öneriler	125
KAYNAKÇA.....	126
EKLER	
Ek 1: Kişisel Bilgi Formu.....	134
Ek 2: Ego (Ben) Durumları Ölçeği.....	135
Ek 3: İlişki Ölçekleri Anketi.....	136

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1:	Örnekleme Giren Öğrencilerin Okullarının Dağılımı.....	32
Tablo 3.1:	Cinsiyet Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	39
Tablo 3.2:	Yaşadıkları Aile Tipi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	40
Tablo 3.3:	Bakımlarını Üstlenen Kişiler Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	40
Tablo 3.4:	Annenin Çalışıp Çalışmama Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	41
Tablo 3.5:	Kardeş Sayısı Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	41
Tablo 3.6:	Ailelerin Gelir Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	42
Tablo 3.7:	Annenin Eğitim Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde.....	42
Tablo 3.8:	Babanın Eğitim Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	43
Tablo 3.9:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İlişkisiz Grup t-Testi ile Karşılaştırılmasına Ait sonuçlar.....	44
Tablo 3.10:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutlarının Aile Tipi Değişkenine Göre İlişkisiz Grup t-Testi ile Karşılaştırılmasına Ait Sonuçlar.....	45
Tablo 3.11:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutlarının Bakım Yapan Kişi Değişkenine Göre İlişkisiz Grup t-Testi ile Karşılaştırılmasına Ait Sonuçlar.....	46
Tablo 3.12:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutlarının Annenin Çalışma Durumu Değişkenine Göre İlişkisiz Grup t-Testi ile Karşılaştırılmasına Ait Sonuçlar.....	47
Tablo 3.13:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları	48

Tablo 3.14:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyu Olan Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	48
Tablo 3.15:	Liseli Ergenlerin Sahip Oldukları Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu Puanları İçin Yapılan Scheffe Testi Sonuçları.....	49
Tablo 3.16:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları	50
Tablo 3.17:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyu Olan Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	51
Tablo 3.18:	Liseli Ergenlerin Sahip Oldukları Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Koruyucu Ebeveyn Puanları Ego Durumu İçin Yapılan Scheffe Testi Sonuçları.....	51
Tablo 3.19:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Yetişkin Ego Durumu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	52
Tablo 3.20:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyu Olan Yetişkin Ego Durumu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	52
Tablo 3.21:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Uygulu Çocuk Ego Durumu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	53
Tablo 3.22:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyu Olan Uygulu Çocuk Ego Durumu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	53
Tablo 3.23:	Liseli Ergenlerin Sahip Oldukları Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Uygulu Çocuk Ego Durumu Puanları İçin Yapılan Scheffe Testi Sonuçları.....	54

Tablo 3.24:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Doğal Çocuk Ego Durumu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	55
Tablo 3.25:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyu Olan Doğal Çocuk Ego Durumu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	55
Tablo 3.26:	Liseli Ergenlerin Sahip Oldukları Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Doğal Çocuk Ego Durumu Puanları İçin Yapılan Scheffe Testi Sonuçları.....	56
Tablo 3.27:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	57
Tablo 3.28:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyu Olan Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	57
Tablo 3.29:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	58
Tablo 3.30:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyu Olan Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	58
Tablo 3.31:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Yetişkin Ego Durumu Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	59
Tablo 3.32:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyu Olan Yetişkin Ego Durumu Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	60
Tablo 3.33:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Uygulu Çocuk Ego Durumu Puanlarının Gelir Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	60

Tablo 3.34:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyu Olan Uygulu Çocuk Ego Durumu Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	60
Tablo 3.35:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Doğal Çocuk Ego Durumu Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	61
Tablo 3.36:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyu Olan Doğal Çocuk Ego Durumu Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	61
Tablo 3.37:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	62
Tablo 3.38:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyu Olan Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Annelerin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	62
Tablo 3.39:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	63
Tablo 3.40:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyu Olan Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Annelerin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	63
Tablo 3.41:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Yetişkin Ego Durumu Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	64
Tablo 3.42:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyu Olan Yetişkin Ego Durumu Puanlarının Annelerin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	65
Tablo 3.43:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Uygulu Çocuk Ego Durumu Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	65

Tablo 3.44:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyu Olan Uygulu Çocuk Ego Durumu Puanlarının Annelerin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	66
Tablo 3.45:	Liseli Ergenlerin Annelerinin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Uygulu Çocuk Ego Durumu Puanları İçin Yapılan Scheffe Testi Sonuçları.....	67
Tablo 3.46:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Doğal Çocuk Ego Durumu Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	68
Tablo 3.47:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyu Olan Doğal Çocuk Ego Durumu Puanlarının Annelerin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	69
Tablo 3.48:	Liseli Ergenlerin Annelerinin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Doğal Çocuk Ego Durumu Puanları İçin Yapılan Scheffe Testi Sonuçları.....	70
Tablo 3.49:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	71
Tablo 3.50:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyu Olan Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Babaların Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	71
Tablo 3.51:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	72
Tablo 3.52:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyu Olan Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	73
Tablo 3.53:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Yetişkin Ego Durumu Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	73

Tablo 3.54:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyu Olan Yetişkin Ego Durumu Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	74
Tablo 3.55:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Uygulu Çocuk Ego Durumu Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	74
Tablo 3.56:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyu Olan Uygulu Çocuk Ego Durumu Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	75
Tablo 3.57:	Liseli Ergenlerin Babalarının Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Uygulu Çocuk Ego Durumu Puanları İçin Yapılan Scheffe Testi Sonuçları.....	76
Tablo 3.58:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Doğal Çocuk Ego Durumu Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	77
Tablo 3.59:	Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyu Olan Doğal Çocuk Ego Durumu Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	77
Tablo 3.60:	Liseli Ergenlerin Babalarının Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Doğal Çocuk Ego Durumu Puanları İçin Yapılan Scheffe Testi Sonuçları.....	78
Tablo 3.61:	Liseli Ergenlerin Bağlanma Stillerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İlişkisiz Grup t-Testi ile Karşılaştırılmasına Ait Sonuçlar.....	79
Tablo 3.62:	Liseli Ergenlerin Bağlanma Stillerinin Aile Tipi Değişkenine Göre İlişkisiz Grup t-Testi ile Karşılaştırılmasına Ait Sonuçlar.....	80
Tablo 3.63:	Liseli Ergenlerin Bağlanma Stillerinin Bakım Yapan Kişi Değişkenine Göre İlişkisiz Grup t-Testi ile Karşılaştırılmasına Ait Sonuçlar.....	81
Tablo 3.64:	Liseli Ergenlerin Bağlanma Stillerinin Annenin Çalışma Durumu Değişkenine Göre İlişkisiz Grup t-Testi ile Karşılaştırılmasına Ait Sonuçlar.....	81

Tablo 3.65:	Liseli Ergenlerin Güvenli Bağlanma Stili Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	82
Tablo 3.66:	Liseli Ergenlerin.Güvenli Bağlanma Stili Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	83
Tablo 3.67:	Liseli Ergenlerin Sahip Oldukları Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Güvenli Bağlanma Stili Puanları İçin Yapılan Scheffe Testi Sonuçları.....	84
Tablo 3.68:	Liseli Ergenlerin Korkulu Bağlanma Stili Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	85
Tablo 3.69:	Liseli Ergenlerin Korkulu Bağlanma Stili Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	85
Tablo 3.70:	Liseli Ergenlerin Sahip Oldukları Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Korkulu Bağlanma Stili Puanları İçin Yapılan Scheffe Testi Sonuçları	86
Tablo 3.71:	Liseli Ergenlerin Saplantılı Bağlanma Stili Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	87
Tablo 3.72:	Liseli Ergenlerin Saplantılı Bağlanma Stili Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	87
Tablo 3.73:	Liseli Ergenlerin Kayıtsız Bağlanma Stili Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	88
Tablo 3.74:	Liseli Ergenlerin Saplantılı Bağlanma Stili Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	88
Tablo 3.75:	Liseli Ergenlerin Güvenli Bağlanma Stili Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	89
Tablo 3.76:	Liseli Ergenlerin Güvenli Bağlanma Stili Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	89

Tablo 3.77:	Liseli Ergenlerin Korkulu Bağlanma Stili Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	90
Tablo 3.78:	Liseli Ergenlerin Korkulu Bağlanma Stili Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	91
Tablo 3.79:	Liseli Ergenlerin Saplantılı Bağlanma Stili Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	91
Tablo 3.80:	Liseli Ergenlerin Saplantılı Bağlanma Stili Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	92
Tablo 3.81:	Liseli Ergenlerin Kayıtsız Bağlanma Stili Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	92
Tablo 3.82:	Liseli Ergenlerin Kayıtsız Bağlanma Stili Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	93
Tablo 3.83:	Liseli Ergenlerin Güvenli Bağlanma Stili Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları	93
Tablo 3.84:	Liseli Ergenlerin Güvenli Bağlanma Stili Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	94
Tablo 3.85:	Liseli Ergenlerin Güvenli Bağlanma Stili Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Yapılan Scheffe Testi Sonuçları.....	95
Tablo 3.86:	Liseli Ergenlerin Korkulu Bağlanma Stili Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	96
Tablo 3.87:	Liseli Ergenlerin Korkulu Bağlanma Stili Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	96
Tablo 3.88:	Liseli Ergenlerin Korkulu Bağlanma Stili Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Yapılan Scheffe Testi Sonuçları.....	97
Tablo 3.89:	Liseli Ergenlerin Korkulu Bağlanma Stili Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	98

Tablo 3.90:	Liseli Ergenlerin Korkulu Bağlanma Stili Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	99
Tablo 3.91:	Liseli Ergenlerin Kayıtsız Bağlanma Stili Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	99
Tablo 3.92:	Liseli Ergenlerin Kayıtsız Bağlanma Stili Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	100
Tablo 3.93:	Liseli Ergenlerin Güvenli Bağlanma Stili Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları	101
Tablo 3.94:	Liseli Ergenlerin Güvenli Bağlanma Stili Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	101
Tablo 3.95:	Liseli Ergenlerin Korkulu Bağlanma Stili Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	102
Tablo 3.96:	Liseli Ergenlerin Korkulu Bağlanma Stili Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	102
Tablo 3.97:	Liseli Ergenlerin Saplantılı Bağlanma Stili Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	103
Tablo 3.98:	Liseli Ergenlerin Saplantılı Bağlanma Stili Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	104
Tablo 3.99:	Liseli Ergenlerin Kayıtsız Bağlanma Stili Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	104
Tablo 3.100:	Liseli Ergenlerin Kayıtsız Bağlanma Stili Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	105
Tablo 3.101:	Ego Durumları Alt Boyutlarından Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu ile Bağlanma Stilleri Alt boyutlarına Ait Korelasyon Sonuçları.....	106
Tablo 3.102:	Ego Durumları Alt Boyutlarından Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu ile Bağlanma Stilleri Alt boyutlarına Ait Korelasyon Sonuçları.....	106

Tablo 3.103:	Ego Durumları Alt Boyutlarından Yetişkin Ego Durumu ile Bağlanma Stilleri Alt boyutlarına Ait Korelasyon Sonuçları.....	107
Tablo 3.104:	Ego Durumları Alt Boyutlarından Uygulu Çocuk Ego Durumu ile Bağlanma Stilleri Alt boyutlarına Ait Korelasyon Sonuçları.....	108
Tablo 3.105:	Ego Durumları Alt Boyutlarından Doğal Çocuk Ego Durumu ile Bağlanma Stilleri Alt boyutlarına Ait Korelasyon Sonuçları.....	109
Tablo 3.106:	Güvenli Bağlanma Stili Puanlarının Baskın Ego Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları.....	109
Tablo 3.107:	Baskın Ego Durumlarına Göre Güvenli Bağlanma Stili Puanlarına Ait Anlamlılık Sonuçları.....	110
Tablo 3.108:	Korkulu Bağlanma Stili Puanlarının Baskın Ego Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları.....	112
Tablo 3.109:	Saplantılı Bağlanma Stili Puanlarının Baskın Ego Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları	112
Tablo 3.110:	Baskın Ego Durumlarına Göre Saplantılı Bağlanma Stili Puanlarına Ait Anlamlılık Sonuçları	113
Tablo 3.111:	Kayıtsız Bağlanma Stili Puanlarının Baskın Ego Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları	120

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil: 1.1. Bağlanma Modeli.....	16
Şekil: 1.2. Ego Durumları.....	19
Şekil: 1.3. Fonksiyonel Analizde Ego Durumları.....	19
Şekil: 1.4. Egogram.....	25
Şekil: 3.1. Araştırma Grubunun Egogramı.....	43

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1.Problem

Liselerde eğitim ve öğrenim gören gençler bir ülkenin yetişmekte olan potansiyel insan gücünü oluşturmaktadır. Bu bağlamda, gençlerin en iyi şekilde yetişmesi için onların psiko-sosyal özelliklerinin iyi bilinmesi gerekir. Sorunlarının incelenmesi, sorunlarının nedenlerinin araştırılması, bu sorunların artmasıyla ya da azalmasıyla ilişkili olan etkenlerin belirlenmesi ve edinilen bilgilere dayalı olarak liseli ergenlerin sorunlarını gidermeye yönelik çalışmaların yapılması gereklidir.

1.1.1.Ergenlik

Ergenlik döneminin farklı şekillerde tanımlarına rastlanmaktadır. Yörükoğlu (1990)'na göre, ergenlik çocuklukla erişkinlik arasında yer alan gelişme, ruhsal olgunlaşma ve yaşama hazırlık dönemidir.

Kulaksızoğlu (1998)'na göre, insan hayatı genel olarak çocukluk, gençlik, yetişkinlik, orta yaşlılık, yaşlılık ve ihtiyarlık olmak üzere altı evreye ayrılabilir. Bu evrelerden diğer evrelere geçişte kesin yaş sınırları yoktur. Bununla birlikte gelişimde belirli ve ardışık bir seyir izlenir. Bu altı evreden biri olan ergenlik, çocukluk ile yetişkinlik arasında kalan bir "ara" dönemdir.

UNESCO'nun tanımına göre ise, ergen öğrenim yapan ve hayatını kazanmak için çalışmayan insandır (Kulaksızoğlu,1998).

Ergenlik çağının başlangıcı ve sonu konusunda ileri sürülen yaş sınırlamaları da birbirinden farklıdır. UNESCO'nun yaş sınırlaması her iki cins için 15-25 yaşlarıdır (Uluğtekin,1986; Kulaksızoğlu, 1998). Birleşmiş Milletler örgütüne göre ise gençlik çağı 12-25 yaşları arasında değerlendirilmektedir (Kulaksızoğlu, 1998).

Ülkemizde de ergenlik dönemine ilişkin farklı görüşlerin olduğu görülmektedir. Köknel (1981)'e göre, ergenlik dönemi kızlarda 10-12, erkeklerde 12-14 yaşlar arasında başlar ve 20 yaşlarına kadar devam eder. Yavuzer (1990)' de ergenliği 11-21 yaş sınırları içerisinde ifade etmektedir. Yörükoğlu (1990) ise, ergenlik döneminin 12-21 yaşlarını kapsadığını ifade etmiştir. Diğer taraftan dönem içindeki evreler incelendiğinde, uzmanların çoğunluğunun 12-15 yaş dolaylarını karışıklık ve dengesizliğin ağır bastığı olumsuzluk, 16-21 yaşları arasındaki evreyi ise tutarlı belirgin davranışların sergilendiği olumluluk dönemi olarak kabul ettikleri görülmektedir (Yörükoğlu, 1990). Özellikle 16 yaş ergeni büyüklerin üzerinde yetişkin etkisi bırakmakta, kendini daha iyi yönetmekte ve duygusal yönden bir dengeye kavuşmaktadır. Bu yaştaki ergenin en önemli özelliği, kendine olan güveninin yeniden artmasıdır. 15 yaş ergeninde bağımsızlık arzusu varken, 16 yaş ergeni bu bağımsızlığı yaşamak ister. 15 yaştaki aileye karşı koyma girişimlerinden farklı olarak, 16 yaşta aile ile sürtüşmeler azalmış, arkadaş çevresini ailesine tercih etmesine karşın aile içi ilişkiler düzelmiş, çatışmalar da nispeten ortadan kalkmıştır. Bu dönemde gencin kişiliğinin gelişiminde önemli adımlar atılmış ve toplumun bir üyesi olarak olumlu gelişmeler kaydedilmiştir (Yavuzer, 1987). Bütün bunlar aynı zamanda bu araştırmada ergenlerin (16-17 yaş) seçilme nedenini teşkil etmektedir.

Gelişim dönemleri içinde, çocuklukla yetişkinlik arasında yer alan ergenlik döneminde birey, gelişimi gereği biyolojik, psikolojik ve sosyal yönlerden ani değişimlere uğramaktadır. Bunun yanı sıra, iç ve dış engellerin ortaya çıkması nedeni ile zor ve problemlili bir yaşam dönemi olmaktadır (Yavuzer, 1991). Bir yandan çocukluk döneminin etkisinde olan diğer yandan da yetişkinlik dönemini etkileyen ergenlik dönemindeki ergenlerin sorunlarını kolaylıkla çözebilmeleri ve bu dönemi kolaylıkla aşabilmeleri de geçmişteki olumlu aile ilişkilerine bağlıdır. Çocukluk döneminde anne ve babası tarafından yeterince sevgi ve güven duygusuyla yetiştirilen ve başarılı bir disiplinin uygulandığı ortamda büyüyen çocuk, mutlu bir ergen adaydır. Çocukluk döneminde anne babasıyla başarılı bir ilişki kurabilen çocuk, zorlu ergenlik döneminde de aynı ilişkileri sürdürerek kişisel sorunlarının üstesinden rahatlıkla gelebilmektedir (Yavuzer 1987). Bununla beraber, ergenlik

döneminde ergenin anne babasıyla olan ilişkilerinin niteliğinin, anne babasının küçük yaşlardan itibaren ergene karşı olan tutumlarına bağlı olduğu hususunda diğer uzmanlar da görüş birliği içindedirler (Yörükoğlu,1990).

1.1.2.Bağlanma Kuramı

Bağlanma teorisinin John Bowlby ve Mary Ainsworth'ın çalışmalarının birleşmiş bir ürünü olduğunu söylenebilir. Bowlby, çocuğun anneye bağlanmasıyla ilgili yeni bir bakış açısı getirmiştir. Ainsworth ise bağlanma teorisinin temellerini deneysel bulgulara dönüştürmüş ve teorinin geliştirilmesine yardımcı olmuştur (Bretherton, 1996).

Bowlby (1971), bağlanma kuramını, bir çocuğun anne figüründen ayrılmaya karşı geliştirdiği tepkiyi gözlemleyip anlamlandırmaya çalışarak oluşturmuştur.

Ainsworth ve arkadaşları da Bowlby'nin kuramını sınıamışlar ebeveyn ve çocuk ilişkisinin temelindeki bağlanma davranışına ilişkin bireysel farklılıkları belirlemişler ve bağlanma davranışını güvenli, kaçınan ve endişeli çelişkili olmak üzere üç kategoride incelemişlerdir (Sümer ve Güngör, 1999).

1.1.2.1.Bağlanma ve Bağlanma Davranışı

Gander ve Gardiner (2004) bağlanma davranışını bebeklerle ana babalar arasında duygusal olarak olumlu ve karşılıklı yardım edici bir ilişkinin kurulması olarak tanımlamaktadır.

Bartholomew ve Horowitz (1991)'in aktardığına göre, Bowlby (1982), bağlanmayı duygusal bir bağ olarak tanımlamaktadır. Bu bağ rahatlığı, güvenliği ve desteği içermektedir. Bağlanma bir kişinin korktuğunda, yorulduğunda veya hasta olduğunda bir figürle ilişki kurma ya da yakınlık aramak için duyduğu güçlü bir istektir. Bağlanma davranışı ise bebeğin ve çocuğun yakınlık kurmak istediği kimse ile, (bakıcı ya da anne) bağ kurmasıdır.

Bir başka tanıma göre, bağlanma çocuk ve bakıcısı arasında gelişen bir duygudur ve kendini ilişki kurma, çocuğun bakım veren kimseyi araması ve yakınlık arayışı gibi tavırlarla gösteren ve stres durumlarında belirginleşen dayanıklı ve devamlılığı olan bir duygusal bağıdır (Pehlivantürk, 2004).

Bağlanma teorisi, insanoğlunun birbiriyle sevgiye, şefkate dayalı güçlü bir bağ oluşturma eğiliminde olduğunun altını çizer (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Bağlanma davranışı, bir bireyin seçtiği farklı bir bireye yakınlık kurması veya kazanması sonucu ortaya çıkan davranış biçimi olarak tanımlanmaktadır. Bağlanma davranışı, beslenme davranışı ve cinsel davranışlardan farklı olmakla birlikte insan yaşamında en az bunlar kadar önemlidir. Bağlanma davranışı, daha önce de ifade edildiği gibi, bağlanan kişi korktuğunda, yorgun düştüğünde ya da hastalandığında açık bir şekilde ortaya çıkma eğilimindedir. Bağlanma figürü olan kişi, koruyucu ve sakinleştirici bir tutum sergilediğinde ve yardım sağladığında bağlanma davranışı azalır. Bir bağlanma figürünün var oluşu ve kendisine karşı duyarlı oluşu bağlanan kişide güçlü bir güvenlik hissi sağlar (Konyalıoğlu, 2002).

Bağlanma sistemi, yeni doğanların onlara bakan kişiye /kişilere fiziksel yakınlığını güçlü tutarak hem çocukların çevreden gelebilecek tehlikelerden korunmasına yardım eder hem de onlara çevreyi keşfetmeleri için gerekli koşullar sağlar. Bu nedenle, bakıcı ile yakınlığın korunması bağlanma sistemi içindeki en temel hedeftir ve bu sayede yeni doğanlara güven içinde gelişebilecekleri bir alan sağlanır. Bowlby'ye göre, yakınlık çocuğun çevresini keşfetmede kullanabileceği “güvenli bir temel” ve tehlike anında korunabileceği “sağlam bir sığınak” işlevi görür. Bakıcının “ulaşılabilirliği” tehdit edildiği anda bağlanma sistemi otomatik olarak etkinleşir. Bu durumda, bakıcının çocuğa göstereceği tepkilerin kalitesine bağlı olarak etkinleşen bağlanma sistemi ya bakıcı ile temasın yeniden kurulmasını ve ilişkinin onarılmasını kolaylaştırır ve böylece “hissedilen güvenlik” sağlanır ya da sonuçta çocukta kaygı ve huzursuzluk yaratacak ayrılığı protesto tepkileri ortaya çıkar. Bakıcıdan uzun süre

ayrı kalma, bağlanmanın çözülmesi (detachment) anlamına gelen sosyal çevreden kopma ve geri çekilmeyle sonuçlanabilir (Sümer, Güngör, 1999).

Konyalıoğlu (2002)'nin Bretherton (1985)'dan aktardığına göre Bowlby bağlanma kavramını üç şekilde yorumlamıştır: Bebek ve anne arasındaki ilişki veya bağ. Çocuk tarafından bir bağlanma göstergesi olarak sergilenen davranış şekilleri. Bir bakıcı figürüne karşı geliştirilen daha soyut psikolojik bir bağ.

J. Bowlby'e göre insanın ve hayvanın devamlılık gösteren şemaları vardır; içgüdüsel tutum yaşam boyunca gelişmeler gösterir. İçgüdüsel tutum nesilden nesile aktarılmaz ve kontrol sistemi vardır (interkasiyon, feed-back). İçgüdüsel tutum nedensel etmenlerle (sinir sisteminin uyarılması, çevresel uyaranlar) ortaya çıkar ve sonlandırıcı etmenlerle söner. Bowlby'e göre bebeğin anneye ve annenin bebeğe bağlanması türe özgü tutum sistemleri sonucunda oluşur. Özgül olarak Bowlby'nin tanımladığı 5 tutum vardır: Emme, yapışma, izleme, ağlama ve gülme. Bu beş tutum bebeğin bağlanma tavrını tanımlar. Bowlby'e göre bebek anneye veya anne bebeğe böylece yaklaşır.

Bowlby'e göre bağlanmanın gerçekleşebilmesi için sıcak, yakın ve süreklilik özellikleri taşıyan doğrudan ilişki gerekir. Kurulan bu ilişkiden hem bebek hem anne haz almalıdır. Bağlanma aşama aşama gelişen bir süreçtir. Bağlanan, seçerek bağlandığı birey ile bir arada olmak ister. Seçilen, kuvvetli, aynı zamanda kaygı giderici olmalıdır. Bebek için dış dünyayı algılamakta çok önemli olan üç duyudan dokunma, görme ve işitmeden önde gelir. Dokunma, anne-bebek ilişkisini artırır.

Bebeğin ağlaması ilk uyarı işaretidir. Özellikle açlık, öfke ve ağrıya işaret eder. Bazı anneler bunları ayırır. Diğer işaretler gülme, oynama ve bakmadır. Bağlanma bu işaretlerle somutlaşır, doğrudan gözlenir.

Yeni doğanlar, verdikleri sinyallerle bakımı üstlenen kişi (anne) ve diğer kişilerin ilgisini çekerler, bunda çoğu zaman başarılı da olurlar. Bebeğin bu davranışları ilk birkaç hafta ve ayda kompleks ve koordineli olmakla birlikte, daha çok bakımı

üstlenen kişiye yöneliktir. Bebeğin yakınlık ve tepki arayış davranışları ise altıncı ayda anlaşılır hale gelir. Dokuzuncu ayda bebeğin annesinden ayrıldığında gösterdiği tepkiler doğrultusunda, bu dönemdeki bebeğin annesine istek ve amaçlarına göre, kendini güvende hissetme gereksinimine göre yakınlık gösterdiği gözlenmiştir. Yarow'a göre, bebekler altıncı aydan önce yuvadan evlatlık alındığı eve götürüldüğünde 7. ve 12. aylar arasında götürülmesinden çok daha hafif bir üzüntü duymaktadırlar. 7. ve 12. aylarda yuvadan alındıklarında ağlamada artış, ilgisizlik, yeme ve uyku bozuklukları görülmüştür. Bu değişim gelişimle birlikte bebekte hareketlenmenin başlayışı, endişe ve nesne sürekliliği ile ilgilidir. Bebeğin bilinmeyen fiziksel ve sosyal çevreyi keşfetme süresince anneden ayrı kalmasını engelleyen bu güdüsel davranış, annenin yokluğunda da arama davranışını aktive etmekte olup yaşamsal değere sahiptir.

Bu düzenleyici bağlanma davranış sisteminin kişide var olduğu varsayılmaktadır. Yakınlığın sağlanması ve farklı koruyucularla (bağlanma figürleri) ilişki kurulması şeklindeki düzenleyici davranışlar sistemin amacını oluşturmaktadır. Bağlanan kişi için psikolojik amaç ise güvenli hissetmedir (Breterhon, 1987).

1.1.2.2. Bebeklikte ve Çocuklukta Bağlanma

Bebek davranışları anlaşılması zor, bilmece gibi ve irrasyoneldir; fakat farklı bir perspektiften bakıldığında, bebeğin anneden ayrıldığında üzülmesi, annesiyle keşfetme davranışı, keşfederken gözleriyle annesini takip etmesi, yabancı birinin varlığında anneye kaçması, anneden uzun süre ayrıldığında ya da annenin olmadığı zamanlarda mutsuz olması bebek davranışlarını anlamlı kılar. İnsanın bebeklik döneminde sergilediği davranışlar diğer bazı türlerin davranışlarına benzerlikler gösterir (Breterhon, 1987).

Bazı araştırmacıların aktardığına göre Bowlby (1969), bağlanmanın stresli zamanlarda çocuğun bakımını üstlenen kişiye yakınlığını amaçlayan, çok güçlü bir motivasyon aracı olduğunu vurgulamıştır. Bowlby, bu yakınlık arayışının yaşla birlikte azaldığını belirtmiş, fakat erken dönemdeki bu ebeveyn-çocuk bağlanmasının

tüm yaşamda çok önemli bir yeri olduğunu da eklemiştir (Barnas, Pollina ve Cummings, 2001).

Bowlby'nin teorisine göre; çocuklar anneleriyle ilişkilerini zamanla zihinleştirir ve erken dönemdeki bu bağlanma davranışları ileride aile dışındaki ilişkiler için de bir ilk örnek oluşturur. Bowlby bu zihinsel temsiller ya da geliştirilen zihinsel modellerin iki anahtar özelliğini tanımlamıştır:

- Bağlanma figürünün destek verici ya da koruyucu olup olmadığının sorgulanması
- Kendini eleştirme yargılama yoluyla, bağlanma figürünün yardımcı olup olmadığının sorgulanması

Birincisi, diğer insanların çocuğun gözündeki yeri, imajı; ikincisi ise çocuğun kendindeki imajı ile ilgilidir.

Son zamanlarda geliştirilen zihinsel modellerin doğasının, çocukların erken dönemdeki bağlanma modelleriyle ilişkisini inceleyen pek çok araştırmalar yapılmıştır. Eldeki verilere bakıldığında, kararsız diye kategorize edilen çocuklar kendileri hakkında negatiftirler; fakat kaçınan bağlanma geliştiren çocuklarla ilgili veriler tutarlı değildir. Yine yapılan bir araştırma, çocuğun 12 ve 18. aylarda gösterdiği bağlanma modelinin, erken çocuklukta sosyal ve duygusal uyumla bağlantılı olduğunu göstermektedir (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Bowlby (1971), çocuğun bağlanmasının doğasında psikanalitik ve psikolojik literatürden dört temel teorinin dikkate alınması gerektiğini söyler:

1. Çocuğun özellikle yemek ve sıcaklık gibi mutlaka doyurulması gereken bir dizi fizyolojik ihtiyacı vardır. Bebeğin bir insan figürüne özellikle de anneye bağlanma sürecinde, annenin bebeğin fizyolojik ihtiyaçlarını karşılaması ve bebeğin memnuniyet kaynağının annesi olduğunu öğrenmesi durumuna Bowlby "İkincil Dürtü Kuramı" adını vermektedir. Bu kavram "Öğrenme Kuramı"ndan türetilmiştir.

2. Bebek, memeye yönelme ve emme eğilimiyle dünyaya gelir. Bu yönelmeyle bebek memeye bağlanır. Memenin olduğu yerde bir de anne vardır ve böylece bebek anneye de bağlanır. Bowlby bu kuramına “Birincil Emme Nesnesi” adını vermiştir.

3. Bebek bir insana dokunma ve tutunma eğilimiyle dünyaya gelir. Bebek için tıpkı yiyecek ve sıcaklık gibi birincil ihtiyaç olan yiyecekten bağımsız bir nesneye ihtiyaç vardır. Bu kurama “Birincil Nesne Tutunması” adı verilmiştir.

4. Bebekler dölyatağını terk etmiş olmaktan hoşnut olmazlar ve oraya geri dönmek isterler. Bu kurama ise “Birincil Anne Karnına Dönüş Özlemi” adı verilir.

Ainsworth ve arkadaşları (1978), ise “Yabancı Durum” olarak bilinen deneysel bir yöntemle Bowlby’nin kuramının temel sayılıklarını sınamışlardır. Bu yöntemde, 12-18 aylık küçük çocuklar sistemli olarak, kısa aralıklarla önce annelerinden ayrılır, sonra bir yabancı ile yalnız bırakılır ve son olarak tekrar anneleri ile bir araya getirilir. Bu yolla çocukların bağlanma sistemlerinin aktive edilmesi açıklanmaktadır. Çocukların ayrılma, yeniden birleşme ve yabancıyla yalnız kalma durumlarındaki tepkilerini göz önüne alarak üç tipik bağlanma stili içinde sınıflandırmışlardır: Güvenli, kaygılı/kararsız ya da kaygılı/dirençli, kaçınan bağlanma (Sümer ve Güngör 1999).

Güvenli bağlanma stili içinde sınıflandırılan çocuklar, anneleri tarafından yalnız bırakıldıklarında doğal olarak kısmen huzursuz olmakta ancak panik yaşamadan anneleri ile yakınlık ve temas aramakta, yeniden birleşmeden sonra da kolayca sakinleşmekte ve çevreyi keşfetmeye devam etmektedir.

Kaygılı/kararsız bağlanma stili içinde sınıflandırılan çocuklar anneleri ayrıldığında yoğun bir kaygı, gerilim ve kızgınlık yaşamakta, yabancı ile iletişimi reddetmekte, anneye yeniden birleşmeden sonra da kolaylıkla sakinleşmemekte ve çevreyi keşfetmek yerine annelerine sıkıca yapışıp birlikte olmak istemektedirler.

Kaçınan bağlanma stili sergileyen çocuklar ise ayrılma anında çok fazla etkilenmemekte, yeniden birleşmeden sonra da anneleri ile temas kurmaktan kaçınmakta ve dikkatlerini daha çok oyuncaklara verir görünmektedirler. Batı ülkelerinde bu yöntemle yürütülen çalışmalarda, çocukların yaklaşık %55-60'ı güvenli bağlanma, %15' kaygılı/kararsız bağlanma ve %25'i kaçınan bağlanma stili içinde sınıflandırılmıştır (Sümer ve Güngör 1999).

Ainsworth ve arkadaşları (1978), güvenli bağlanma gösteren çocukların annelerini genelde duyarlı ve çocuklarından gelen isteklere olumlu tepkiler veren kişiler olarak tanımlamışlardır. Buna karşı, kaygılı/kararsız çocukların annelerinin genel olarak tutarsız tepkiler gösterdikleri ve/veya çocuklarının etkinliklerini sıklıkla kesintiye uğrattıkları ve gereksiz müdahalelerde buldukları belirtilmiştir. Kaçınan çocukların anneleri ise, genellikle soğuk, çocuklarının yakınlık isteklerini reddeden ve çocuklarıyla yakın beden temasından kaçınan kişiler olarak tanımlamışlardır (Sümer ve Güngör, 1999).

1.1.2.3. Ergenlikte Bağlanma

Ergenlik döneminde ergen bağlanma örüntüsünde ve ebeveyn ergen arasındaki ilişkilerde temel dönüşümler yaşanır (Sümer, 2006).

Ergenlik öncesinde bağlanma ebeveynlerine yönelik duygusal ilişkileri kapsar. Ergenlik döneminde ise bağlanma davranışları ve ilgileri ebeveynlerinden çok akranlarına yönlendirdikleri için değişikliğe uğrar (Hamarta, 2004).

Ergenlikteki bu değişimler sırasında, ergenin çocukken bakımını üstlenen bireylerle kurmuş olduğu bağlanma ilişkisi, çevreyi keşfetmesinde güvenli bir üs görevi görür. Ergenin ebeveyn figürlerinden akran gruplarına doğru yönelmesine rağmen, erken bağlanma ilişkisi ergen için kalıcı ve güçlü bir etkiye sahiptir. Araştırmalar, ergenlikte ebeveyn bağlanma figüründen akran bağlanma figürlerine geçişte, erken dönemdeki güvenli bağlanma yaşantılarının bu dönemdeki değişiklikleri kolaylaştırdığını göstermiştir (Allen ve Land,1999; Collin,1996). Güvenli bağlanma

ergenlere destek oluşturarak ergenlerin sosyal yaşamlarındaki karmaşa güçlük ve belirsizlikleri değerlendirmelerinde yardımcı olmaktadır (Aydın, 1997).

En iyi arkadaş artık bağlanma modelidir. Ergenlikte, daha önce simetrik ama karşılıklı olmayan “en iyi arkadaş” (the best friend) ilişkisi simetrik ama karşılıklı hale gelir. Son ergenliğin ortalarında ise, “en iyi arkadaş” artık karşı cinstendir, ergenin duygusal partneridir. Bu dönemde bağlanma ilişkisi yaşamsal değere sahiptir, çünkü yaşamda kalma ve üreme amacı doğrultusunda duygusal ilişki, eş bulmanın bir yoludur.

Bağlanma teorisine göre, Freud’un aksine ergenlik ve ergenlikteki isyanlar, sağlıklı bireyselleşme için bir gereklilik olarak görülmemektedir. Aksine, ebeveynler ile kurulan yakın ilişkiler, ergenlikte de bireyin sağlıklı gelişimine, kendine güvenin oluşumuna, olumlu benlik algısının gelişimine ve bireyselleşmesine yardımcı olmaktadır. Ancak, bireyin sosyal çevresini seçmesi ve yaratmasında da bağlanma modeli ile yaşantıları ve ilişkiler temel oluşturmaktadır.

Ergenlikte ayrılma-bireyselleşme ve kimlik kazanımına, bağlanma teorisi yeni bir bakış açısı sunmuştur. Geleneksel teoride bireyselleşme, özerklik, bağımsızlık, aileden ayrılma ile karakterizedir. Bağlanma teorisinde ise, bireyselleşmenin ayrılma ile değil, bağlanma ile kolaylaştığı vurgulanmaktadır. Ergenlik döneminde ergen bir taraftan aileden ayrılma, bireyselleşme, kimlik oluşturma gibi gelişim görevlerini yerine getirmeye çalışırken, duygusal olarak da çalkantılar, genellikle yoğun negatif duygulanımlar yaşamaktadır. Ergenlerin bağlanma stilleri ile bu dönemde yaşanan negatif duygular ile bu duygularla baş etme becerileri arasındaki ilişki birçok çalışmada incelenmiştir. Çalışmalardan elde edilen bulgulara göre, güvenli bağlanma geliştiren ergenler, yüksek benlik algısına sahip olmakla birlikte, negatif duygular ile daha etkin yollarla ve uyum sağlayıcı şekilde başa çıkabilmekte, problemi çözebilmek için aktif olarak çabalamaktadır. Güvenli olmayan bağlanma stillerinde ise, kaygılı/kararsız ergenler, daha fazla şiddet ve sıklıkla negatif duygulanımlar yaşamakta, daha fazla yaşam problemlerine maruz kalmakta ve bu nedenle daha sıklıkla öfke yaşantıları oluşmaktadır. Bu bağlanma stilineki ergenler, problem

çözümünde soruna odaklanmada başarılı olamamakta, daha fazla yetersizlik duyguları yaşamakta ve sorundan kaçmaktadırlar. Bir diğer güvenli olmayan bağlanma stilinde, kaçınan bağlanma geliştiren ergenlerde ise, problem çözümüne ilişkin fazla bir çaba sarf etmedikleri, ancak kaygılı/kararsızdan farklı olarak daha az düşmanlık ve depresyon yaşadıkları belirtilmiştir. Ayrıca, bu bağlanma stilindeki ergenlerin, en az sosyal uyum gösteren ergenler oldukları da gözlemlenmiştir (İmamoğlu, 2003).

Ergen küçük bir çocuktan farklı olarak anne ve babası gibi değişik bağlanma figürlerinin kendisinin bağlanma ihtiyacını karşılayabilme konusunda eksik olabileceklerini kabullenme potansiyeline sahiptir. Ergen ayrıca, anne ve babasının birbirlerinden değişik davranabileceklerinin de farkındadır. Buna bağlı olarak da başka kişilerle kurduğu ilişkilerin bağlanma ihtiyacını daha iyi karşılayabileceği sonucuna varır. Bu durum güvensiz bağlanma örneği olarak ergeni eksik olduğunu düşündüğü ailesine karşı kızgınlık ya da reddetme duygularıyla doldurabileceği gibi güvenli bağlanma örneği geçmişteki bağlanma ilişkilerini değerlendirmede objektif, esnek ve açık olmasına da yol açabilir (Konyalıoğlu, 2002).

1.1.2.4. Yetişkinlikte Bağlanma

Bağlanma teorisine göre, sevgi ve şefkat dolu ilişkiler sadece çocuğun ebeveynle arasındaki ilişkiyle sınırlı olmayıp, yaşam boyu devam eder. Bu konu üzerine yapılan pek çok araştırma bebeklik dönemiyle ilgili olmasına rağmen, bağlanma teorisi daha geniş bir dönemi kapsar. Teorinin bütün yaşama uygulanması için de ilgi her geçen gün artmaktadır (Barnas, Pollina ve Cummings, 2001).

Berman ve Sperlin (1994), yetişkin bağlanmasını şöyle tanımlar: “Kişinin kendisine öznel olarak fiziksel ve psikolojik olarak güven ve emniyet sağlayacak özel kişi veya kişilerle yakınlık kurma ve bu yakınlığı devam ettirme için verdiği uğraşlardır” (İmamoğlu, 2003).

Sümer ve Güngör (1999)'ün aktardığına göre Hazan ve Shaver, 1987'de yaptıkları araştırmada; katılımcıların romantik ilişkilerinde sergiledikleri karakteristikleri sınıflandırmaları için üç kategorili bir ölçek hazırlamışlardır. Bu kategorileri ya da bağlanma modelleri; Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall'ın (1978) bebek ve anne arasındaki bağlanmada ve “yabancı durum” paradigmasındaki üç modele dayandırmışlardır.

Hazan ve Shaver, üç yetişkin bağlanma stilini Ainsworth'un çalışmalarından hareketle oluşturmuş, bu davranışları şu şekilde tanımlamıştır.

Kaçınan Bağlanmada yetişkinler “Diğerleri (başkaları) ile ilişki kurmada rahat değilim; onlara güven duymuyorum, bağlanmaya zorlanıyorum. Başkası bana baktığında sinirleniyorum” ifadelerini kullanmışlardır (Shaver ve Brennan, 1992). Kaçınan bağlanma stilini seçen katılımcılar, diğer gruplara oranla başkalarına en az güven duyan, ilişkiler ve romantik sevgi hakkında olumsuz beklenti ve inançlara sahip, yakınlık kurmaktan kaçınan kişiler olarak betimlenmiştir (Sümer ve Güngör, 1999).

Kaygılı-Kararsız Bağlanmada yetişkinler “Diğerlerinin bana yaklaşmak için isteksiz olduğunu düşünüyorum. Partnerimin beni gerçekten sevmediği, benimle olmak istemediği yönünde endişe duyuyorum. Partnerime yaklaşmak istiyorum, ama bu zaman zaman insanları korkutup kaçırıyor” ifadelerini kullanmışlardır (Shaver ve Brennan, 1992). Kaygılı- kararsız bağlanma stilini seçen katılımcıları ilişkilerinde aşırı derecede kıskanç, eşlerine ve ilişkilerine takıntılı ve sıklıkla duygusal iniş çıkışlar yaşayan kişiler olarak tanımlanmıştır (Sümer ve Güngör, 1999).

Güvenli Bağlanmada yetişkinler “diğerlerine yakın olmak ve onlara bağlı olmak benim için çok kolay. Terk edilmekten ya da başkalarının bana çok yakın olmasından endişe duymuyorum.” ifadelerini kullanmışlardır (Shaver ve Brennan, 1992). Güvenli bağlanma stilinin kendilerini en iyi tanımladığını belirten katılımcıların, diğer gruplara oranla, hem romantik ilişkileri hem de çocuklukta ebeveynleriyle olan

ilişkileri hakkında daha olumlu yaşantı ve inançlara sahip oldukları saptanmıştır (Sümer ve Güngör, 1999).

Hazan ve Shaver'in bulguları yakın ilişkileri inceleyen çok sayıda araştırmada tekrarlanmıştır. Bu çalışmalarda özellikle yakın ilişkilerde yaşanan temel duygusal, bilişsel ve davranışsal süreç ve sonuçların bağlanma stilleri ile bağlanma kuramının öngördüğü doğrultuda ilişkili olduğu gösterilmiştir. Aynı zamanda, yetişkinlerin bağlanma stilleri içindeki dağılımı (yaklaşık %55 güvenli, %20 kaygılı-kararsız ve %25 kaçınan), Ainsworth'un "Yabancı Durumu" temelinde yapılan araştırmalarda erken yaştaki çocukların dağılımı ile benzeşmektedir (Sümer ve Güngör, 1999).

Hazan ve Shaver (1987, 1990), yetişkin katılımcılara romantik ilişkilerinde bu ölçümlerden hangi kategoriye (güvenli, kaygılı-kararsız, kaçınan) girdiklerini sormuşlar, bunun yanında, yaşamlarındaki en önemli romantik deneyimlerini, kendilerine ve diğerlerine ait zihinsel modellerini, çocukluk döneminde aileleriyle ilişkilerini, anılarını (önceki bağlanmalarını) ve işteki deneyimlerini anlatmalarını istemişlerdir. Hazan ve Shaver, Ainsworth'un (1978) çalışmalarında gözlemlediği üç bağlanma modelini elde etmiş ve bu üç modelin şunlara bağlı olduğunu göstermişlerdir (Shaver ve Brennan, 1992).

- Bireyin en önemli romantik ilişkisinin karakteristiği (İlk görüşte aşk, yaklaşmadan korkma, mutlu olma gibi).
- Kendine ve diğerlerine ait olan zihinsel modeller (Kendime, pek çok kişiden daha çok kuşkuyla yaklaşıyorum, İnsanlar çoğunlukla iyi niyetli, iyi kalplidir).
- Ebeveynleriyle olan çocukluk ilişkileri (Reddeden anne, soğuk baba, güvenli anne, eğlenceli anne gibi).
- İşteki duygu ve tepkiler (Yardımcı işçilerdeki memnuniyetsizlik, sosyal ilişkilerden kaçınma için işe yönelme).

Yetişkin bağlanma sisteminde, güvenlik de önemli bir faktördür. Güvenlik gereksiniminin akış ve yönü yaşam süresince değişir. Bebeklikte, anne bebeğin

güvenliğini sağlar. Bowlby'nin çalışmalarına göre, çocuk büyüdükçe anne ve çocuk arasında bilgi alışverişi olur ve güvenlikten de önce karşılıklı bir anlayış gelişir. Çocuk daha aktif rol oynamaya başlar ve yetişkinlikte ilişki çift taraflı şekilde gelişir, bu güvenlik gereksiniminin anneden çocuğa ya da çocuktan anneye doğru olabileceği anlamına gelir. Yetişkinlerin, ebeveyni olmayan yetişkinlerle ilişkilerinde de bu çift taraflı güvenlik gözlenmiştir.

1.1.2.5.Dörtlü Bağlanma Modeli

Bowlby'e (1973) göre, bağlanma deneyimleri temelinde gelişen zihinsel modeller iki ana boyut içermektedir. Bunlar, (a) "bağlanma figürünün genel olarak korunma ve destek çağrularına karşılık veren türden biri olarak görülüp görülmediği; (b) kişinin kendisini başkaları, özellikle de bağlanma figürü tarafından yardıma değer birisi olarak görüp görmediğidir. Mantıksal olarak, bu değişkenler birbirinden bağımsızdır. Uygulamada ise iç içe geçmiş bir durumdadır. Sonuç olarak, bağlanma figürü modeli ve benlik modeli birbirlerini tamamlayıcı ve karşılıklı olarak birbirlerine doğrulayıcı biçimde gelişirler. Bu tanımlamaya bağlı olarak Bartholomew ve Horowitz, benlik ve başkaları modellerinin bağlanma stillerini belirleyen temel boyutlar olduğunu ileri sürmektedir. Bu durumda kişinin, kendisini pozitif ya da negatif (kendini seviyor ve destekliyorsa ya da tersi) ve diğerlerini de pozitif veya negatif (diğer insanları güvenilir, uygun ya da güvenilmeyen ve reddeden) görmesi bağlanma stillerinin oluşmasında önemlidir (Sümer ve Güngör, 1999).

Bartholomew ve Horowitz (1991) bağlanma stillerini, olumlu ve olumsuz kutuplarda değerlendirilen zihinsel modellerin kesiştiği noktada tanımlamışlardır ve böylece iki boyutun topolojik düzeyde çaprazlanmasından dört temel bağlanma stiline ortaya çıkacağını ileri sürmüşlerdir. (Şekil 1.1).

BENLİK
(Bağımlılık)

	Pozitif (Düşük)	Negatif (Yüksek)
Pozitif (Düşük)	GÜVENLİ Diğerleriyle samimiyet kuran ve kendine güvenen.	SAPLANTILI İlişkilerinde saplantılı
BAŞKALARI (Kaçınma)		
Negatif (Yüksek)	KAYITSIZ Samimiyete kayıtsız karşıt bağımlı	KORKULU Samimiyetten ve sosyallikten korkup kaçınan

Şekil 1.1: Bağlanma Modeli (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Şekil 1.1’de görüldüğü gibi, güvenli bağlanma stili kendi gözünde değerli olma (sevimsizlik) ve diğer insanların kabullenici tepkide buldukları duygusuna göre hareket eder (Bartholomew ve Horowitz 1991). Bu, olumlu benlik ve başkaları modellerinin bileşimini içermektedir. Bu anlamda güvenli kişiler olumlu benlik algısını ve kendini sevmeye değer görme duygusunu başkalarının güvenilir, destek veren, ulaşılabilir ve iyi niyetli olduğuna dair olumlu beklentilerle birleştirir. Bu özellikleriyle, güvenli kişiler hem başkalarıyla kolaylıkla yakınlık kurabilir hem de özerk kalmayı başarabilirler (Sümer ve Güngör, 1999).

Saplantılı bağlanma stilinde kendi gözünde değersiz olma (sevimsiz olma) diğerlerinin pozitif değerlendirilmesiyle birlikte verilmiştir. Bu kombinasyon kişiye, diğerlerinin değerli görmesiyle kendini kabullenmeyi sağlamayı amaçlar (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Bu, olumsuz benlik modeli ile olumlu başkaları

modelinin birleşimi olarak tanımlanmaktadır. Saplantılı bağlanmada, kendini değersiz hissetme veya sevilmeğe değer görmeme duyguları ile başkalarına ilişkin olumlu değerlendirmeleri yansıtır. Bu nedenle, saplantılı bağlanan kişiler yakın ilişkilerde kendini doğrulama ve kanıtlama eğilimi gösterirler. Bu kişiler sürekli olarak takıntılıdır ve ilişkilerinde pek de gerçekçi olmayan beklentilere sahiptirler (Sümer ve Güngör, 1999).

Korkulu-kaçınan bağlanma stilinde, kişinin kendini değersiz (sevimsiz) gördüğü hem de başkalarının da güvensiz ve reddedenler olarak değerlendirildiği gruptur. Diğerleriyle ilişkiden kaçınan bu bireyler, aynı zamanda kendilerini bekledikleri reddetmelerden de korumuş olurlar (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Bu, olumsuz benlik ve başkaları modeli olarak tanımlanabilir. Dolayısıyla, korkulu bağlanma stili tam olarak güvenli bağlanma stiline karşıdır ve bireysel değersizlik duyguları ile başkalarının güvenilmez ve reddedici olduğuna ilişkin beklentilerini yansıtır (Sümer ve Güngör, 1999).

Kayıtsız bağlanma stilinde kişinin kendini değerli ve sevimli bulduğu fakat diğer insanları negatif değerlendirdiği gruptur. Bu tip insanlar, başkalarıyla fazla yakınlık kurmadıklarından, kendilerini hayal kırıklıklarına karşı korumuş olurlar, böylece daha bağımsız olup daha az incinirler (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Şekil 1.1'den anlaşılacağı gibi, benlik modelinin boyutları “bağımlılık” ve “samimiyetten kaçınma” şeklindedir. Bağımlılık; azdan (kendine değer verip, dışarıdan onaylanmaya gerek duymama), çoğa (kendine değer verme, başkalarının kabullenmesine bağlı) değişkenlik gösterir. Samimiyetten kaçınma; kişinin diğerleriyle yakın ilişkilerden kaçınma derecesini gösterir; kaçınan ve kayıtsız davranış stillerinde bu görülür; bu iki durum, kişinin pozitif öz-saygı geliştirmek için diğerlerine gereksinimini göre farklılık gösterir. Buna benzer şekilde, saplantılı ve korkulu grupların ikisinde de bireyler pozitif öz-saygı için diğerlerine aşırı bağımlılık gösterirler, fakat yakın ilişkilerde bulunmada hazır hissetmeleri konusunda farklılık söz konusudur. Saplantılı grup daha yakın ilişkilerde bulunurken, korkulu grup hayal kırıklıklarını en aza indirmek için yakınlıktan kaçınmayı tercih eder.

Buraya kadar kısaca açıklamaya çalışılan dörtlü bağlanma modeli aynı zamanda araştırmanın değişkenlerinden biri olan bağlanma stillerinin değerlendirilmesinde temel alınan teorik yapıyı oluşturmaktadır.

Bağlanma konusu ve bağlanma stilleri ülkemizde pek çok araştırmaya konu olmuştur. Bağlanma stillerinin, atılganlık, kişilik özellikleri, kaygı, kişiler arası şemalar, romantik ilişkilerde kıskançlık, öfke, suçluluk ve utanç duyguları, cinsiyet rolleri ve benlik kavramı gibi temel bazı değişkenlerle incelendiği çok sayıda araştırma mevcuttur (Çelik, 2006; Damarlı, 2006; Deniz, 2006; Gezer, 2001; Güngör,2000; İmamoğlu, 2003; Karakurt, 2001; Keskinöz, 2002; Konyalıoğlu, 2002; Onur, 2006; Tolan, 2002).

1.1.3. Transaksiyonel Analiz (TA) Kuramı

Bu ana başlıkta araştırmanın ana değişkenlerinden biri olan, ego durumları, içinde yer aldığı Transaksiyonel Analiz kuramı ile birlikte açıklanmaya çalışılacaktır.

TA (Kişilerarası İlişkilerin Çözümlemesi) kuramı 1950'lerin sonunda Eric Berne tarafından geliştirilmiştir. Bu kuram psikolojinin iletişim, gelişim, psikopatoloji, eğitim ve danışma/terapi alanlarıyla ilgili bilgiler verir. İnsanı olumlu olarak ele alan insancıl bir yaklaşımdır (Akkoyun,1995). TA uygulamalarının farklılığı, dayandığı bazı temel varsayımların pratiğe dönüştürülmesiyle ortaya çıkmaktadır. Bu varsayımlar, herhangi bir şekilde savunulacak konular değildir. Çünkü bunlar, insanların kendi anlayışına uygun düşebilir ya da düşmeyebilir. (Benton ve Halloran, 1991). Bu temel varsayımlar şöyle sıralanabilir (Akkoyun,1995);

İnsanlar OKEY'dir. Bu, herkes ne yaparsa yapsın, kim olursa olsun değerlidir, anlamlıdır ve önemlidir demektir. İnsanlar arasında pek çok farklılıklar vardır, ancak insan olarak herkes eşittir. Herkesin eşit olduğuna inanmak, herkese aynı davranmak değildir ama herkesin varlığını kabul etmek demektir. Bir kimsenin davranışlarını beğenmeyebilirsiniz, ona başkalarından farklı şekilde tepkide bulunabilirsiniz, ama

beğenmediğiniz o yönlerine rağmen varlığını kabul edersiniz. İnsanlar sadece farklıdır. Bu farklılıklara rağmen, insan olarak OKEY' dir.

Herkesin düşünme kapasitesi vardır. İnsanlar, çevrelerinde ne olduğunu ve kendilerine ne olduğunu kavrayabilme kapasitesine sahiptir. Önemli bir beyin hasarına sahip olmayan herkesin düşünme kapasitesi vardır. Tüm sorunlar, uygun yaklaşım kullanıldığında ve sorunu olan bireye gereken bilgiler verildiğinde, kişinin kendisi tarafından çözümlenebilir.

Yaşamında ne olacağına herkes kendisi karar verir. İçinde bulunduğumuz durum ve çevremizdeki insanlar, bizim üzerimizde az ya da çok, hafif ya da yoğun çeşitli etkilerde bulunabilir. Ancak hangi koşullarda olursa olsun, içinde bulunduğumuz duruma nasıl bir tepkide bulunacağımıza biz karar veririz.

Berne (1961), kuramın dayandığı temel felsefeyi “İnsanlar prens veya prenses olarak dünyaya gelirler, ancak sonradan kurbağaya dönüşürler. Terapinin amacı da yeniden prens veya prenses olmalarına yardımcı olmaktır.” şeklinde özetlemiştir (Akkoyun, 1995).

1.1.3.1 Ego Durumları

Jones (1982)'un Berne'den aktardığına göre TA'nın temeli ego durumlarına dayanmaktadır. Ego durumları ile ilgili tanımlardan birisi bunun “tutarlı bir davranış örüntüsü ile ilişkili olarak doğrudan tutarlı duygu, düşünce ve yaşantılar örüntüsü” olduğu şeklindedir. Ego durumları TA kuramının kişilik kuramı kısmını teşkil etmektedir. TA da insan davranışları ego durumları bakımından açıklanmaktadır (Jones,1982). Her bir ego durumu, kişinin büyürken geliştirdiği davranış kalıplarından oluşur ve bunları deneyim ve duygu ilişkileri ile geliştirirler (Elaad, 1993).

Ego durumları Freud'un id, ego, süperego kavramları ile karıştırılmamalıdır. Ego durumları bu kavramlarla benzer görünse de eş anlamlı değildir. Berne, Freud'un

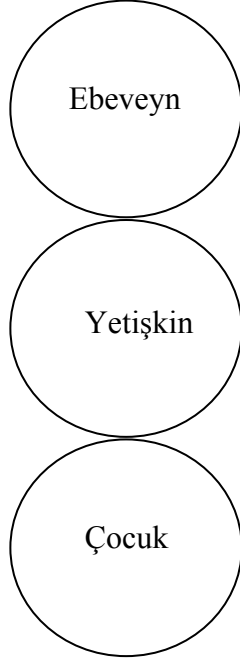
etkisinde olsa da Freud'un kavramları kuramsal bir yapıyı ifade etmekte, ego durumları ise gözlenebilen davranışları göstermektedir (Akkoyun, 1995).

Literatürde ego durumlarının varlığına yönelik bazı ampirik çalışmalar da mevcuttur Akkoyun (1995)'un aktardığına göre ego durumlarının varlığının test edilmesine yönelik çeşitli çalışmalar (Brennan, McClenahan.1978; Daley, 1973; Doelker, Griffiths, 1984; Gilmour, 1981; Heyer, 1979; Heyer, 1987; Kuijt, 1980; L'Abate, 1978; McCarley, 1975; Price, 1975; Thompson, 1972; Thorne, Faro, 1980; Williams ve ark, 1983) ego durumlarının ölçülebilir ve farklı olgular olduğunu göstermektedir. Heyer (1987)'de çalışmasında ego durumu kuramının geçerliğini test etmiş, ego durumlarının varlığını ve genel popülasyonda ölçülebilir yapılar olduğunu ortaya koymuştur (Akbağ, 2000).

Gözlenebilen ve ölçülebilir yapılar olan ego durumları insanın kişiliğinde üç farklı biçimde yer almaktadır. Bunlar; Ebeveyn, Yetişkin ve Çocuk ego durumudur (Şekil 1.2). Her insan üç çeşit ego durumunu da sergilemektedir. Herhangi bir kimse bir sosyal grup ortamında herhangi bir anda bu ego durumlarından birisini baskın olarak sergileyebilmektedir (Jones, 1982).

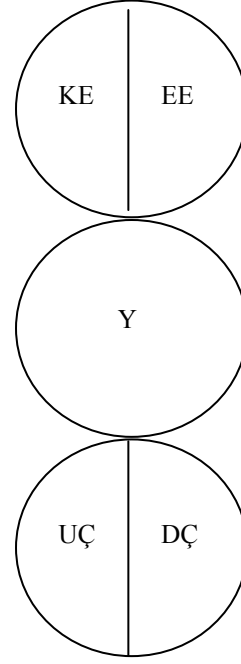
Ego durumları, yapısal ve fonksiyonel olmak üzere iki ayrı model ile incelenmektedir. Yapısal model, ego durumlarının içeriği ile fonksiyonel model ise bu içeriğin süreci ile ilgilidir (Karahan ve Sardoğan, 2004).

Yapısal analiz, duygu düşünce ve davranışların ego durumlarına göre çözümlenmesini içermektedir. Fonksiyonel analiz ise; bireylerin ego durumlarını hem içsel hem de başkalarıyla ilişkilerinde kullanmaları ile ilgilidir. Fonksiyonel analizde Ebeveyn ve Çocuk ego durumları ikiye ayrılmaktadır. Berne ego durumlarını birbirine yapışık daireler ile göstermiştir (Akkoyun,1995). (Şekil 1.3).

Şekil 1.2. Ego Durumları

(Kaynak: Solomon, 2003)

Şekil 1.3. Fonksiyonel Analizde Ego Durumları

Şekil 1.3. 'te de görüldüğü gibi Ebeveyn ego durumu Koruyucu Ebeveyn (KE) ve Eleştirel Ebeveyn (EE) olmak üzere; Çocuk ego durumu ise Uygulu Çocuk (UÇ) ego durumu ve Doğal Çocuk (DÇ) ego durumu şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Şimdi de ego durumlarını kısaca açıklayalım.

1.1.3.2. Ebeveyn Ego Durumu

Bireyin yaşamında karşılaştığı ebeveyn (anne, baba vs.) figürlerinin duygu, düşünce ve davranış örüntüleri takımıdır. Bizim yaşamla baş etmek üzere başkalarından ödünç aldığımız duygu düşünce ve davranışlardır. Benliğin diğer insanlara nasıl davranmaları gerektiği konusunda öğütler, emirler veren kısmıdır (Akkoyun, 1998).

Her bireyin ana babası veya onların yerine koyduğu kişiler vardır. Her birey zaman zaman bu kişilerin sergilediği tutum, duygu, düşünce ve davranış biçimlerini sergilerler.

Ebeveyn benlik durumunun iki ana işlevi vardır. Birincisi bireye gerçek çocukların ana babasıymış gibi etken eylemde bulunma olanağını verir, böylece insan ırkının yaşamını sürdürmesini sağlar. Bu konunun önemi çocuk yetiştirmede ortaya çıkmaktadır. Çocukluğunda öksüz ve yetim kalmış kimselerin, aile yaşamı içinde erginliğe erenlere oranla çocuk yetiştirmede zorluk çektikleri görülmektedir. İkinci olarak ana baba birçok tepkiyi otomatikleştirdiğinden büyük ölçüde zaman ve güç saklanabilmektedir.

Ebeveyn ego durumu; Eleştirel Ebeveyn ego durumu ve Koruyucu Ebeveyn ego durumu şeklinde gözlenebilir.

1.1.3.2.1. Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu

Bu ego durumunu kullanan kişi genellikle karşı tarafın çocuk ego durumuna seslenmektedir ve karşıdaki kişinin çocuk ego durumunu yıldıran, baskılı ve bilgiç bir kişi olarak ortaya çıkabilir. Bu ego durumunu kullanan kimseler inatçı, güçlü, aşırı koruyucu, ilkeli, cezalandırıcı ve görev yükleyicidir (Akkoyun, 1995).

Bazen anne babalar çeşitli konularla ilgili olarak çocuklarıyla ilişkilerinde gerçekleri temel almak yerine bazı mantıksız düşünceleri temel olarak alabilmektedirler. Örneğin anne babalar " erkek çocuklar saçlarını uzatmamalıdır, kızlar sessiz ve yumuşak başlı olmalıdır." şeklinde yanlış düşünceleri temel alabilmektedirler (James ve Jongeward, 1993).

Williams ve Best (1982) yaptıkları araştırmada Eleştirel Ebeveyn ego durumu baskın olan kişilerin kolayca öfkelenediklerini, şüpheli olduklarını, kendi çıkarlarını düşünen, başkalarının duygularına aldırmayan ve hükmedici kişiler olduklarını bildirmişlerdir (Aşılı, 2001).

1.1.3.2.2. Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu

Koruyucu ebeveyn Eleştirel ebeveynin tersine ilgili, özen gösterici, bağışlayıcı, destekleyici, izin verici, şefkatli, koruyucu, endişeli, merhametli, vefakâr ve anlayışlıdır.

Williams ve Best (1982) Koruyucu ebeveyn ego durumları baskın olan kişileri geleneklere bağlı, ilişkilerinde nezaket ve saygı kurallarına önem veren, yardımsever, sadık ve gerçekten sorumluluk alabilen kişiler olarak tanımlamışlardır (Aşılı, 2001).

1.1.3.3. Yetişkin Ego Durumu

Yetişkin ego durumu gerçeğe uygun ve problem çözmeye yönelik davranışları içermektedir. Ebeveynden gelen beklentilerle Çocuk ego durumundan gelen istekler arasında denge kurar. Kişiliğin bu bölümü diğer ego durumlarının uyarmasıyla harekete geçmektedir. Yetişkin ego durumu problemi çözerken nesnel verilerden yola çıkar.

Yetişkin ego durumunu kullanan kişiler nesnel ve açıktır, öncelikli olarak gerçekler ve veri işlemleriyle ilgilidirler. Herkesin bir yetişkin ego durumu vardır ve bireyin beyni ciddi bir biçimde zarar görmediği müddetçe bir veri işleme merkezi gibi çalışır. Yetişkin ego durumu: usa vurmak, uyarımları değerlendirmek, teknik bilgi sağlamak ve bu bilgiyi gerçekte kullanmak üzere depolamak için kullanılabilir.

Bem'e göre Yetişkin ego durumu, şimdiki gerçeklere uyarlanmış olan Ebeveyn ego durumunun önyargılarından ya da çocukluktan kalma töresel tutumlardan etkilenmeyen bağımsız duyguların tutum ve davranış örneklerinin bir araya gelmesinden oluşur. Verileri özerk biçimde toplamak işleme sokmak ve eylemlerin temeli olarak olasılıkları değerlendirmekle ilgilidir.

Değişmez Yetişkin ego durumu ile ilgili katı sınır sorunu olan kimseler insanlara dayalı işlerden ziyade nesnelere dayalı işler arayabilirler. Duygudan yoksun, soyut

düşüncelere değer verilen uğraşlar seçebilirler. Örneğin; saymanlık, bilgisayar programcılığı, mühendislik, kimya veya matematik gibi konular onlara çekici gelebilir.

Bern'e göre Yetişkin bireyin yaşamını sürdürebilmesi için gerekli bir olgudur. Dış dünya ile başa çıkabilmek için gerekli bilgileri süreçler ve olasılıkları hesaplar. Yetişkinin bir başka görevi de Ebeveyn ve Çocuk benlik durumunun etkinliklerini düzene koymak ve aralarında nesnel bir arabuluculuk işlevini yürütmektir (James ve Jongeward, 1993).

1.1.3.4. Çocuk Ego Durumu

Çocuk durumu bireyin çocukluğunda yaşadığı tüm yaşantıları içermektedir. Her bireyin içinde bir zamanlar çocukluğunda olduğu gibi hissedilen, davranan, düşünen bir yönü vardır.

Eric Bern " Her kişi içinde küçük bir kız ya da oğlan taşır" demektedir. Çocuk ego durumunda sezgi, yaratıcılık, kendiliğinden dürtü ve eğlence yerleşik özelliklerdir.

Çocuk ego durumu Doğal Çocuk ve Uygulu Çocuk olmak üzere iki farklı ego durumu içermektedir.

1.1.3.4.1. Doğal Çocuk Ego Durumu

Bu ego durumu Çocuk ego durumunun toplumsallaşmamış yönüdür ve hiç kimseye aldırmaksızın olduğu gibi davranır. Doğal Çocuk hırçındır, atılgandır, sevecendir, meraklıdır, başkaldırır, hep kendini düşünür, saldırgandır, zevkine düşkündür, korkaktır.

Williams ve Best'in 1982'de yaptıkları ego durumları ile ilgili araştırmalarında doğal çocuk ego durumu baskın olan kişileri; taşkın, girişimci, kendini sınırlamada güçlük

eken, nazlarına düşkün, diğeri insanları kendi hazları konusunda kullanan kişiler Şeklinde tanımlamışlardır (Aşılı, 2001).

1.1.3.4.2. Uygulu ocuk Ego Durumu

Bu ego durumu ocuk ego durumunun ana baba eğitiminden etkilenen yönüdür. Uygulu ocuk Doğal ocuğun tersine, içinden geldiği gibi davranamazlar, mantıklı veya mantıksız olsa da anne babasının onayladığı Őeyleri yapma eğilimindedir.

Uygulu ocuk, Doğal ocuk gibi doğrudan "Ego bunu yapmayacağım" diyemediği için içi geciktirmeyi yeğler, "Birazdan yaparım" der ama o srenin bitiminde geciktirme devam eder.

Uygulu ocuk anne babasını kopya ederek onlara boyun eğer. Anne babalarının isteklerine boyun eğmekle birlikte bunu pek de istekli olarak yapmazlar. Bu tür çocuklar sonuçta surat asarlar ve işler ters gittiğinde de başkalarını suçlayarak gcenmişliklerine daha çok sarılarak ie kapanabilirler (James ve Jongeward, 1993).

Uygulu ocuk ego durumu kendini, ya boyun eğme ya da isyan etme davranışları ile gösterir. Uygulu ocuk davranışları otomatik olarak ortaya çıkar. Bu ego durumundan davranan bireyler, ebeveyn figürlerinin birini referans alarak tepki gsterililer. Bu ego durumundan davranana bireyler doyumunu daha çok düşlerinde arayan kişilerdir ve eyleme zor geçerler. Sorunlarla yüzleşmekten kaçınırlar. Herhangi bir stres durumunda Uygulu ocuğa çok çabuk geçmemiz olasıdır (Akbağ, 2000).

Bütün bireylerde ego durumlarının içeriği kendine özgüdür. ocuk ve Ebeveyn ego durumları arasındaki ortak nokta, her ikisinin de temelde kişinin geçmişine ait olmasıdır. Bu ego durumları kronolojik yaşla ilgili değildir (Karahana ve Sardoğan, 2004).

1.1.3.5. Ego Durumunun Gelişimi

Bebek doğduğunda yalnızca doğuştan getirilen nörofizyolojik yapılara sahiptir. Emme gibi ritmik etkinlikler, ilk koordine hareketler, dış güçler tarafından ilk koşullanma belirtileri kişiliğin ilk yapılarını oluşturmaktadır (Akkoyun, 1995).

Yeni doğduğunda bebeğin dikkati kişisel gereksinim ve rahatlığı üzerinde toplanmıştır. Bebek kendisine acı verecek deneyimlerden kaçınmaya çalışır ve duyu sınırında tepki gösterir, böylece bebeğin Çocuk ego durumunun temelleri atılmış olur.

Bundan sonra Ebeveyn ego durumu gelişir. Bu durum ilk kez çocuk anne babasının davranışlarını taklit etmeye başladığında görülür. Bern, bu sürecin yaklaşık altı yaşına kadar tamamlandığını ileri sürmektedir.

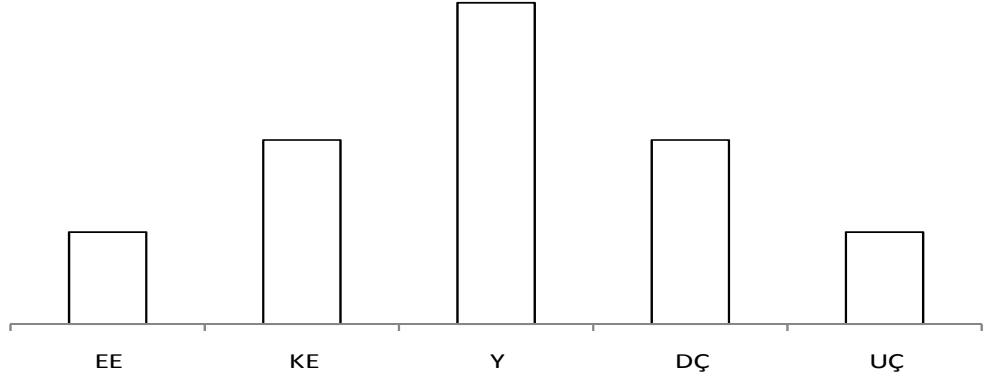
Yetişkin Ego durumu ise, çocuk dünyayı anlamlandırmaya çalışırken ve diğer insanları aldatabileceğini fark ettiğinde gelişmeye başlar ve bireyin zihinsel gelişimi boyunca sürer. Çocuk her şeyi eldeki verilere göre anlamlandırır (Jongeward ve James, 1993).

Akkoyun (1995)'un aktardığına göre ego durumları ile ilgili görüşler; Erikson, Freud, Klein, Piaget, Mahler ve Sheridan'ın gelişim dönemleri ile karşılaştırıldığında bir tutarlılık söz konusudur. Bu da gelişimsel görüşlerin ego durumları modelini desteklediğini gösterir.

1.1.3.6. Egogram ve Sabitlik Hipotezi

TA' da kişilik yapısını oluşturan Ebeveyn, Yetişkin, Çocuk ego durumları birbirine değen üç daire ile ifade edilmekle birlikte, fonksiyon ve ego durumlarındaki enerjinin miktarı egogramla sembolize edilmektedir. Egogram fonksiyonel analizdeki ego durumlarında gözlenen enerji miktarlarını göstermektedir. Bir

egogramda, ego durumlarındaki enerjinin dağılımı kolonlarla ifade edilmektedir (Akkoyun,1995).

Şekil. 1.4 Egogram (Dusay, 1972 akt:Stewart ve Joines, 1987)

Şekil 1.4'teki çan eğrisini andıran bu egogram, psişik enerji oldukça düzenli bir biçimde dağıldığından iyi dengelenmiş bir enerji sistemine sahip kişilik yapısına işaret etmektedir. Egogram, yalnızca belli bir durumda hangi ego durumlarının harekete geçtiğini değil, bireyin tüm kişiliğinin portresini göstermektedir.

Egogram; Eleştirel Ebeveyn (EE), Koruyucu Ebeveyn (KE), Yetişkin (Y), Doğal Çocuk (DÇ), Uygulu Çocuk (UÇ) sırası ile olmak üzere, göreceli olarak bir kimsenin başkalarıyla ilişki kurarken sarf ettiği gözlenen enerjinin grafiksel gösterimidir. (Akkoyun,1995).

Grafikteki yüksek kolonlar göreceli olarak o ego durumunda diğerlerine göre daha fazla zaman ve enerji harcandığını gösterirken; alçak kolonlar söz konusu ego durumunda daha az enerji ve zaman harcandığına işaret eder. Her bireyin kişiliğinde yer alan psişik enerjiyi gösteren egogramına bakarak kişilik yapısını tanımlamanın mümkün olabileceği belirtilmiştir (Dusay ve Dusay, 1984. akt Akbağ, 2000).

Egogram ego durumları kavramları bakımından sabitlik hipotezi ile ifade edilmektedir. Bu hipoteze göre; bir ego durumundaki enerjide artış olduğunda, enerjinin tümü sabit olduğundan psişik enerjideki yer değiştirme nedeniyle, diğer ego durumlarındaki enerjide bir azalma ortaya çıkar (Akkoyun, 1995). Sabitlik hipotezine göre bir ego durumundaki enerjinin azalması için diğer bir ego durumundaki enerjinin arttırılması gerekir.

1.1.3.7.Ego Durumlarını Tanılama

Gözlenebilen ve ölçülebilen yapılar olarak ego durumlarını tanımlarken, dört çeşit tanılama yönteminden yararlanır.Bunlar (Akkoyun,1995);

1. Davranışsal Tanılama: Bireyin kelimelerini, ses tonunu, mimiklerini, beden duruşunu gözleyerek yapılmaktadır.
2. Sosyal Tanılama: Bireyin diğer kişilerle olan etkileşiminin incelenmesiyle yapılır. Birey karşısındaki kişiye hangi ego durumundan uyarıcı göndermiştir? Gönderilen uyarıcı karşısındaki kişinin hangi ego durumuna yöneliktir? Gönderilen uyarıcıya verilen tepkinin sonucu ne olmuştur? sorularına alınan cevaplar ile yapılır.
3. Tarihsel Tanılama: Bireyin geçmiş yaşamının incelenmesiyle de önemli bilgiler elde edilebilir. Eğer birey şu anda yaşadığı duyguları, daha önce ebeveynlerine karşı da yaşamış ise, büyük bir ihtimalle Çocuk ego durumundadır. Eğer annesi ya da babası da, şu anda onun konuştuğu gibi konuşuyorsa ve aynı jest ve mimikleri gösteriyorsa, birey büyük bir ihtimalle ebeveyn ego durumundadır.
4. Fenomonolojik Tanımlama: Bireyin kendi yaşantısını incelemesi, oldukça doğru bilgiler verebilir. Bern, eğer birey o andaki yaşantısını tüm yoğunluğuyla tekrar yaşayacak olursa, fenomenolojik geçerliğin sağlanabileceğini belirtmektedir. Çocuklukta yaşanan bir duygu da benzer bir yaşantıda tekrarlandığında, fenomenolojik olarak tanımlanabilir.

Bir kişilik özelliği olarak ego durumlarının uyum, atılmanlık, anne baba tutumları, stresle başa çıkma, davranış, empati, cinsiyet rolleri, karar verme gibi değişkenlerle ilişkilerinin incelendiği araştırmalar mevcuttur (Akbağ, 2000; Akbağ ve Deniz, 2003;

Alisinanoğlu, 1995; Arı, 1989, Aşılı, 2001; Deniz, 2002; Keskinöz,2002; Yiğit, 1998)

Ego durumlarının, bağlanma stilleri ile ilişkisinin ele alıp inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Buraya kadar söz edilen tüm bilgiler ışığında henüz incelenmeyen bir konu alanı olduğu gözlemlenen liseli ergenlerin TA ego durumları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi bu araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır.

1.2. Alt Problemler

Genel amacın yanı sıra ego durumları ve bağlanma stilleri, cinsiyet, aile tipi, doğumdan itibaren yaşadığı aile, annenin çalışma durumu, kardeş sayısı, ailenin gelir seviyesi, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu değişkenler açısından da karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Bu amaçla araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır.

1- Liseli ergenlerin TA ego durumları,

1.1. Cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?

1.2. Aile tiplerine göre farklılaşmakta mıdır?

1.3. Doğumdan itibaren bakımını üstlenen kişi durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

1.4. Annenin çalışma durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

1.5. Kardeş sayısına göre farklılaşmakta mıdır?

1.6. Ailenin gelir seviyesine göre farklılaşmakta mıdır?

1.7. Annenin eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

1.8. Babanın eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

2. Liseli ergenlerin bağlanma stilleri,

2.1.Cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?

- 2.2.Aile tiplerine göre farklılaşmakta mıdır?
 - 2.3.Doğumdan itibaren bakımını üstlenen kişi durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
 - 2.4.Annenin çalışma durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
 - 2.5.Kardeş sayısına göre farklılaşmakta mıdır?
 - 2.6.Ailenin gelir seviyesine göre farklılaşmakta mıdır?
 - 2.7.Annenin eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
 - 2.8.Babanın eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- 3.Liseli ergenlerin TA ego durumları ile bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 4.Liseli ergenlerin bağlanma stilleri baskın ego durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?

1.3.Önem

Bu araştırmadan elde edilen sonuçların alanımızda çalışan uzmanlar, araştırmacılar ve eğitimciler için önemli bir veri kaynağı olabileceği özellikle kişiler arası ilişkiler konusunda geliştirici psiko eğitimsel çalışmalara ışık tutması umulmaktadır.

Bağlanma stilleri ve ego durumları arasında bir ilişkinin tespit edilmesi durumunda, öğrencilerin kendi bağlanma stilleri ve ego durumlarına yönelik farkındalık kazanmalarını sağlayıcı grup çalışmaları düzenlenerek kişiler arası ilişkilerdeki sorunlarla daha rahat başa çıkmalarına yardımcı olunabilir.

1.4.Varsayımlar

1.Araştırmanın çalışma grubu evreni temsil etmektedir.

2.Araştırmaya katılan liseli ergenler ölçme araçlarını içten ve yansız olarak cevaplamışlardır.

1.5.Sınırlılıklar

1. Araştırma İstanbul ilinin Kartal, Maltepe, Sultanbeyli, Pendik ilçelerinde yansız olarak seçilmiş liseler ile sınırlıdır.
2. Araştırma amaçlardaki sorularla sınırlıdır.
- 3.Araştırma çalışma grubunu oluşturan liseli ergenlerin veri toplama araçları kapsamındaki ölçeklere verdikleri yanıtlarla sınırlıdır.

1.6.Tanımlar

Bağlanma: Bağlanma, çocuk ve bakıcısı arasında gelişen bir duygudur ve kendini ilişki kurma, çocuğun bakım veren kimseyi araması ve yakınlık arayışı gibi tavırlarla gösteren ve stres durumlarında belirginleşen dayanıklı ve devamlılığı olan bir duygusal bağıdır (Pehlivantürk, 2004, s.56).

Bağlanma Stili: Bowlby (1977)'ye göre bebekliğin ilk yıllarında anne ile bebek arasında kurulan ve daha sonraki tüm ilişkilerin şeklini belirlediği varsayılan bağlanma davranışıdır (Bartholomew ve Horowitz 1991)

Ego durumu: Tutarlı duygu, düşünce ve yaşantılar örüntüsüdür diye tanımlanabilir. Ego durumları duygu ve davranışların yanı sıra düşünceleri de içermektedir (Altıntaş ve Gültekin, 2003).

Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu: Fonksiyonel analizde kişiliğin bu bölümü, ilgili, özen gösterici, bağışlayıcı, destekleyici, izin verici, koruyucu, özverili ego durumudur (Karahana ve Sardoğan, 2004).

Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu: Fonksiyonel modelde kişiliğin bu bölümü, inatçı, güçlü, ilkeli, cezalandırıcı, görev yükleyici, diğer yandan toplumsal kuralları korumaya ve aktarmaya dönük ego durumudur (Karahana ve Sardoğan, 2004).

Yetişkin Ego Durumu: Bireyin ebeveynlerden veya ebeveyn figürlerinden kopya etmediği ve kendi çocukluğundakinin yeniden yaşanması şeklinde de olmaya, doğrudan burada ve şimdiye tepki olan duygu, düşünce ve davranışlardır (Akkoyun, 1995).

Çocuk Ego Durumu: Bireyin kendi çocukluğundan getirdiği duygu, düşünce ve davranışlar takımındır (Akkoyun, 1995).

Uygulu Çocuk Ego Durumu: Otoriteye bağımlı bir şekilde otoritenin istediği şekilde davranan benlik durumudur (Karahan ve Sardoğan, 2004).

Doğal Çocuk Ego Durumu: Kişiliğin ana baba eğitiminden etkilenmemiş bölümüdür (Akkoyun, 1995)

1.7.Kısaltmalar

TA: Transaksiyonel Analiz.

EE: Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu

KE: Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu

UÇ: Uygulu çocuk

DÇ: Doğal Çocuk

BÖLÜM II

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde sırasıyla araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplamada kullanılan ölçme araçları, veri toplama işlemi ve verilerin çözümlenmesinde uygulanan istatistiksel tekniklere ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

2.1.Araştırma Modeli

Araştırma, temelde liseli ergenlerde TA ego durumları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin sınanmasına yönelik olarak hazırlanmıştır. Ayrıca liseli ergenlerin bağlanma stillerinin baskın ego durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Bu araştırma tarama modeline göre hazırlanmış betimsel bir çalışmadır.

2.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İstanbul ili Anadolu yakasında ortaöğretim okullarında eğitim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise sosyo ekonomik düzey kriteri dikkate alınarak tespit edilen dört okuldan random küme örnekleme yoluyla seçilen 220'si kız, 160'ı da erkek olmak üzere toplam 380 liseli ergen oluşturmaktadır (Tablo 2.1).

Tablo 2.1. Örneklem Giren Öğrencilerin Okullarının Dağılımı

Okul	N	%
Gediktaş Lisesi	79	20,8
Maltepe Anadolu Lisesi	95	25,0
Rauf Denктаş Lisesi	99	26,1
Samandra Lisesi	107	28,2
Toplam	380	100

2.3. Veri Toplama Amaçları

Araştırmada, araştırmacının hazırladığı “Kişisel Bilgi Formu”, bağlanma stillerini belirlemek amacıyla “İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA)” ve TA ego durumlarını belirlemek amacıyla “Ego Durumu Ölçeği (EDÖ)” kullanılmıştır.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

“Kişisel Bilgi Formu” araştırmanın temel değişkenleri olan ego durumları ve bağlanma stilleri ile ilişkili olabileceği düşünülen bazı değişkenlere ait verilerin elde edilmesi için hazırlanmıştır. Hazırlanan bu form, liseli ergenlere ait cinsiyet, aile tipi, doğumdan itibaren yaşadığı aile, annenin çalışma durumu, kardeş sayısı, ailenin gelir düzeyi, annenin eğitim durumu, babanın eğitime ilişkin sorular içermektedir (Ek 1).

2.3.2. Ego Durumu Ölçeği (EDÖ)

Ego Durumları Ölçeği, Williams tarafından 1978’de geliştirilmiştir. İnsanı niteleyen 95 sıfattan oluşan bir listedir. Denekten, serbest seçme tekniği ile kendisini tanımlayan ve kendisinin bir özelliği olarak gördüğü sıfatları işaretlemesi istenmektedir. Ölçekteki her sıfatın her ego durumu için 0–4 arasında değişen standart beş ayrı değeri bulunmaktadır. Bu değerler, altı kişilik bir hakem grubunun bir sığata her ego durumu için verdikleri puanların ortalamalarıdır. Ölçeğin puanlamasında işaretlenen her sıfatın beş ego durumu için aldığı puanlar toplanarak beş ayrı toplam puana ulaşılır. Daha sonra bu puanlar her ego durumu için ölçekten alınabilecek en yüksek puana (katsayıya) bölünür. Bu işlemde elde edilen beş ego durumu puanı toplanır ve her bölme sonucunun bu genel toplama bölünmesiyle her ego durumunun bir bütün içindeki oranlarını gösteren ego durumun puanları elde edilir. Beş ego durumu puanlarının toplamı 1’e eşittir ve puanlar aracılığıyla egogram çizilebilmektedir. Ölçeğin elle puanlaması zaman alıcı olduğundan zaman ve emek açısından kolaylık sağlanması bakımından bilgisayarla puanlanabilmesi için BASIC

ortamında bir bilgisayar programı yazılmıştır. Bilgisayarla puanlamada işaretlenen sıfatların numaralarını vermek yeterli olmaktadır (Arı, 1989).

EDO, belli aşamalardan geçerek geliştirilmiştir. İlk aşamada Türkçe sözlükler taranarak Türkçe' de insanı niteleyen 228 sıfat belirlenmiş, daha sonra bu sıfatlar Türk Dili, Psikolojik Danışma, Sosyal Hizmetler ve Halkla İlişkiler konusunda uzman on hakeme verilerek günlük dilde kullanılan ve insanı niteleyen sıfatları işaretleyip, eklemeyi düşündükleri sıfatlar varsa eklemeleri istenmiştir. Sonuç olarak hakemlerden sekiz ve üstünde kredi alan 141 sıfatla yeni bir sıfat listesi oluşturulmuştur. İkinci aşamada elde edilen bu 141 sıfat TA kuramıyla ilgili doktora ders vermiş veya çalışma yapmış altı hakeme verilerek her sıfatı beş ego durumu için beşli likert tipi bir ölçek üzerinde değerlendirmeleri istenmiştir. Hakemler bu değerlendirmeyi tamamen birbirlerinden bağımsız olarak yapmışlardır. Daha sonra altı hakemin her bir ego durumu için belirli bir sıfata verdiği puanlar toplanarak hakem sayısına bölünmüş, böylece o sıfatın ilgili ego durumunu temsil edebileceği ortalama puan elde edilmiştir. Söz konusu sıfatın diğer ego durumlarını temsil edebileceği ortalama puanlar da aynı yöntemle bulunmuştur. Böylece hakemlerin değerlendirmeleri sonucu, herhangi bir ego durumundan 3.6 ve daha üstünde ortalama, puan alan 95 sıfatlık "Ego Durumları Ölçeği (EDÖ) elde edilmiştir (Arı, 1989).

Bu aşamadan sonra ölçeğin geçerlik çalışmalarına geçilmiş, geçerlik çalışmasında mantıksal ve istatistiksel yaklaşımdan yararlanılmıştır. Mantıksal geçerlik ile ilgili olarak uzman kanısına başvurulmuştur. TA konusunda doktora düzeyinde ders vermiş veya çalışma yapmış sekiz uzman ölçeği oluşturacak sıfatların seçiminde görünüş ve kapsam geçerliği açısından yardımcı olmuşlardır. Ayrıca ölçeği oluşturan sıfatların puanlanmasında yararlanan altı hakemin değerlendirmeleri arasındaki yüksek tutarlılık, EDÖ' nin mantıksal geçerliği için önemli bir kanıt sayılmıştır. EDÖ' nin yapı geçerliğini kontrol etmek amacıyla ölçeğin beş ego durumu arasındaki ilişki TA' daki beş ego durumunun teorik tanımlarıyla karşılaştırılmıştır. Ego durumlarının teorik tanımları dikkate alınarak aralarındaki korelasyonun miktarı ve yönü incelendiğinde elde edilen sonuçların tutarlı olduğu görülmüştür. EDÖ' nin

benzer ölçekler geçerliği ise, Akkoyun ve Bacanlı (1988) tarafından Türkçe' ye uyarlanan "Gough ve Heilbrun Sifat Tarama Listesi" kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Her iki ölçeğin benzer alt ölçekleri arasında Eleştirel Ebeveyn için $r = 0.87$, Koruyucu Ebeveyn için $r = 0.91$, Yetişkin için $r = 0.93$, Doğal Çocuk için $r = 0.76$ ve Uygulu Çocuk için $r = 0.70$ ' lik korelasyon katsayıları bulunmuştur (Arı, 1989).

Ölçeğin güvenilirliği ile ilgili çalışmalarda ise, uzman değerlendirmeleri arasındaki tutarlılık ve testin aralıklı tekrarı olmak üzere iki farklı yöntemden yararlanılmıştır. Güvenirlik çalışmasının birinci aşaması, testin tekrarı yöntemi ile yapılmıştır. İki uygulamadan elde edilen ego durumu puanları arasında Eleştirel Ebeveyn için $r = 0.73$, Koruyucu Ebeveyn için $r = 0.83$, Yetişkin için $r = 0.81$, Doğal Çocuk için $r = 0.77$ ve Uygulu Çocuk için $r = 0.74$ 'lük tutarlılık katsayıları elde edilmiştir. Güvenirlik çalışmasının ikinci aşamasında hakemlerin her ego durumu için verdikleri puanlar arasındaki korelasyon "sınıflar-içi" korelasyon tekniği ile hesaplanmış, bu hesaplamalar sonucu hakem değerlendirmeleri arasında Eleştirel Ebeveyn için $r = 0.95$. Koruyucu Ebeveyn için $r = 0.93$, Yetişkin için $r = 0.96$. Doğal Çocuk için $r = 0.89$, Uygulu Çocuk için $r = 0.91$ 'lik tutarlılık katsayıları elde edilmiştir (Arı, 1989, s.83–85). Williams ve Williams (1980)' de aynı yöntemle Eleştirel Ebeveyn için $r = 0.93$. Koruyucu Ebeveyn için $r = 0.93$, Yetişkin için $r = 0.95$, Doğal Çocuk için $r = 0.94$ ve Uygulu Çocuk için $r = 0.89$ 'lık tutarlılık katsayıları bulmuştur (Arı'dan naklen,1989, s.84). Uzman değerlendirmeleri arasındaki korelasyonun yüksek olması ve ayrıca sonuçların Williams ve Williams (1980)'ın elde ettiği sonuçlara yakın olması ölçeğin güvenilirliği için önemli bir kanıt sayılmıştır (Arı, 1989). Ölçeğin bir örneği Ek-1'de verilmiştir.

2.3.3. İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA)

Griffin ve Bartholomew (1994) tarafından geliştirilen İlişki Ölçekleri Anketi, 30 maddeden oluşup, farklı maddeler toplanarak dört bağlanma prototipini ölçmek amacı ile hazırlanmıştır. Bu anket Hazan ve Shaver'in (1987) bağlanma ölçümündeki paragraflarından, Bartholomew ve Horowitz'in (1991) ilişki anketinde ve Collins ve Read' in (1990) Yetişkin bağlanma ölçeğinde kullanılan maddelerden yararlanılarak

oluşturulmuştur. Katılımcılar, her bir maddenin kendilerini ve yakın ilişkilerdeki genel tutumlarını ne derece tanımladıklarını 7'li likert tipi ölçek üzerinde işaretlemişlerdir. Güvenli ve kayıtsız bağlanma stilleri beşer madde ile ölçülürken, saplantılı ve korkulu bağlanma stilleri dörder madde ile ölçülmektedir. Dört bağlanma stilini yansıtan sürekli puanlar bu stilleri ölçmeyi hedefleyen maddelerin toplanmasından ve bu toplamın her bir alt ölçekteki madde sayısına bölünmesinden elde edilmektedir. Böylece alt ölçeklerden alınabilecek puanlar 1 ile 7 arasında değişmektedir. Bu yolla elde edilen sürekli puanlar katılımcıları bağlanma stilleri içerisinde gruplandırmak için de kullanılmaktadır. Gruplandırma sürecinde her bir katılımcı, en yüksek puana sahip olduğu bağlanma kategorisine atanmaktadır (Sümer ve Güngör 1999).

Ölçeğin Türkçe geçerlilik güvenirlik çalışmaları Sümer ve Güngör (1997) tarafından yapılmıştır. Test tekrar test güvenirlikleri, .54 ile .78 arasında iç tutarlık katsayısı da .27 ile .61 alfa değeri arasında değişmektedir. Güvenli bağlanma stili ile korkulu bağlanma stili ve saplantılı ile kayıtsız stiller arasında olumsuz yönde ve anlamlı korelasyon gözlenmiştir. Yapılan faktör analizinde, varyansın %47' sini açıklayan 1. faktör korkulu ve güvenli bağlanma stillerini içermekte (sırasıyla. 87 ve. 82)ve varyansın % 31' ini açıklayan 2. faktör saplantılı ve kayıtsız stillerini (sırasıyla. 88 ve. 67) kapsamaktadır (Sümer ve Güngör, 1999).

Türk ve ABD örneklemelerinin bağlanma stillerinin karşılaştırmak amacı ile yapılan çalışmada, iki kültür arasında bağlanma stillerinin dağılımları oldukça farklılık göstermektedir. Sonuçlara göre ABD örneğinde kayıtsız bağlanma stiline sahip olanların oranı (%24,2) Türk örneğinde (%19,3) daha fazla; saplantılıların oranı ise (ABD %20,4) Türk örneğinden daha az (%28,2) çıkmıştır. Korkulu ve güvenli bağlanma stillerinde ise ABD örneğinin oranı daha fazla çıkmıştır (Sümer ve Güngör, 1999a).

İÖA ile ölçülen bağlanma stillerinin sürekli kaygı ile ilişkisi incelenmiş olu, güvenli bağlanma ile sürekli kaygı olumsuz yönde (- .36), korkulu ve saplantılı bağlanma stili ile sürekli kaygı arasında olumlu (.36 ve. 38) yönde anlamlı

korelasyon elde edilmiştir (Sümer ve Güngör, 1999). Ölçeğin bir örneği Ek-2'de sunulmuştur.

2.4.Verilerin Analizi

Veri toplama işleminden sonra puanlama işlemine geçilmiştir. Eksik ve hatalı doldurulan ölçekler puanlama işlemine dahil edilmemiştir.

Ego Durumları Ölçeği'nin puanlamasında MİCROSOFT EXEL 2007'den yararlanılmıştır. Puanlama işlemi tamamlandıktan sonra elde edilen ham veriler SPSS for WİNDOWS 11.5 istatistik paket programına girilmiş ve istatistiksel çözümler bu program yardımıyla yapılmıştır. İşlem basamakları aşağıda belirtilmiştir.

İstatistiksel çözümlerde öncelikle liseli ergenlerin kişisel bilgi formuna verdikleri cevapların grubun genel yapısını tanıttıcı frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmış, ayrıca tüm liseli ergenlerin kullanılan ölçme araçlarından aldıkları puanların ortalama (\bar{x}) ve standart sapma (ss) değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar tablolaştırılarak bulgular bölümünde yorumlanmıştır.

Verilerin analizinde, ölçeklerin puanlarının çeşitli demografik özellikler açısından farklılıklarını saptamak üzere çeşitli hipotez testleri kullanılmıştır. Demografik özelliklerin kendi içinde iki kategoriye ayrıldığı durumlarda ilişkisiz grup t testi, ikiden fazla kategoriye ayrıldığı durumlarda tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Anovada fark çıkan durumlarda hangi ikili gruplar arasında fark olduğunu anlamak amacıyla tamamlayıcı hesaplardan Sheffe testi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında bazı demografik kategorilerin dağılımının normalden uzaklaşması varsayımına dayalı olarak aynı amaçla Kruskal Wallis-H testi kullanılmıştır. Kruskal Wallis-H testinde anlamlı çıkan durumlarda Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Araştırmanın sürekli değişkenleri olan bağlanma stilleri ve ego durumları arasındaki ilişkiler Pearson çarpım momentler korelasyon katsayısı kullanılarak bulunmuştur. Veriler .05 düzeyinde çift yönlü olarak sınanmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR

Araştırma raporunun bu bölümünde araştırmanın amaçları kapsamında elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmelerine ilişkin bilgiler ve bu istatistiksel çözümlenmeler sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulguların sunumunda öncelikle “Kişisel Bilgi Formu”ndan elde edilen bilgiler doğrultusunda örneklem grubunun genel yapısını ve özelliklerini tanımak amacıyla frekans ve yüzde değerlerinin dağılımına yer verilmiştir. İstatistiksel çözümlenmeler sonucunda elde edilen bulgular da araştırmanın amaçlarının sunulduğu sırası dikkate alınarak verilmiştir.

3.1. Örneklem Grubunun Genel Yapısı ve Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri:

Bu bölümde, araştırmaya katılan bireyleri tanımlamak ve araştırmanın temel değişkenleri olan lise öğrencilerinin ego durumları ve bağlanma tarzları ile ilişkili olabileceği düşünülen “cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi, kardeş sayısı, doğum sırası, gelir durumu, annenin çalışıp çalışmama durumu, yaşanan ailenin tipi ve bebeklik döneminde kendisine kimin baktığı” değişkenlerine ilişkin frekans ve yüzde değerlerine yer verilmiştir.

Örnekleme oluşturan liseli ergenlerin cinsiyetlerine göre dağılımları Tablo 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3.1
Cinsiyet Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Cinsiyet	F	%
Kız	220	57.9
Erkek	160	42.1
Toplam	380	100

Tablo 3.1’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan liseli ergenlerin 220’si (%57.9) kız, 160’sı (%42.1) erkek öğrencilerdir.

Örnekleme oluşturan liseli ergenlerin yaşadıkları aile tipine göre dağılımları Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2
Yaşadıkları Aile Tipi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yaşadıkları Aile Tipi	f	%
Çekirdek aile	346	91.1
Geniş aile	34	8.9
Toplam	380	100

Tablo 3.2’de görüldüğü gibi örnekleme oluşturan liseli ergenlerin 346’sı (% 91.1) çekirdek ailede yaşarken, 34’ü (% 8.9) geniş ailede yaşamaktadır.

Örnekleme oluşturan liseli ergenlerin çocukken bakımlarını üstlenen kişilere göre dağılımları Tablo 3.3’de verilmiştir.

Tablo 3.3
Bakımlarını Üstlenen Kişiler Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Bakımlarını Üstlenen Kişiler	f	%
Annesi	352	92.6
Diğerleri	28	7.4
Toplam	380	100

Tablo 3.3’te görüldüğü gibi örnekleme oluşturan liseli ergenlerin 352’sine (% 92.6) çocukken annesi tarafından bakılırken, 28’ine (% 7.4) annesi dışında diğer kişiler bakmıştır.

Örnekleme oluşturan liseli ergenlerin annelerinin çalışıp çalışmama durumuna göre dağılımları Tablo 3.4’te verilmiştir.

Tablo 3.4
Annenin Çalışıp Çalışmama Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Annenin Çalışıp Çalışmama Durumu	f	%
Çalışıyor	86	8.7
Çalışmıyor	294	82.6
Toplam	380	100

Tablo 3.4'te görüldüğü gibi örnekleme oluşturan liseli ergenlerin annelerinin 86'sı (% 8.7) çalışırken, 294'ü (% 82.6) çalışmamaktadır.

Örnekleme oluşturan liseli ergenlerin kardeş sayısına göre dağılımları Tablo 3.5'te verilmiştir.

Tablo 3.5
Kardeş Sayısı Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kardeş Sayısı	f	%
Kardeş yok	30	7.9
Bir kardeş	117	30.8
İki kardeş	89	23.4
Üç kardeş ve üstü	144	37.9
Toplam	380	100

Tablo 3.5'ten anlaşılacağı üzere örnekleme oluşturan liseli ergenlerin 30'unun (% 7.9) kardeşi yokken, 117'sinin (% 30.8) bir kardeşi, 89'unun (% 23.4) iki kardeşi, 144'ünün de (% 37.9) üç ve üstü kardeşi olduğu görülmektedir.

Örnekleme oluşturan liseli ergenlerin ailelerinin gelir durumuna göre dağılımları Tablo 3.6'da verilmiştir.

Tablo 3.6
Ailelerin Gelir Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gelir Düzeyi	f	%
Düşük	33	8.7
Orta	314	82.6
Yüksek	33	8.7
Toplam	380	100

Tablo 3.6’da görüldüğü gibi örnekleme oluşturan liseli ergenlerin ailelerinin 33’ünün (% 8.7) düşük gelir seviyesinde, 314’ünün (% 82.6) orta gelir seviyesinde, 33’ünün de (% 8.7) yüksek gelir seviyesinde olduğu görülmektedir.

Örnekleme oluşturan liseli ergenlerin annelerinin eğitim seviyesine göre dağılımları Tablo 3.7’ de verilmiştir.

Tablo 3.7
Annenin Eğitim Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Annenin Eğitim Durumu	f	%
Okur-Yazar Değil	51	13.4
Okur Yazar	133	35.0
İlkokul	81	21.3
Ortaokul	75	19.7
Lise	40	10.5
Toplam	380	100

Tablo 3.7’de görüldüğü üzere örnekleme oluşturan liseli ergenlerin 51’nin (%13.4) annesi okur yazar değil, 133’ü (%35.0) okur-yazar olup, 81’i (%21.3) ilkokul, 75’i (%19.7) ortaokul, 40’ı (%10.5) lise eğitime sahiptirler.

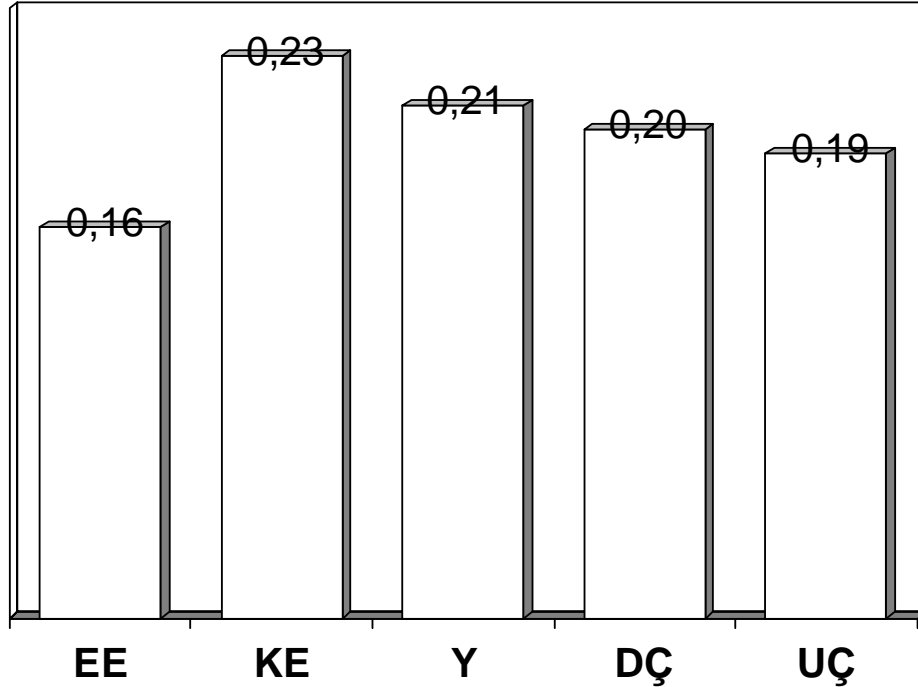
Örnekleme oluşturan liseli ergenlerin babanın eğitim durumuna göre dağılımları Tablo 3.8’de verilmiştir.

Tablo 3.8
Babanın Eğitim Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Babanın Eğitim Durumu	f	%
Okur-Yazar	120	31.6
İlkokul	98	25.8
Ortaokul	82	21.6
Lise	73	19.2
Üniversite	7	1.8
Toplam	380	100

Tablo 3.8'den görüldüğü üzere örnekleme oluşturan liseli ergenlerin 120'sinin (% 31.6) babası okur-yazar, 98'inin (%25.8) ilkokul, 82'sinin (% 21.6) ortaokul, 73'ünün (%19.2) lise, 7'sinin (% 1.8) ise üniversite düzeyinde eğitime sahip oldukları görülmektedir.

Ego durumları alt boyutlarından elde edilen puanlara ait ortalama değerlerini gösteren egogramı Şekil 3.1 de verilmiştir.

Şekil 3.1 Araştırma Grubunun Egogramı

Egogramdan da anlaşılacağı gibi, enerjinin en yoğun olduğu ego durumu Koruyucu Ebeveyn (KE) ego durumudur. Onu Yetişkin (Y) ve Doğal Çocuk (DÇ) ego durumları izlemektedir. Bu grup için enerjinin diğer ego durumlarına göre daha az yoğun olduğu ego durumları ise Eleştirel Ebeveyn (EE) ve Uygulu Çocuktur (UÇ).

Akbağ (2000)'in yaptığı doktora çalışmasında da bu çalışmadaki bulgulara kısmen paralel sonuçlar bulunmuştur. Buna göre; Akbağ (2000) enerjinin en yoğun olduğu ego durumunu Koruyucu Ebeveyn olarak bulmuştur. Diğerleri enerjinin yoğunluğuna göre sırasıyla, Yetişkin, Uygulu Çocuk, Doğal Çocuk ve Eleştirel Ebeveyn ego durumlarıdır. Bu araştırmada Doğal Çocuk ego durumu, Uygulu Çocuk ego durumundan daha yüksek çıkmıştır. Bu bulgu, Akbağ (2000)'in üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmadan farklıdır. Dolayısıyla bu bulgu araştırma grubunun lise öğrencilerinden oluşmasına bağlanabilir. Bir başka deyişle, ergenlerin Doğal Çocuk Ego durumlarının, Uygulu Çocuk ego durumuna göre yüksek çıkması, içinde buldukları gelişim dönemiyle tutarlıdır denebilir.

3.2. Liseli Ergenlerin Ego Durumları İle İlgili Bulgular:

Araştırmanın amaçlarından biri, liseli ergenlerin ego durumlarının cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırılmasıdır. Bu amacı test etmek için “ego durumları alt boyut puanları” ile cinsiyet değişkeni arasında “ilişkisiz grup t- testi” tekniği uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.9’da verilmiştir.

Tablo 3.9
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İlişkisiz Grup t-Testi ile Karşılaştırılmasına Ait Sonuçlar

Ego Durumları	Değişkenler	N	<i>x</i>	ss	sd	t	p
EE	Kız	220	.16	.033	378	-.857	---
	Erkek	160	.16	.029			
KE	Kız	220	.23	.023	378	1.11	---
	Erkek	160	.22	.020			
Y	Kız	220	.21	.017	378	-3.09	.02
	Erkek	160	.22	.018			
UÇ	Kız	220	.19	.026	378	2.13	.03
	Erkek	160	.18	.024			
DÇ	Kız	220	.21	.037	378	.054	---
	Erkek	160	.21	.034			

Tablo 3.9’ da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan liseli ergenlerin ego durumları alt boyutlarından olan “Eleştirel Ebeveyn” boyutu, “Koruyan Ebeveyn” boyutu ve “Doğal Çocuk” boyutu puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Tablo 3.9’a göre, liseli ergenlerin ego durumları alt boyutlarından olan “Yetişkin” ego durumu puanları cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Buna göre erkeklerin “Yetişkin” ego durumu puanları kızların puanlarından daha yüksektir ($t=-3.09$; $p<.02$).

Yine Tablo 3.9’ da görüldüğü gibi, liseli ergenlerin ego durumları alt boyutlarından olan “Uygulu Çocuk” ego durumu puanları cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Buna göre, kızların “Uygulu Çocuk” ego durumu puanları erkeklerinkinden daha yüksektir ($t=2.13$; $p<.03$).

Araştırmanın bir başka amacı da, liseli ergenlerin ego durumu puanlarının yaşadıkları aile tipi değişkenine göre karşılaştırmaktır. Bu amacı test etmek için “ego durumları alt boyut puanları” ile aile tipi değişkeni arasında “ilişkisiz grup t- testi” tekniği uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.10’de verilmiştir.

Tablo 3.10
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutlarının Aile Tipi Değişkenine Göre İlişkisiz Grup t-Testi ile Karşılaştırılmasına Ait Sonuçlar

Ego Durumları	Değişkenler	N	<i>x</i>	ss	sd	t	p
EE	Çekirdek Aile	346	.16	.032	378	.21	---
	Geniş Aile	34	.16	.026			
KE	Çekirdek Aile	346	.23	.022	378	-.68	---
	Geniş Aile	34	.23	.017			
Y	Çekirdek Aile	346	.21	.018	378	-.15	---
	Geniş Aile	34	.21	.013			
UÇ	Çekirdek Aile	346	.19	.026	378	-1.05	---
	Geniş Aile	34	.19	.022			
DÇ	Çekirdek Aile	346	.21	.037	378	1.05	---
	Geniş Aile	34	.20	.026			

Tablo 3.10’da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan liseli ergenlerin ego durumu puanları aile tipi değişkenine göre hiçbir alt boyutta istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Araştırmanın bir başka amacı da, liseli ergenlerin ego durumu puanlarını “bakım yapan kişi” değişkeni açısından karşılaştırmaktır. Bu amacı test etmek için “ego durumları alt boyut puanları” ile bakım yapan kişi değişkeni arasında “ilişkisiz grup t- testi” tekniği uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.12’de verilmiştir.

Tablo 3.11
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutlarının Bakım Yapan Kişi
Değişkenine Göre İlişkisiz Grup t-Testi ile Karşılaştırılmasına Ait Sonuçlar

Ego Durumları	Değişkenler	N	x	ss	sd	t	p
EE	Anne tarafından	352	.16	.033	378	-.085	---
	Diğerleri	28	.17	.025			
KE	Anne tarafından	352	.23	.023	378	.901	---
	Diğerleri	28	.22	.015			
Y	Anne tarafından	352	.21	.018	378	.130	---
	Diğerleri	28	.21	.018			
UÇ	Anne tarafından	352	.19	.026	378	2.07	.03
	Diğerleri	28	.18	.024			
DÇ	Anne tarafından	352	.21	.036	378	-2.01	.04
	Diğerleri	28	.22	.036			

Tablo 3.11’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan liseli ergenlerin ego durumları alt boyutlarından olan “Eleştirel Ebeveyn”, “Koruyan Ebeveyn” ve “Yetişkin” ego durumu puanları çocukken bakım yapan kişi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Tablo 3.11’e göre, liseli ergenlerin ego durumları alt boyutlarından olan “Uygulu Çocuk” boyutu puanları bakım yapan kişiye göre farklılık göstermektedir. Buna göre kendisine annesi tarafından bakılan liseli ergenlerin “Uygulu Çocuk” ego durumu puanları kendisine annesi dışında diğer kişiler tarafından bakılan liseli ergenlerin puanlarından daha yüksektir ($t=2.07$; $p<.03$).

Yine Tablo 3.11’de görüldüğü gibi, liseli ergenlerin ego durumları alt boyutlarından olan “Doğal Çocuk” boyutu puanları bakım yapan kişiye göre farklılaşmaktadır. Buna göre kendisine annesi dışında diğer kişiler tarafından bakılan liseli ergenlerin “Doğal Çocuk” ego durumu puanları kendisine annesi tarafından bakılan liseli ergenlerin puanlarından daha yüksektir ($t=-2.01$; $p<.04$).

Araştırmanın bir diğer amacı, liseli ergenlerin ego durumu puanlarının annelerinin çalışma durumları değişkenine göre karşılaştırılmasıdır. Bu amacı test etmek için “ego durumları alt boyutları puanları” ile annenin çalışıp çalışmama durumu değişkeni arasında “ilişkisiz grup t- testi” tekniği uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.12’de verilmiştir.

Tablo 3.12
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutlarının Annenin Çalışma Durumu Değişkenine Göre İlişkisiz Grup t-Testi ile Karşılaştırılmasına Ait Sonuçlar

Ego Durumları	Değişkenler	n	\bar{x}	Ss	sd	T	P
EE	Çalışıyor	86	.16	.035	378	-	---
	Çalışmıyor	294	.16	.031			
KE	Çalışıyor	86	.23	.021	378	-.26	---
	Çalışmıyor	294	.23	.022			
Y	Çalışıyor	86	.21	.019	378	-.53	---
	Çalışmıyor	294	.22	.018			
UÇ	Çalışıyor	86	.19	.028	378	-.20	---
	Çalışmıyor	294	.19	.025			
DÇ	Çalışıyor	86	.21	.038	378	1.72	---
	Çalışmıyor	294	.22	.036			

Tablo 3.12’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan liseli ergenlerin ego durumu puanları arasında annenin çalışıp çalışmama durumuna göre hiçbir ego durumu açısından istatistiksel açıdan anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Araştırmanın bir diğer amacı da, liseli ergenlerin sahip oldukları kardeş sayısı değişkenine göre ego durumları alt boyutlarından olan “Eleştirel Ebeveyn” ego durumu puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.13
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Kardeş Sayısı	N	\bar{x}	ss
Kardeş yok	30	.15	.036
Bir kardeş	117	.17	.035
İki kardeş	89	.15	.028
Üç ve üstü kardeş	144	.16	.030
Toplam	380	.16	.032

Tablo 3.13'te, liseli ergenlerin sahip oldukları kardeş sayısı değişkenine göre ego durumları alt boyutu olan "Eleştirel Ebeveyn" ego durumu puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, tek kardeşi olan ergenlerin "Eleştirel Ebeveyn" ego durumu puanları diğer gruplara göre en yüksek ortalamaya sahiptir ($\bar{x} = .17$).

Tablo 3.14
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	.011	3	.004		
Gruplar İçi	.379	376	.001	3.475	.016
Toplam	.390	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F = 1.29$; $sd = 3.376$; $p = .277$

Tablo 3.14'te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan liseli ergenlerin "Eleştirel Ebeveyn" ego durumu puanları liseli ergenlerin sahip oldukları kardeş sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermiştir. ($F = 3.475$; $p < .02$). Bu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu test etmek için Scheffe testinden yararlanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.15'te verilmiştir.

Tablo 3.15
Liseli Ergenlerin Sahip Oldukları Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu Puanları İçin Yapılan Scheffe Testi Sonuçları

(I) Kardeş Sayısı	(J) Kardeş Sayısı	Ortalamalar Arası Fark (I-J)	P
Kardeş yok	Bir kardeş	-.012	---
	İki kardeş	.001	---
	Üç kardeş ve üstü	-.008	---
Bir kardeş	Kardeş yok	.012	---
	İki kardeş	.013	.03
	Üç kardeş ve üstü	.004	---
İki kardeş	Kardeş yok	.008	---
	Bir kardeş	-.013	.03
	Üç kardeş ve üstü	-.009	---
Üç kardeş ve üstü	Kardeş yok	.008	---
	Bir kardeş	-.004	---
	İki kardeş	.009	---

Tablo 3.15’te görüldüğü gibi, bir kardeşi olan liseli ergenlerin “Eleştirel Ebeveyn” ego durumu puanları iki kardeşi olan liseli ergenlerin “Eleştirel Ebeveyn” ego durumu puanlarından daha yüksektir ($p < .03$).

Araştırmanın bir diğer amacı, liseli ergenlerin sahip oldukları kardeş sayısı değişkenine göre ego durumları alt boyutlarından olan “Koruyan Ebeveyn” ego durumu puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.16
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Koruyan Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Kardeş Sayısı	N	\bar{x}	ss
Kardeş yok	30	.23	.025
Bir kardeş	117	.22	.024
İki kardeş	89	.23	.018
Üç ve üstü kardeş	144	.23	.021
Toplam	380	.23	.022

Tablo 3.16’da, liseli ergenlerin sahip oldukları kardeş sayısı değişkenine göre ego durumları alt boyutu olan Koruyan Ebeveyn ego durumu puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, bir kardeşi olanlar diğer gruplara göre en düşük Koruyan Ebeveyn ego durumu puan ortalamasına sahiptir ($\bar{x} = .22$).

Tablo 3.17
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Koruyan Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	.007	3	.002		
Gruplar İçi	.178	376	.000	5.155	.002
Toplam	.186	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F= 1.134$; $sd=3;376$ $p=.335$

Tablo 3.17’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan liseli ergenlerin “Koruyan Ebeveyn” ego durumu puanları sahip oldukları kardeş sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermiştir. ($F=5,155$; $p<.002$). Bu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu test etmek için Scheffe testinden yararlanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.18’de verilmiştir.

Tablo 3.18
Liseli Ergenlerin Sahip Oldukları Kardeş Sayısına Göre Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu Puanları İçin Yapılan Scheffe Testi Sonuçları

(I) Kardeş Sayısı	(J) Kardeş Sayısı	Ortalamalar Arası Fark (I-J)	P
Kardeş yok	Bir kardeş	.005	---
	İki kardeş	-.005	---
	Üç kardeş ve üstü	-.001	---
Bir kardeş	Kardeş yok	-.005	---
	İki kardeş	-.011	.003
	Üç kardeş ve üstü	-.007	---
İki kardeş	Kardeş yok	.005	---
	Bir kardeş	.011	.003
	Üç kardeş ve üstü	.004	---
Üçkardeş ve üstü	Kardeş yok	.001	---
	Bir kardeş	.007	---
	İki kardeş	-.004	---

Tablo 3.18’de görüldüğü gibi, iki kardeşi olan liseli ergenlerin “Koruyan Ebeveyn” ego durumu puanları bir kardeşi olan liseli ergenlerin “Koruyan Ebeveyn” ego durumu puanlarından daha yüksektir ($p < .003$).

Araştırmanın bir başka amacı da, liseli ergenlerin sahip oldukları kardeş sayısı değişkenine göre ego durumları alt boyutlarından olan “Yetişkin” ego durumu puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.19
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Yetişkin Ego Durumu
Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Kardeş Sayısı	N	\bar{x}	ss
Kardeş yok	30	.21	.019
Bir kardeş	117	.21	.020
İki kardeş	89	.21	.014
Üç ve üstü kardeş	144	.22	.017
Toplam	380	.21	.017

Tablo 3.19’da, liseli ergenlerin sahip oldukları kardeş sayısı değişkenine göre ego durumları alt boyutu olan “Yetişkin” ego durumu puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, üç veya daha fazla kardeşi olan ergenler en yüksek “Yetişkin” ego durumu puan ortalamasına sahiptir ($\bar{x}=.22$).

Tablo 3.20
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Yetişkin Ego Durumu
Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi
Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	.000	3	.000		
Gruplar İçi	.119	376	.000	.349	---
Toplam	.119	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F= 2.490$; $sd=3.376$; $p=.578$

Tablo 3.20’de görüldüğü gibi, liseli ergenlerin ego durumları alt boyutlarından olan “Yetişkin” ego durumu puanları sahip oldukları kardeş sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir diğer amacı, liseli ergenlerin sahip oldukları kardeş sayısı değişkenine göre, ego durumları alt boyutlarından olan “Uygulu Çocuk” ego durumu puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere

“tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3.21
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Uygulu Çocuk Ego Durumu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Kardeş Sayısı	N	Ortalama	ss
Kardeş yok	30	.18	.028
Bir kardeş	117	.18	.028
İki kardeş	89	.19	.023
Üç ve üstü kardeş	144	.19	.024
Toplam	380	.19	.025

Tablo 3.21’de, liseli ergenlerin sahip oldukları kardeş sayısı değişkenine göre ego durumları alt boyutu olan “Uygulu Çocuk” ego durumu puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, kardeşi olmayan ve tek kardeşi olan ergenlerin “Uygulu Çocuk” ego durumu puan ortalamaları diğer gruplara göre daha düşüktür ($x=.18$).

Tablo 3.22
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Uygulu Çocuk Ego Durumu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	.009	3	.003		
Gruplar İçi	.246	376	.001	4.557	.004
Toplam	.255	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F= 2.271$; $sd=3.376$; $p=.080$

Tablo 3.22’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan liseli ergenlerin “Uygulu Çocuk” ego durumu puanları sahip oldukları kardeş sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermiştir. ($F=4.557$; $p<.004$). Bu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu test etmek için Scheffe testinden yararlanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.23’de verilmiştir.

Tablo 3.23
Liseli Ergenlerin Sahip Oldukları Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Uygulu Çocuk Ego Durumu Puanları İçin Yapılan Scheffe Testi Sonuçları

(I) Kardeş Sayısı	(J) Kardeş Sayısı	Ortalamalar Arası Fark (I-J)	p
Kardeş yok	Bir kardeş	-.001	---
	İki kardeş	-.008	---
	Üç kardeş ve üstü	-.011	---
Bir kardeş	Kardeş yok	.001	---
	İki kardeş	-.007	---
	Üç kardeş ve üstü	-.010	.003
İki kardeş	Kardeş yok	.008	---
	Bir kardeş	.007	---
	Üç kardeş ve üstü	-.003	---
Üç kardeş ve üstü	Kardeş yok	.011	---
	Bir kardeş	.010	.003
	İki kardeş	.003	---

Tablo 3.23'te görüldüğü gibi üç kardeş ve üstünde kardeşi olan liseli ergenlerin “Uygulu Çocuk” ego durumu puanları bir kardeşi olan liseli ergenlerin “Uygulu Çocuk” ego durumu puanlarından daha yüksektir ($p < .003$).

Araştırmanın bir başka amacı da, liseli ergenlerin sahip oldukları kardeş sayısı değişkenine göre, ego durumları alt boyutlarından olan “Doğal Çocuk” ego durumu puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.24
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Doğal Çocuk Ego Durumu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Kardeş Sayısı	N	\bar{x}	ss
Kardeş yok	30	.22	.044
Bir kardeş	117	.21	.040
İki kardeş	89	.21	.033
Üç ve üstü kardeş	144	.20	.029
Toplam	380	.21	.036

Tablo 3.25’te liseli ergenlerin sahip oldukları kardeş sayısı değişkenine göre ego durumları alt boyutu olan “Doğal Çocuk” ego durumu puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, kardeşi olmayanlar diğerlerine göre en yüksek ortalamaya ($\bar{x}=0.22$), üç veya daha fazla kardeşi olanlar ise en düşük ortalamaya ($\bar{x}=0.20$) sahiptir.

Tablo 3.25
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Doğal Çocuk Ego Durumu Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	.022	3	.007	5.739	.001
Gruplar İçi	.481	376	.001		
Toplam	.503	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F=6.279$; $sd=3.376$; $p=.001$

Tablo 3.25’te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan liseli ergenlerin “Doğal Çocuk” ego durumu puanları sahip oldukları kardeş sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermiştir. ($F=5.739$; $p<.001$). Bu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu test etmek için Scheffe testinden yararlanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.26’da verilmiştir.

Tablo 3.26
Liseli Ergenlerin Sahip Oldukları Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Doğal Çocuk Ego Durumu Puanları İçin Yapılan Scheffe Testi Sonuçları

(I) Kardeş Sayısı	(J) Kardeş Sayısı	Ortalamalar Arası Fark (I-J)	p
Kardeş yok	Bir kardeş	.007	.05
	İki kardeş	.012	
	Üç kardeş ve üstü	.023*	
Bir kardeş	Kardeş yok	-.007	.05
	İki kardeş	.004	
	Üç kardeş ve üstü	.015*	
İki kardeş	Kardeş yok	-.012	.05
	Bir kardeş	-.004	
	Üç kardeş ve üstü	.010	
Üç kardeş ve üstü	Kardeş yok	-.023*	.05
	Bir kardeş	-.015*	
	İki kardeş	-.010	

Tablo 3.26’da görüldüğü gibi hiç kardeşi olmayan liseli ergenlerin “Doğal Çocuk” ego durumu puanları üç kardeş ve üstünde kardeşi olan liseli ergenlerin “Doğal Çocuk” ego durumu puanlarından daha yüksektir ($p < .05$). Yine bir kardeşi olan liseli ergenlerin “Doğal Çocuk” ego durumu puanları üç kardeş ve üstünde kardeşi olan liseli ergenlerin “Doğal Çocuk” ego durumu puanlarından daha yüksektir ($p < .05$).

Araştırmanın bir diğer amacı, liseli ergenlerin ailelerinin gelir seviyesine göre ego durumları alt boyutlarından olan “Eleştirel Ebeveyn” ego durumu puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3.27
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Gelir Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Gelir Seviyesi	N	\bar{x}	ss
Düşük	33	.16	.036
Orta	314	.16	.031
Yüksek	33	.16	.033
Toplam	380	.16	.032

Tablo 3.27’de, liseli ergenlerin ailelerinin gelir seviyesi değişkenine göre ego durumları alt boyutu olan “Eleştirel Ebeveyn” ego durumu puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, tüm grupların “Eleştirel Ebeveyn” ego durumu puan ortalamalarının birbirine eşdeğer olduğu söylenebilir.

Tablo 3.28
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Gelir Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	.000	2	.000		
Gruplar İçi	.390	377	.001	.040	---
Toplam	.390	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F= 1.133$; $sd=2.377$; $p=.323$

Tablo 3.28’de görüldüğü gibi, liseli ergenlerin ego durumları alt boyutlarından olan “Eleştirel Ebeveyn” ego durumu puanları ailelerinin gelir seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir başka amacı da, liseli ergenlerin ailelerinin gelir seviyesine göre ego durumları alt boyutlarından olan “Koruyan Ebeveyn” ego durumu puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.29
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Koruyan Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Gelir Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Gelir Seviyesi	N	\bar{x}	ss
Düşük	33	.23	.026
Orta	314	.23	.021
Yüksek	33	.23	.022
Toplam	380	.23	.022

Tablo 3.29’da, liseli ergenlerin ailelerinin gelir seviyesi değişkenine göre ego durumları alt boyutu olan “Koruyan Ebeveyn” puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, tüm grupların “Koruyan Ebeveyn” ego durumu puan ortalamalarının birbirine eşdeğer olduğu söylenebilir.

Tablo 3.30
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Koruyan Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Gelir Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	.000	2	.000		
Gruplar İçi	.186	377	.000	.025	---
Toplam	.186	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F= 2.032$; $sd=2$; 377 $p=.132$

Tablo 3.30’da görüldüğü gibi, liseli ergenlerin ego durumları alt boyutlarından olan “Koruyan Ebeveyn” ego durumu puanları ailelerinin gelir seviyesi değişkenine göre istatistiksel olarak farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir başka amacı da, liseli ergenlerin ailelerinin gelir seviyesine göre, ego durumları alt boyutlarından olan “Yetişkin” ego durumu puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.31
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Yetişkin Ego Durumu Puanlarının Gelir Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Gelir Seviyesi	N	\bar{x}	ss
Düşük	33	.21	.018
Orta	314	.22	.017
Yüksek	33	.21	.017
Toplam	380	.21	.017

Tablo 3.31’de, liseli ergenlerin ailelerinin gelir seviyesi değişkenine göre ego durumları alt boyutu olan “Yetişkin” ego durumu puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, aileleri orta düzeyde gelir seviyesine sahip olan ergenlerin Yetişkin ego durumu puan ortalamaları gelir seviyesi yüksek ve düşük olanlarıkinden daha yüksektir ($\bar{x} = .22$).

Tablo 3.32
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Yetişkin Ego Durumu Puanlarının Gelir Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	.000	2	.000		
Gruplar İçi	.119	377	.000	.751	---
Toplam	.119	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F = .096$; $sd = 2.377$; $p = .908$

Tablo 3.32’de görüldüğü gibi, liseli ergenlerin ego durumları alt boyutlarından olan “Yetişkin” ego durumu puanları ailelerinin gelir seviyesi göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir diğer amacı da, liseli ergenlerin ailelerinin gelir seviyesine göre ego durumları alt boyutlarından olan “Uygulu Çocuk” ego durumu puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.33
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Uygulu Çocuk Ego Durumu Puanlarının Gelir Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Gelir Seviyesi	N	\bar{x}	ss
Düşük	33	.19	.034
Orta	314	.19	.026
Yüksek	33	.19	.021
Toplam	380	.19	.026

Tablo 3.33'te, liseli ergenlerin ailelerinin gelir seviyesi değişkenine göre ego durumları alt boyutu olan “Uygulu Çocuk” puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, tüm grupların “Uygulu Çocuk” ego durumu puan ortalamalarının birbirine eşdeğer olduğu söylenebilir.

Tablo 3.34
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Uygulu Çocuk Ego Durumu Puanlarının Gelir Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	.000	2	.000		
Gruplar İçi	.255	377	.001	.152	---
Toplam	.255	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F= 2.919$; $sd=2.377$; $p=.055$

Tablo 3.34'te görüldüğü gibi, liseli ergenlerin ego durumları alt boyutlarından olan “Uygulu Çocuk” ego durumu puanları ailelerinin gelir seviyesine göre istatistiksel olarak farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir başka amacı, liseli ergenlerin ailelerinin gelir seviyesine göre ego durumları alt boyutlarından olan “Doğal Çocuk” ego durumu puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.35
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Doğal Çocuk Ego Durumu Puanlarının Gelir Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Gelir Seviyesi	N	\bar{x}	Ss
Düşük	33	.21	.033
Orta	314	.21	.037
Yüksek	33	.22	.031
Toplam	380	.21	.036

Tablo 3.35’te, liseli ergenlerin ailelerinin gelir seviyesi değişkenine göre ego durumları alt boyutu olan “Doğal Çocuk” ego durumu puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, aileleri yüksek gelir seviyesine sahip ergenlerin Doğal Çocuk ego durumu puan ortalamaları diğer gruplarından daha yüksektir ($\bar{x}=.22$).

Tablo 3.36
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Doğal Çocuk Ego Durumu Puanlarının Gelir Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	.002	2	.001		
Gruplar İçi	.501	377	.001	.683	---
Toplam	.503	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F=.133$; $sd=2.377$; $p=.875$

Tablo 3.36’da görüldüğü gibi, liseli ergenlerin ego durumları alt boyutlarından olan “Doğal Çocuk” ego durumu puanları ailelerinin gelir seviyesine göre istatistiksel olarak farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir başka amacı da, liseli ergenlerin annelerinin eğitim seviyelerine göre ego durumları alt boyutlarından olan “Eleştirel Ebeveyn” ego durumu puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3.37

Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Annenin Eğitim Seviyesi	N	<i>x</i>	ss
Okur-yazar değil	51	.16	.032
Okur yazar	133	.16	.030
İlkokul	81	.16	.034
Ortaokul	75	.16	.033
Lise	40	.16	.034
Toplam	380	.16	.032

Tablo 3.37’de liseli ergenlerin annelerinin eğitim seviyesi değişkenine göre ego durumları alt boyutu olan “Eleştirel Ebeveyn” ego durumu puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, tüm grupların “Eleştirel Ebeveyn” ego durumu puan ortalamalarının birbirine eşdeğer olduğu söylenebilir.

Tablo 3.38

Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Annelerin Eğitim Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplam	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	.002	4	.000		
Gruplar İçi	.388	375	.001	.419	---
Toplam	.390	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: F= 1.244; sd=4.375; p=.292

Tablo 3.38’de görüldüğü gibi, liseli ergenlerin ego durumları alt boyutlarından olan “Eleştirel Ebeveyn” ego durumu puanları annelerinin eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir diğer amacı, liseli ergenlerin annelerinin eğitim seviyesine göre ego durumları alt boyutlarından olan “Koruyan Ebeveyn” ego durumu puanları

arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3.39
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Koruyan Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Annenin Eğitim Seviyesi	N	\bar{x}	ss
Okur yazar değil	51	.23	.022
Okur yazar	133	.23	.020
İlkokul	81	.23	.024
Ortaokul	75	.23	.022
Lise	40	.22	.026
Toplam	380	.23	.022

Tablo 3.39’da, liseli ergenlerin annelerinin eğitim seviyesi değişkenine göre ego durumları alt boyutu olan “Koruyan Ebeveyn” ego durumu puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, anneleri lise mezunu olan ergenlerin “Koruyan Ebeveyn” ego durumu puan ortalamaları, anneleri diğer eğitim seviyesinde olanlarıkinden daha düşüktür ($\bar{x}=.22$).

Tablo 3.40
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Koruyan Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Annelerin Eğitim Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	.002	4	.000	.891	---
Gruplar İçi	.184	375	.000		
Toplam	.186	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F= 1.827$; $sd=4.375$; $p=.123$

Tablo 3.40’ta görüldüğü gibi, liseli ergenlerin ego durumları alt boyutlarından olan “Koruyan Ebeveyn” ego durumu puanları annelerinin eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir başka amacı da, liseli ergenlerin annelerinin eğitim seviyelerine göre ego durumları alt boyutlarından olan “Yetişkin” ego durumu puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.41
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Yetişkin Ego Durumu Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Annenin Eğitim Seviyesi	N	\bar{x}	ss
Okuryazar değil	51	.22	.021
Okuryazar	133	.21	.016
İlkokul	81	.21	.018
Ortaokul	75	.22	.017
Lise	40	.22	.019
Toplam	380	.21	.018

Tablo 3.41’de, liseli ergenlerin annelerinin eğitim seviyesi değişkenine göre ego durumları alt boyutu olan “Yetişkin” ego durumu puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, anneleri okur- yazar olmayan liseli ergenlerin “Yetişkin” ego durumu puan ortalaması $\bar{x} = .22$, anneleri okur yazar olan liseli ergenlerin “Yetişkin” ego durumu ortalaması $\bar{x} = .21$, anneleri ilkokul mezunu olan liseli ergenlerin “Yetişkin” ego durumu ortalaması $\bar{x} = .21$, anneleri ortaokul mezunu olan liseli ergenlerin “Yetişkin” ego durumu ortalaması $\bar{x} = .22$, anneleri lise mezunu olan liseli ergenlerin “Yetişkin” ego durumu ortalaması ise $\bar{x} = .22$ ’ dir.

Tablo 3.42
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Yetişkin Ego Durumu
Puanlarının Annelerin Eğitim Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi
Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	.001	4	.000		
Gruplar İçi	.118	375	.000	.909	---
Toplam	.119	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: F= 1.99; sd=4.375; p=.094

Tablo 3.42’de görüldüğü gibi, liseli ergenlerin ego durumları alt boyutlarından olan “Yetişkin” ego durumu puanları annelerinin eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir diğer amacı, liseli ergenlerin annelerinin eğitim seviyelerine göre ego durumları alt boyutlarından olan “Uygulu Çocuk” ego durumu puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.43
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Uygulu Çocuk Ego Durumu
Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Annenin Eğitim Seviyesi	N	<i>x</i>	ss
Okur yazar değil	51	.20	.020
Okur yazar	133	.19	.025
İlkokul	81	.19	.027
Ortaokul	75	.18	.025
Lise	40	.18	.031
Toplam	380	.19	.026

Tablo 3.43’te, liseli ergenlerin annelerinin eğitim seviyesi değişkenine göre ego durumları alt boyutu olan “Uygulu Çocuk” ego durumu puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, anneleri okur-yazar

olmayan ergenlerin “Uygulu Çocuk” ego durumu puanları en yüksek ortalamaya sahiptir ($x=.20$).

Tablo 3.44
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Uygulu Çocuk Ego Durumu Puanlarının Annelerin Eğitim Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	.015	4	.004		
Gruplar İçi	.240	375	.001	5.845	.001
Toplam	.255	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F= 2.066$; $sd=4.375$; $p=.085$

Tablo 3.44’te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan liseli ergenlerin “Uygulu Çocuk” ego durumu puanları annelerinin eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermiştir ($F=5.845$; $p<.001$). Bu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu test etmek için Scheffe testinden yararlanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.45’te verilmiştir.

Tablo 3.45
Liseli Ergenlerin Annelerinin Eğitim Seviyelerine Göre
Uygulu Çocuk Ego Durumu Puanları İçin Yapılan Scheffe Testi Sonuçları

(I) Annenin Eğitim Seviyesi	(J) Annenin Eğitim Seviyesi	Ortalamalar Arası Fark (I-J)	P
Okuryazar değil	Okur yazar	.000	---
	İlkokul	.002	---
	Ortaokul	.013	---
	Lise	.017	.036
Okuryazar	Okuryazar değil	-.000	---
	İlkokul	.002	---
	Ortaokul	.012	.024
	Lise	.016	.011
İlkokul mezunu	Okuryazar değil	-.002	---
	Okuryazar	-.002	---
	Ortaokul	.010	---
	Lise	.014	---
Ortaokul mezunu	Okuryazar değil	-.013	---
	Okuryazar	-.012	.024
	İlkokul	-.010	---
	Lise	.004	---
Lise mezunu	Okuryazar değil	-.017	.036
	Okuryazar	-.016	.011
	İlkokul	-.014	---
	Ortaokul	-.004	---

Tablo 3.45’te görüldüğü gibi, annesi okur-yazar olmayan liseli ergenlerin “Uygulu Çocuk” ego durumu puanları annesi lise mezunu olan liseli ergenlerin “Uygulu Çocuk” ego durumu puanlarından daha yüksektir ($p<.05$). Yine annesi okuryazar olan liseli ergenlerin “Uygulu Çocuk” ego durumu puanları, annesi orta okul ve lise mezunu olan liseli ergenlerin “Uygulu Çocuk” ego durumu puanlarından daha yüksektir ($p<.01$, $p<.01$).

Araştırmanın bir başka amacı da, liseli ergenlerin annelerinin eğitim seviyelerine göre, ego durumları alt boyutlarından olan “Doğal Çocuk” ego durumu puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.46
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Doğal Çocuk Ego Durumu Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Annenin Eğitim Seviyesi	N	\bar{x}	ss
Okur yazar değil	51	.20	.032
Okur yazar	133	.20	.031
İlkokul	81	.21	.035
Ortaokul	75	.22	.040
Lise	40	.23	.043
Toplam	380	.21	.036

Tablo 3.46’da, liseli ergenlerin annelerinin eğitim düzeyi değişkenine göre ego durumları alt boyutu olan “Doğal Çocuk” ego durumu puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, anneleri okur- yazar olmayan liseli ergenlerin “Doğal Çocuk” ego durumu puanları ortalaması $\bar{x} = .20$, anneleri okur- yazar olan liseli ergenlerin “Doğal Çocuk” ego durumu ortalaması $\bar{x} = .20$, anneleri ilkokul mezunu olan liseli ergenlerin “Doğal Çocuk” ego durumu ortalaması $\bar{x} = .21$, anneleri ortaokul mezunu olan liseli ergenlerin “Doğal Çocuk” ego durumu ortalaması $\bar{x} = .22$, anneleri lise mezunu olan liseli ergenlerin “Doğal Çocuk” ego durumu ortalaması ise $\bar{x} = .23$ ’dür.

Tablo 3.47
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Doğal Çocuk Ego Durumu Puanlarının Annelerin Eğitim Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	.029	4	.007		
Gruplar İçi	.473	375	.001	5.78	.001
Toplam	.503	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: F= 4.190; sd=4.375; p=.058

Tablo 3.47’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan liseli ergenlerin “Doğal Çocuk” ego durumu puanları annelerinin eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermiştir (F=5.784; p<.001). Bu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu test etmek için Scheffe testinden yararlanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.48’de verilmiştir.

Tablo 3.48
Liseli Ergenlerin Annelerinin Eğitim Seviyelerine Göre Doğal Çocuk Ego Durumu Puanları İçin Yapılan Scheffe Testi Sonuçları

(I) Annenin Eğitim Seviyesi	(J) Annenin Eğitim Seviyesi	Ortalamalar Arası Fark (I-J)	P
Okuryazar değil	Okur yazar	-.001	---
	İlkokul	-.007	---
	Ortaokul	-.019	---
	Lise	-.025	.025
Okuryazar	Okuryazar değil	.001	---
	İlkokul	-.005	---
	Ortaokul	-.017	.026
	Lise	-.023	.011
İlkokul mezunu	Okuryazar değil	.007	---
	Okuryazar	.005	---
	Ortaokul	-.012	---
	Lise	-.018	---
Ortaokul mezunu	Okuryazar değil	.019	---
	Okuryazar	.017	.026
	İlkokul	-.006	---
	Lise	-.006	---
Lise mezunu	Okuryazar değil	.025	.025
	Okuryazar	.023	.011
	İlkokul	.018	---
	Ortaokul	.006	---

Tablo 3.48’de görüldüğü gibi, annesi lise mezunu olan ergenlerin “Doğal Çocuk” ego durumu puanları annesi okur-yazar olmayan olan liseli ergenlerin “Doğal Çocuk” ego durumu puanlarından daha yüksektir ($p<.01$). Yine annesi orta okul ve lise mezunu olan liseli ergenlerin “Doğal Çocuk” ego durumu puanları, annesi okur-yazar olan liseli ergenlerin “Doğal Çocuk” ego durumu puanlarından daha yüksektir ($p<.03$).

Araştırmanın bir başka amacı da, liseli ergenlerin babalarının eğitim seviyelerine göre ego durumları alt boyutlarından olan “Eleştirel Ebeveyn” ego durumu puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.49
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Babanın Eğitim Seviyesi	N	\bar{x}	Ss
Okuryazar	120	.16	.029
İlkokul	98	.17	.037
Ortaokul	82	.16	.029
Lise	80	.16	.033
Toplam	380	.16	.032

Tablo 3.49’da, liseli ergenlerin babalarının eğitim seviyesi değişkenine göre ego durumları alt boyutu olan “Eleştirel Ebeveyn” ego durumu puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, babaları ilkokul mezunu olan ergenlerin “Eleştirel Ebeveyn” ego durumu puanları en yüksek ortalamaya sahiptir ($\bar{x} = .17$).

Tablo 3.50
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Babaların Eğitim Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	.004	3	.001		
Gruplar İçi	.386	376	.001	1.206	---
Toplam	.390	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F = 1.622$; $sd = 3.376$; $p = .184$

Tablo 3.50’de görüldüğü gibi, liseli ergenlerin ego durumları alt boyutlarından olan “Eleştirel Ebeveyn” ego durumu puanları babalarının eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir başka amacı da, liseli ergenlerin babalarının eğitim seviyesine göre ego durumları alt boyutlarından olan “Koruyan Ebeveyn” ego durumu puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.51
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Koruyan Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Babanın Eğitim Seviyesi	N	\bar{x}	ss
Okur yazar	120	.23	.017
İlkokul	98	.23	.026
Ortaokul	82	.23	.020
Lise	80	.22	.023
Toplam	380	.23	.022

Tablo 3.51’de, liseli ergenlerin babalarının eğitim seviyesi değişkenine göre ego durumları alt boyutu olan “Koruyan Ebeveyn” ego durumu puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, babaları lise mezunu olan ergenler en düşük “Koruyan Ebeveyn” ego durumu puan ortalamasına ($\bar{x} = .22$) sahiptir.

Tablo 3.52
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Koruyan Ebeveyn Ego Durumu Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	.003	3	.001		
Gruplar İçi	.182	376	.001	2.377	---
Toplam	.186	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F=3.044$; $sd=3.376$; $p=.056$

Tablo 3.52’de görüldüğü gibi, liseli ergenlerin ego durumları alt boyutlarından olan “Koruyan Ebeveyn” ego durumu puanları babalarının eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir diğer amacı, liseli ergenlerin babalarının eğitim seviyelerine göre ego durumları alt boyutlarından olan “Yetişkin” ego durumu puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.53
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Yetişkin Ego Durumu Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Babanın Eğitim Seviyesi	N	\bar{x}	ss
Okuryazar	120	.22	.016
İlkokul	98	.21	.018
Ortaokul	82	.22	.017
Lise	80	.21	.019
Toplam	380	.21	.017

Tablo 3.53’te, liseli ergenlerin babalarının eğitim seviyesi değişkenine göre ego durumları alt boyutu olan “Yetişkin” ego durumu puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, babaları okur- yazar olan liseli ergenlerin “Yetişkin” ego durumu ortalaması $\bar{x}=.22$, babaları ilkokul mezunu olan

liseli ergenlerin “Yetişkin” ego durumu ortalaması $x = .21$, babaları ortaokul mezunu olan liseli ergenlerin “Yetişkin” ego durumu ortalaması $x = .22$, babaları lise mezunu olan liseli ergenlerin “Yetişkin” ego durumu ortalaması ise $x = .21$ ’dir.

Tablo 3.54
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Yetişkin Ego Durumu Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	.001	3	.000		
Gruplar İçi	.118	376	.000	1.488	---
Toplam	.119	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F = 1.99$; $sd = 4.375$; $p = .094$

Tablo 3.54’te görüldüğü gibi, liseli ergenlerin ego durumları alt boyutlarından olan “Yetişkin” ego durumu puanları babalarının eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir başka amacı, liseli ergenlerin babalarının eğitim seviyelerine göre ego durumları alt boyutlarından olan “Uygulu Çocuk” ego durumu puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.55
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Uygulu Çocuk Ego Durumu Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Babanın Eğitim Seviyesi	N	x	ss
Okur yazar	120	.19	.022
İlkokul	98	.19	.026
Ortaokul	82	.18	.025
Lise	80	.18	.027
Toplam	380	.19	.025

Tablo 3.55’te, liseli ergenlerin babalarının eğitim seviyesi değişkenine göre ego durumları alt boyutu olan “Uygulu Çocuk” ego durumu puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, babaları ortaokul ve lise seviyesinde eğitime sahip olan ergenlerin “Uygulu Çocuk” ego durumu puan ortalamaları ($x = .18$) diğerlerine göre daha düşüktür.

Tablo 3.56
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Uygulu Çocuk Ego Durumu Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	.013	3	.004		
Gruplar İçi	.243	376	.001	6.456	.000
Toplam	.255	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F = 3.150$; $sd = 3.376$; $p = .065$

Tablo 3.56’da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan liseli ergenlerin “Uygulu Çocuk” ego durumu puanları babalarının eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermiştir. ($F = 5.845$; $p < .001$). Bu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu test etmek için Scheffe testinden yararlanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.57’de verilmiştir.

Tablo 3.57
Liseli Ergenlerin Babalarının Eğitim Seviyelerine Göre Uygulu Çocuk Ego Durumu Puanları İçin Yapılan Scheffe Testi Sonuçları

(I) Babanın Eğitim Seviyesi	(J) Babanın Eğitim Seviyesi	Ortalamalar Arası Fark (I-J)	P
Okuryazar	İlkokul	.000	---
	Ortaokul	.007	---
	Lise	.014	.001
İlkokul mezunu	Okuryazar	-.000	---
	Ortaokul	.006	---
	Lise	.013	.006
Ortaokul mezunu	Okuryazar	-.007	---
	İlkokul	-.006	---
	Lise	.006	---
Lise mezunu	Okuryazar	-.014	.001
	İlkokul	-.013	.006
	Ortaokul	-.006	---

Tablo 3.57’de görüldüğü gibi, babası okur-yazar olan liseli ergenlerin “Uygulu Çocuk” ego durumu puanları babası lise mezunu olan liseli ergenlerin “Uygulu Çocuk” ego durumu puanlarından daha yüksektir ($p<.001$). Yine babası ilkokul mezunu olan liseli ergenlerin “Uygulu Çocuk” ego durumu puanları, babası lise mezunu olan liseli ergenlerin “Uygulu Çocuk” ego durumu puanlarından daha yüksektir ($p<.006$).

Araştırmanın bir başka amacı da, liseli ergenlerin babalarının eğitim seviyelerine göre, ego durumları alt boyutlarından olan “Doğal Çocuk” ego durumu puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.58
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Doğal Çocuk Ego Durumu Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Babamın Eğitim Seviyesi	N	\bar{x}	ss
Okur yazar	120	.20	.031
İlkokul	98	.20	.034
Ortaokul	82	.21	.036
Lise	80	.22	.041
Toplam	380	.21	.036

Tablo 3.58’de, liseli ergenlerin babalarının eğitim seviyesi değişkenine göre ego durumları alt boyutu olan “Doğal Çocuk” ego durumu puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, babaları lise mezunu olan ergenlerin “Doğal Çocuk” ego durumu puanları en yüksek ortalamaya ($\bar{x} = .22$) sahiptir.

Tablo 3.59
Liseli Ergenlerin Ego Durumları Alt Boyutu Olan Doğal Çocuk Ego Durumu Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	.029	3	.010		
Gruplar İçi	.473	376	.001	7.814	.000
Toplam	.503	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F = 4.827$; $sd = 3.376$; $p = .059$

Tablo 3.59’da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan liseli ergenlerin “Doğal Çocuk” ego durumu puanları babalarının eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermiştir. ($F = 5.784$; $p < .001$). Bu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu test etmek için Scheffe testinden yararlanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.60’da verilmiştir.

Tablo 3.60
Liseli Ergenlerin Babalarının Eğitim Seviyelerine Göre Doğal Çocuk Ego Durumu Puanları İçin Yapılan Scheffe Testi Sonuçları

(I) Babanın Eğitim Seviyesi	(J) Babanın Eğitim Seviyesi	Ortalamalar Arası Fark (I-J)	P
Okuryazar	İlkokul	-.004	---
	Ortaokul	-.012	---
	Lise	-.023	.000
İlkokul mezunu	Okuryazar	.004	---
	Ortaokul	-.008	---
	Lise	-.018	.006
Ortaokul mezunu	Okuryazar	.012	---
	İlkokul	.008	---
	Lise	-.010	---
Lise mezunu	Okuryazar	.023	.000
	İlkokul	.018	.006
	Ortaokul	.010	---

Tablo 3.60’da görüldüğü gibi, babası lise mezunu olan liseli ergenlerin “Doğal Çocuk” ego durumu puanları babası okuryazar olan liseli ergenlerin “Doğal Çocuk” ego durumu puanlarından daha yüksektir ($p<.001$). Yine babası lise mezunu olan liseli ergenlerin “Doğal Çocuk” ego durumu puanları, babası ilkokul mezunu olan liseli ergenlerin “Doğal Çocuk” ego durumu puanlarından daha yüksektir ($p<.006$).

3.3. Liseli Ergenlerin Bağlanma Stilleri İle İlgili Bulgular:

Araştırmanın bir başka amacı da, liseli ergenlerin bağlanma stillerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını sınamaktır. Bu amacı test etmek için “bağlanma stilleri alt boyutları puanları” ile cinsiyet değişkeni arasında “ilişkisiz grup t- testi” tekniği uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.72’de verilmiştir.

Tablo 3.61
Liseli Ergenlerin Bağlanma Stillerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İlişkisiz Grup t-Testi ile Karşılaştırılmasına Ait Sonuçlar

Bağlanma Stilleri	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Güvenli	Kız	220	3.80	1.09	378	-3.39	.001
	Erkek	160	4.17	.95			
Korkulu	Kız	220	4.05	1.35	378	1.40	---
	Erkek	160	3.87	1.13			
Saplantılı	Kız	220	3.85	1.03	378	-2.53	.01
	Erkek	160	4.12	1.05			
Kayıtsız	Kız	220	4.44	1.19	378	0.65	---
	Erkek	160	4.36	1.09			

Tablo 3.61’ de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan liseli ergenlerin bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “güvenli” bağlanma cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre, erkek liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puanları kız liseli ergenlerin puanlarından daha yüksektir ($t=-3.39$; $p<.001$).

Yine Tablo 3.61’ de görüldüğü gibi, liseli ergenlerin “saplantılı” bağlanma stili puanları cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Buna göre, erkek liseli ergenlerin “saplantılı” bağlanma stili puanları kız liseli ergenlerin puanlarından daha yüksektir ($t=-2.53$; $p<.01$).

Tablo 3.61’e göre, liseli ergenlerin “kayıtsız” ve “korkulu” bağlanma stili puanları cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir diğer amacı, liseli ergenlerin bağlanma stillerinin yaşadıkları aile tipi değişkenine göre karşılaştırılmasıdır. Bu amacı test etmek için “bağlanma stilleri alt boyutları puanları” ile aile tipi değişkeni arasında “ilişkisiz grup t- testi” tekniği uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.62’de verilmiştir.

Tablo 3.62
Liseli Ergenlerin Bağlanma Stillerinin Aile Tipi Değişkenine Göre İlişkisiz
Grup t-Testi ile Karşılaştırılmasına Ait Sonuçlar

Bağlanma Stilleri	Değişkenler	n	\bar{x}	ss	sd	T	p
Güvenli	Çekirdek Aile	346	3.93	1.04	378	-0.98	---
	Geniş Aile	34	4.12	1.13			
Korkulu	Çekirdek Aile	346	3.96	1.27	378	-0.49	---
	Geniş Aile	34	4.08	1.21			
Saplantılı	Çekirdek Aile	346	3.96	1.03	378	0.22	---
	Geniş Aile	34	3.92	1.17			
Kayıtsız	Çekirdek Aile	346	4.42	1.13	378	0.91	---
	Geniş Aile	34	4.23	1.35			

Tablo 3.62’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan liseli ergenlerin bağlanma stilleri hiçbir alt boyutta aile tipi değişkenine göre farklılaşmamaktadır.

Araştırmanın bir başka amacı da, liseli ergenlerin bağlanma stillerinin “bakım yapan kişi” değişkenine göre karşılaştırılmasıdır. Bu amacı test etmek için “bağlanma stilleri alt boyutları puanları” ile bakım yapan kişi değişkeni arasında “ilişkisiz grup t- testi” tekniği uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.64’de verilmiştir.

Tablo 3.63
Liseli Ergenlerin Bağlanma Stillerinin Bakım Yapan Kişi Değişkenine Göre İlişkisiz Grup t-Testi ile Karşılaştırılmasına Ait Sonuçlar

Bağlanma Stilleri	Değişkenler	N	\bar{x}	ss	sd	t	p
Güvenli	Anne tarafından	352	3.92	1.06	378	-2.01	.04
	Diğerleri	28	4.34	0.82			
Korkulu	Anne tarafından	352	4.00	1.29	378	1.49	---
	Diğerleri	28	3.63	0.79			
Saplantılı	Anne tarafından	352	3.94	1.05	378	-1.67	---
	Diğerleri	28	4.28	1.00			
Kayıtsız	Anne tarafından	352	4.39	1.15	378	-0.61	---
	Diğerleri	28	4.53	1.07			

Tablo 3.63'e göre, araştırmaya katılan liseli ergenlerin bağlanma stilleri alt boyutlarından olan "güvenli" bağlanma stili bakım yapan kişiye göre farklılık göstermektedir. Buna göre, kendisine annesi dışında başkaları tarafından bakılan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puanları kendilerine anneleri tarafından bakılan liseli ergenlerin puanlarından daha yüksektir ($t=-2.01$; $p<.04$).

Tablo 3.63'te görüldüğü gibi, liseli ergenlerin bağlanma stilleri alt boyutlarından olan "korkulu", "saplantılı" ve "kayıtsız" bağlanma stilleri bakım yapan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir diğer amacı, liseli ergenlerin bağlanma stili puanlarının annelerinin çalışma durumu değişkenine göre karşılaştırılmasıdır. Bu amacı test etmek için "bağlanma stilleri alt boyutları puanları" ile annenin çalışıp çalışmama durumu arasında "ilişkisiz grup t- testi" tekniği uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.64'te verilmiştir.

Tablo 3.64
Liseli Ergenlerin Bağlanma Stillerinin Annenin Çalışma Durumuna Göre İlişkisiz Grup t-Testi ile Karşılaştırılmasına Ait Sonuçlar

Bağlanma Stilleri	Değişkenler	N	\bar{x}	ss	sd	T	p
Güvenli	Çalışıyor	86	4.01	1.00	378	.54	---
	Çalışmıyor	294	3.94	1.07			
Korkulu	Çalışıyor	86	3.90	1.11	378	-.64	---
	Çalışmıyor	294	4.00	1.31			
Saplantılı	Çalışıyor	86	3.88	0.99	378	-.82	---
	Çalışmıyor	294	3.98	1.06			
Kayıtsız	Çalışıyor	86	4.50	1.00	378	.87	---
	Çalışmıyor	294	4.37	1.19			

Tablo 3.64’te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan liseli ergenlerin bağlanma stilleri alt boyutları annenin çalışıp çalışmama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Araştırmanın bir diğer amacı da, liseli ergenlerin sahip oldukları kardeş sayısı değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “güvenli” bağlanma stili puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.65
Liseli Ergenlerin Güvenli Bağlanma Stili Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Kardeş Sayısı	N	\bar{x}	ss
Kardeş yok	30	4.39	0.76
Bir kardeş	117	4.11	1.04
İki kardeş	89	3.68	0.99
Üç ve üstü kardeş	144	3.89	1.11
Toplam	380	3.95	1.05

Tablo 3.65’te, liseli ergenlerin sahip oldukları kardeş sayısı değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan güvenli bağlanma stili puanlarının aritmetik

ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, kardeşi olmayanların güvenli bağlanma stili puanları ortalaması $x= 4.39$, bir kardeşi olanlarının güvenli bağlanma stili puanları ortalaması $x= 4.11$, iki kardeşi olanların güvenli bağlanma stili puan ortalaması $x= 3.68$, üç ve üstü kardeşi olanların güvenli bağlanma stili puanları ortalaması $x=3.89$ ' dur.

Tablo 3.66
Liseli Ergenlerin Güvenli Bağlanma Stili Puanlarının Kardeşi Sayısı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	15.64	3	5.21		
Gruplar İçi	407.72	376	1.08	4.81	.003
Toplam	423.37	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F=2.24$; $sd=3.376$; $p=.082$

Tablo 3.66'da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puanları sahip oldukları kardeşi sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermiştir. ($F=4.81$; $p<.003$). Bu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu test etmek için Scheffe testinden yararlanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.67'de verilmiştir.

Tablo 3.67
Liseli Ergenlerin Sahip Oldukları Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Güvenli Bağlanma Stili Puanları İçin Yapılan Scheffe Testi Sonuçları

(I) Kardeş Sayısı	(J) Kardeş Sayısı	Ortalamalar Arası Fark (I-J)	P
Kardeş yok	Bir kardeş	.273	---
	İki kardeş	.703	.01
	Üç kardeş ve üstü	.494	---
Bir kardeş	Kardeş yok	-.273	---
	İki kardeş	.429	.03
	Üç kardeş ve üstü	.221	---
İki kardeş	Kardeş yok	-.703	.01
	Bir kardeş	-.429	.03
	Üç kardeş ve üstü	-.208	---
Üç kardeş ve üstü	Kardeş yok	-.494	---
	Bir kardeş	-.221	---
	İki kardeş	.208	---

Tablo 3.67’de görüldüğü gibi, kardeşi olmayan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puanları iki kardeşi olan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puanlarından daha yüksektir ($p < .01$). Yine bir kardeşi olan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puanları iki kardeşi olan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puanlarından daha yüksektir ($p < .03$).

Araştırmanın bir başka amacı, liseli ergenlerin sahip oldukları kardeş sayısına göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “korkulu” bağlanma stili puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.68
Liseli Ergenlerin Korkulu Bağlanma Stili Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Kardeş Sayısı	N	\bar{x}	ss
Kardeş yok	30	3.64	1.16
Bir kardeş	117	3.80	1.27
İki kardeş	89	4.24	1.43
Üç ve üstü kardeş	144	4.02	1.15
Toplam	380	3.97	1.26

Tablo 3.68’de, liseli ergenlerin sahip oldukları kardeş sayısı değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan korkulu bağlanma stili puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, kardeşi olmayanların korkulu bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}=3.64$, bir kardeşi olanlarının korkulu bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}= 3.8$, iki kardeşi olanların korkulu bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}= 4.24$, üç ve üstü kardeşi olanların korkulu bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}=4.02$ ’dir.

Tablo 3.69
Liseli Ergenlerin Korkulu Bağlanma Stili Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	13.41	3	4.47		
Gruplar İçi	597.42	376	1.58	2.81	.03
Toplam	610.83	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F=2.13$; $sd=3$; 376 $p=.095$

Tablo 3.69’da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan liseli ergenlerin korkulu bağlanma stili puanları sahip oldukları kardeş sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermiştir ($F=2.81$; $p<.05$). Bu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu test etmek için Scheffe testinden yararlanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.70’te verilmiştir.

Tablo 3.70
Liseli Ergenlerin Sahip Oldukları Kardeş Sayısına Göre Korkulu Bağlanma Stili Puanları İçin Yapılan Scheffe Testi Sonuçları

(I) Kardeş Sayısı	(J) Kardeş Sayısı	Ortalamalar Arası Fark (I-J)	P
Kardeş yok	Bir kardeş	-.166	---
	İki kardeş	.602	.001
	Üç kardeş ve üstü	-.382	---
Bir kardeş	Kardeş yok	.166	---
	İki kardeş	.436	.02
	Üç kardeş ve üstü	-.216	---
İki kardeş	Kardeş yok	.602	.001
	Bir kardeş	.436	.02
	Üç kardeş ve üstü	.220	---
Üç kardeş ve üstü	Kardeş yok	.386	---
	Bir kardeş	.216	---
	İki kardeş	-.220	---

Tablo 3.70’te görüldüğü gibi, iki kardeşi olan liseli ergenlerin korkulu bağlanma stili puanları kardeşi olmayan liseli ergenlerin korkulu bağlanma stili puanlarından daha yüksektir ($p < .001$). Yine iki kardeşi olan liseli ergenlerin korkulu bağlanma stili puanları bir kardeşi olan liseli ergenlerin korkulu bağlanma stili puanlarından daha yüksektir ($p < .02$).

Araştırmanın bir başka amacı da, liseli ergenlerin sahip oldukları kardeş sayısına göre, bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “saplantılı” bağlanma stili puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.71
Liseli Ergenlerin Saplantılı Bağlanma Stili Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Kardeş Sayısı	N	\bar{x}	ss
Kardeş yok	30	4.10	1.04
Bir kardeş	117	3.93	1.10
İki kardeş	89	4.02	1.01
Üç ve üstü kardeş	144	3.93	1.03
Toplam	380	3.96	1.05

Tablo 3.71’de, liseli ergenlerin sahip oldukları kardeş sayısı değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan saplantılı bağlanma stili puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, kardeşi olmayanların saplantılı bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}=4.10$, bir kardeşi olanlarının saplantılı bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}= 3.93$, iki kardeşi olanların saplantılı bağlanma stili puan ortalaması $\bar{x}= 4.02$, üç ve üstü kardeşi olanların saplantılı bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}= 3.93$ ’ dür.

Tablo 3.72
Liseli Ergenlerin Saplantılı Bağlanma Stili Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	1.14	3	.381		
Gruplar İçi	417.03	376	1.10	.343	---
Toplam	418.18	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F=.149$; $sd=3.376$; $p=.931$

Tablo 3.72’de görüldüğü gibi, liseli ergenlerin bağlanma stilleri alt boyutlarından olan saplantılı bağlanma stili puanları kardeş sayısı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir diğer amacı da, liseli ergenlerin sahip oldukları kardeş sayısı değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “kayıtsız” bağlanma stili

puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.73
Liseli Ergenlerin Kayıtsız Bağlanma Stili Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Kardeş Sayısı	N	\bar{x}	ss
Kardeş yok	30	4.39	0.98
Bir kardeş	117	4.32	1.11
İki kardeş	89	4.44	1.24
Üç ve üstü kardeş	144	4.45	1.15
Toplam	380	4.40	1.15

Tablo 3.73’te, liseli ergenlerin sahip oldukları kardeş sayısı değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan kayıtsız bağlanma stili puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, kardeşi olmayanların kayıtsız bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}=4.39$, bir kardeşi olanlarının kayıtsız bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}= 4.32$, iki kardeşi olanların kayıtsız bağlanma stili puan ortalaması $\bar{x}=4.44$, üç ve üstü kardeşi olanların kayıtsız bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}= 4.45$ ’dir.

Tablo 3.74
Liseli Ergenlerin Kayıtsız Bağlanma Stili Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	1.29	3	.376		
Gruplar İçi	500.81	376	1.332	.283	---
Toplam	501.94	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F=.416$; $sd=3.376$; $p=.741$

Tablo 3.74’te görüldüğü gibi, liseli ergenlerin bağlanma stilleri alt boyutlarından olan kayıtsız bağlanma stili puanları kardeş sayısı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir başka amacı, liseli ergenlerin ailelerinin gelir seviyesi değişkenine bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “güvenli” bağlanma stili puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.75
Liseli Ergenlerin Güvenli Bağlanma Stili Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Gelir Seviyesi	N	\bar{x}	ss
Düşük	33	3.66	1.00
Orta	314	3.97	1.03
Yüksek	33	4.04	1.30
Toplam	380	3.95	1.05

Tablo 3.75’te, liseli ergenlerin ailelerinin gelir seviyesi değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan güvenli bağlanma stili puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, ailesi düşük gelir seviyesinde olan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}=3.66$, ailesi orta gelir seviyesinde olan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}=3.97$, ailesi yüksek gelir seviyesinde olan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}=4.04$ ’dür.

Tablo 3.76
Liseli Ergenlerin Güvenli Bağlanma Stili Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	3.19	2	1.59		
Gruplar İçi	420.18	377	1.11	1.432	---
Toplam	423.37	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F=1.604$; $sd=2.377$; $p=.203$

Tablo 3.76’da görüldüğü gibi, liseli ergenlerin bağlanma stilleri alt boyutlarından olan güvenli bağlanma stili puanları ailelerinin gelir seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir diğer amacı da, liseli ergenlerin ailelerinin gelir seviyesine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “korkulu” bağlanma stili puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.77
Liseli Ergenlerin Korkulu Bağlanma Stili Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Gelir Seviyesi	N	\bar{x}	ss
Düşük	33	4.43	1.51
Orta	314	3.90	1.22
Yüksek	33	4.27	1.30
Toplam	380	3.97	1.26

Tablo 3.77’de, liseli ergenlerin ailelerinin gelir seviyesi değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan korkulu bağlanma stili puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, ailesi düşük gelir seviyesinde olan liseli ergenlerin korkulu bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}= 4.43$, ailesi orta gelir seviyesinde olan liseli ergenlerin korkulu bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}= 3.90$, ailesi yüksek gelir seviyesinde olan liseli ergenlerin korkulu bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}=4.27$ ’dür.

Tablo 3.78
Liseli Ergenlerin Korkulu Bağlanma Stili Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	11.55	2	5.77		
Gruplar İçi	599.28	377	1.59	3.633	---
Toplam	610.83	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F= 1.556$; $sd=2;377$ $p=.212$

Tablo 3.78’de görüldüğü gibi, liseli ergenlerin bağlanma stilleri alt boyutlarından olan korkulu bağlanma stili puanları ailelerinin gelir seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir başka amacı da, liseli ergenlerin ailelerinin gelir seviyesi değişkenine göre, bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “saplantılı” bağlanma stili puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.79
Liseli Ergenlerin Saplantılı Bağlanma Stili Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Gelir Seviyesi	N	\bar{x}	ss
Düşük	33	4.32	1.00
Orta	314	3.94	1.04
Yüksek	33	3.79	1.05
Toplam	380	3.96	1.05

Tablo 3.79’da, liseli ergenlerin ailelerinin gelir seviyesi değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan saplantılı bağlanma stili puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, ailesi düşük gelir seviyesinde olan liseli ergenlerin saplantılı bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}=4.32$, ailesi orta gelir seviyesinde olan liseli ergenlerin saplantılı bağlanma stili puanları ortalaması

$x = 3.94$, ailesi yüksek gelir seviyesinde olan liseli ergenlerin saplantılı bağlanma stili puanları ortalaması $x = 3.79$ ' dir.

Tablo 3.80
Liseli Ergenlerin Saplantılı Bağlanma Stili Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	5.35	2	2.67		
Gruplar İçi	412.82	377	1.09	2.447	---
Toplam	418.18	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F = .146$; $sd = 2.377$; $p = .864$

Tablo 3.80'de görüldüğü gibi, liseli ergenlerin bağlanma stilleri alt boyutlarından olan saplantılı bağlanma stili puanları ailelerinin gelir seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir başka amacı, liseli ergenlerin ailelerinin gelir seviyesi değişkenine göre, bağlanma stilleri alt boyutlarından olan "kayıtsız" bağlanma stili puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere "tek yönlü varyans analizi" tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.81
Liseli Ergenlerin Kayıtsız Bağlanma Stili Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Gelir Seviyesi	N	\bar{x}	ss
Düşük	33	4.29	1.41
Orta	314	4.38	1.11
Yüksek	33	4.69	1.16
Toplam	380	4.40	1.15

Tablo 3.81'de, liseli ergenlerin ailelerinin gelir seviyesi değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan kayıtsız bağlanma stili puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, ailesi düşük gelir seviyesinde

olan liseli ergenlerin kayıtsız bağlanma stili puanları ortalaması $x= 4.29$, ailesi orta gelir seviyesinde olan liseli ergenlerin kayıtsız bağlanma stili puanları ortalaması $x= 4.38$, ailesi yüksek gelir seviyesinde olan liseli ergenlerin kayıtsız bağlanma stili puan ortalaması $x=4.69$ dur.

Tablo 3.82
Liseli Ergenlerin Kayıtsız Bağlanma Stili Puanlarının Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	3.32	2	1.66		
Gruplar İçi	498.61	377	1.32	1.258	---
Toplam	501.94	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F= 2.769$; $sd=2.377$; $p=.064$

Tablo 3.82’de görüldüğü gibi, liseli ergenlerin bağlanma stilleri alt boyutlarından olan kayıtsız bağlanma stili puanları ailelerinin gelir seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir başka amacı da, liseli ergenlerin annelerinin eğitim seviyesi değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “güvenli” bağlanma stili puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3.83
Liseli Ergenlerin Güvenli Bağlanma Stili Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Annelerin Eğitim Seviyesi	N	\bar{x}	ss
Okur yazar değil	51	3.80	1.13
Okur yazar	133	3.79	1.12
İlkokul	81	4.02	1.06
Ortaokul	75	4.11	0.94
Lise	40	4.27	0.77
Toplam	380	3.95	1.05

Tablo 3.83'te, liseli ergenlerin annelerinin eğitim seviyesi değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan güvenli bağlanma stili puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, annesi okur-yazar olmayan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puanları ortalaması $x=3.80$, annesi okur-yazar olan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puanları ortalaması $x= 3.79$, annesi ilkokul mezunu olan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puan ortalaması $x=4.02$, annesi ortaokul mezunu olan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puanları ortalaması $x= 4.11$, annesi lise mezunu olan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puanları ortalaması $x=4.27$ ' dir.

Tablo 3.84
Liseli Ergenlerin Güvenli Bağlanma Stili Puanlarının Annenin Eğitim Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	11.16	3	2.279		
Gruplar İçi	412.20	376	1.099	2.540	.04
Toplam	423.37	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F=1.673$; $sd=3.376$; $p=.155$

Tablo 3.84'te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puanları annelerinin eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermiştir. ($F=2.54$; $p<.04$). Bu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu test etmek için Scheffe testinden yararlanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.84'te verilmiştir.

Tablo 3.85
Liseli Ergenlerin Annelerinin Eğitim Seviyesine Göre Güvenli Bağlanma Stili Puanları İçin Yapılan Scheffe Testi Sonuçları

(I) Annenin Eğitim Seviyesi	(J) Annenin Eğitim Seviyesi	Ortalamalar Arası Fark (I-J)	P
Okuryazar değil	Okur yazar	.009	---
	İlkokul	-.227	---
	Ortaokul	-.312	---
	Lise	-.475	---
Okuryazar	Okuryazar değil	-.009	---
	İlkokul	-.236	---
	Ortaokul	-.321	---
	Lise	-.484	.02
İlkokul mezunu	Okuryazar değil	.227	---
	Okuryazar	.236	---
	Ortaokul	-.084	---
	Lise	-.247	---
Ortaokul mezunu	Okuryazar değil	.312	---
	Okuryazar	.321	---
	İlkokul	.084	---
	Lise	-.163	---
Lise mezunu	Okuryazar değil	.475	---
	Okuryazar	.484	.02
	İlkokul	.247	---
	Ortaokul	.163	---

Tablo 3.85’te görüldüğü gibi, annesi lise mezunu olan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puanları annesi okur-yazar olan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puanlarından daha yüksektir ($p < .02$).

Araştırmanın bir başka amacı da, liseli ergenlerin annelerinin eğitim seviyesine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “korkulu” bağlanma stili puanları arasında

farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.86
Liseli Ergenlerin Korkulu Bağlanma Stili Puanlarının Annelerin Eğitim Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Annelerin Eğitim Seviyesi	N	\bar{x}	ss
Okur yazar değil	51	4.02	1.18
Okur yazar	133	4.26	1.39
İlkokul	81	3.81	1.17
Ortaokul	75	3.75	1.17
Lise	40	3.74	1.16
Toplam	380	3.97	1.26

Tablo 3.86’da, liseli ergenlerin annelerinin eğitim seviyesi değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan korkulu bağlanma stili puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, annesi okur-yazar olmayan liseli ergenlerin korkulu bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}=4.02$, annesi okur-yazar olan liseli ergenlerin korkulu bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}=4.26$, annesi ilkokul mezunu olan liseli ergenlerin korkulu bağlanma stili puan ortalaması $\bar{x}= 3.81$, annesi ortaokul mezunu olan liseli ergenlerin korkulu bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}= 3.75$, annesi lise mezunu olan liseli ergenlerin korkulu bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}=3.74$ ’dür.

Tablo 3.87
Liseli Ergenlerin Korkulu Bağlanma Stili Puanlarının Annelerin Eğitim Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	19.14	3	4.78		
Gruplar İçi	591.69	376	1.57	3.03	.01
Toplam	610.83	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F=1.252$; $sd=3;376$ $p=.289$

Tablo 3.87’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan liseli ergenlerin korkulu bağlanma stili puanları annelerinin eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermiştir. ($F=3.03$; $p<.01$). Bu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu test etmek için Scheffe testinden yararlanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.88’de verilmiştir.

Tablo 3.88
Liseli Ergenlerin Annelerinin Eğitim Seviyesine Göre Korkulu Bağlanma Stili Puanları İçin Yapılan Scheffe Testi Sonuçları

(I) Annenin Eğitim Seviyesi	(J) Annenin Eğitim Seviyesi	Ortalamalar Arası Fark (I-J)	p
Okuryazar değil	Okur yazar	-.231	---
	İlkokul	.217	---
	Ortaokul	.279	---
	Lise	.285	---
Okuryazar	Okuryazar değil	.231	---
	İlkokul	.449	---
	Ortaokul	.511	.05
	Lise	.517	---
İlkokul mezunu	Okuryazar değil	-.217	---
	Okuryazar	-.449	---
	Ortaokul	.061	---
	Lise	.068	---
Ortaokul mezunu	Okuryazar değil	-.279	---
	Okuryazar	-.511	.05
	İlkokul	-.061	---
	Lise	.006	---
Lise mezunu	Okuryazar değil	-.285	---
	Okuryazar	-.517	---
	İlkokul	-.068	---
	Ortaokul	-.006	---

Tablo 3.88’de görüldüğü gibi, annesi okur-yazar olan liseli ergenlerin korkulu bağlanma stili puanları, annesi ortaokul mezunu olan liseli ergenlerin korkulu bağlanma stili puanlarından daha yüksektir ($p<.05$).

Araştırmanın bir diğer amacı, liseli ergenlerin annelerinin eğitim seviyelerine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “saplantılı” bağlanma stili puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.89
Liseli Ergenlerin Saplantılı Bağlanma Stili Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Annelerin Eğitim Seviyesi	N	x	ss
Okur yazar değil	51	4.05	1.02
Okur yazar	133	3.93	1.11
İlkokul	81	3.87	0.99
Ortaokul	75	3.97	1.02
Lise	40	4.13	1.04
Toplam	380	3.96	1.05

Tablo 3.89’da, liseli ergenlerin annelerinin eğitim seviyesi değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan saplantılı bağlanma stili puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, anneleri okur- yazar olmayan liseli ergenlerin saplantılı bağlanma stili puanları ortalaması $x= 4.05$, anneleri okur -yazar olan liseli ergenlerin saplantılı bağlanma stili puan ortalaması $x=3.93$, anneleri ilkokul mezunu olan liseli ergenlerin saplantılı bağlanma stili puan ortalaması $x=3.87$, anneleri ortaokul mezunu olan liseli ergenlerin saplantılı bağlanma stili puan ortalaması $x=3.97$, anneleri lise mezunu olan liseli ergenlerin saplantılı bağlanma stili puanları ortalaması ise $x= 4.13$ ’dür.

Tablo 3.90
Liseli Ergenlerin Saplantılı Bağlanma Stili Puanlarının Annelerin Eğitim Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	2.43	4	.608		
Gruplar İçi	415.78	375	1.109	.548	---
Toplam	418.18	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: F= .926; sd=4.375; p=.449

Tablo 3.90’da görüldüğü gibi, liseli ergenlerin bağlanma stilleri alt boyutlarından olan saplantılı bağlanma stili puanları annelerinin eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir başka amacı da, liseli ergenlerin annelerinin eğitim seviyelerine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “kayıtsız” bağlanma stili puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.91
Liseli Ergenlerin Kayıtsız Bağlanma Stili Puanlarının Annelerinin Eğitim Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Annelerin Eğitim Seviyesi	N	\bar{x}	ss
Okuryazar değil	51	4.43	1.21
Okuryazar	133	4.44	1.23
İlkokul	81	4.30	1.25
Ortaokul	75	4.38	0.94
Lise	40	4.51	0.92
Toplam	380	4.40	1.15

Tablo 3.91’de, liseli ergenlerin annelerinin eğitim seviyesi değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan kayıtsız bağlanma stili puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, anneleri okur- yazar olmayan liseli ergenlerin kayıtsız bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}= 4.43$, anneleri

okur- yazar olan liseli ergenlerin kayıtsız bağlanma stili puan ortalaması $x=4.44$, anneleri ilkokul mezunu olan liseli ergenlerin kayıtsız bağlanma stili puan ortalaması $x= 4.30$, anneleri ortaokul mezunu olan liseli ergenlerin kayıtsız bağlanma stili puan ortalaması $x= 4.38$, anneleri lise mezunu olan liseli ergenlerin kayıtsız bağlanma stili puan ortalaması ise $x= 4.51$ 'dir.

Tablo 3.92
Liseli Ergenlerin Kayıtsız Bağlanma Stili Puanlarının Annelerin Eğitim Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	1.63	4	0.408		
Gruplar İçi	500.31	375	1.33	.306	---
Toplam	501.94	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F= 2.772$; $sd=4.375$; $p=.096$

Tablo 3.92'de görüldüğü gibi, liseli ergenlerin bağlanma stilleri alt boyutlarından olan kayıtsız bağlanma stili puanları annelerinin eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir diğer amacı, liseli ergenlerin babalarının eğitim seviyesine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “güvenli” bağlanma stili puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.93
Liseli Ergenlerin Güvenli Bağlanma Stili Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Babanın Eğitim Seviyesi	N	\bar{x}	ss
Okur yazar	120	3.85	1.19
İlkokul	98	3.95	1.14
Ortaokul	82	4.01	0.84
Lise	80	4.04	0.91
Toplam	380	3.95	1.05

Tablo 3.93'te, liseli ergenlerin babalarının eğitim seviyesi değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan güvenli bağlanma stili puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, babası okur-yazar olan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}= 3.85$, babası ilkokul mezunu olan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puan ortalaması $\bar{x}=3.95$, babası ortaokul mezunu olan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}= 4.01$, babası lise mezunu olan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}= 4.04$ 'dür.

Tablo 3.94
Liseli Ergenlerin Güvenli Bağlanma Stili Puanlarının Babanın Eğitim Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	2.08	3	.695		
Gruplar İçi	421.28	376	1.120	.620	---
Toplam	423.37	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F=3.87$; $sd=3.376$; $p=.550$

Tablo 3.94'te görüldüğü gibi, liseli ergenlerin bağlanma stilleri alt boyutlarından olan güvenli bağlanma stili puanları babalarının eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir başka amacı da, liseli ergenlerin babalarının eğitim seviyesine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan "korkulu" bağlanma stili puanları arasında

farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.95
Liseli Ergenlerin Korkulu Bağlanma Stili Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Babanın Eğitim Seviyesi	N	\bar{x}	ss
Okuryazar	120	4.21	1.28
İlkokul	98	3.91	1.28
Ortaokul	82	3.78	1.39
Lise	80	3.90	1.03
Toplam	380	3.97	1.26

Tablo 3.95’te, liseli ergenlerin babalarının eğitim seviyesi değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan korkulu bağlanma stili puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, babası okur-yazar olan liseli ergenlerin korkulu bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}=4.21$, babası ilkokul mezunu olan liseli ergenlerin korkulu bağlanma stili puan ortalaması $\bar{x}=3.91$, babası ortaokul mezunu olan liseli ergenlerin korkulu bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}=3.78$, babası lise mezunu olan liseli ergenlerin korkulu bağlanma stili puanları ortalaması $\bar{x}=3.90$ ’dır.

Tablo 3.96
Liseli Ergenlerin Korkulu Bağlanma Stili Puanlarının Babalarının Eğitim Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	10.71	3	3.571		
Gruplar İçi	600.11	376	1.59	2.23	---
Toplam	610.832	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F=1.78$; $sd=3;376$ $p=.149$

Tablo 3.96’da görüldüğü gibi, liseli ergenlerin bağlanma stilleri alt boyutlarından olan korkulu bağlanma stili puanları babalarının eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir diğer amacı, liseli ergenlerin babalarının eğitim seviyesine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “saplantılı” bağlanma stili puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.97
Liseli Ergenlerin Saplantılı Bağlanma Stili Puanlarının Babaların Eğitim Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Babanın Eğitim Seviyesi	N	\bar{x}	ss
Okuryazar	120	3.91	1.09
İlkokul	98	4.01	0.96
Ortaokul	82	4.07	1.17
Lise	80	3.87	0.94
Toplam	380	3.96	1.05

Tablo 3.97’de liseli ergenlerin babalarının eğitim seviyesi değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan saplantılı bağlanma stili puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre; Babaları okur- yazar olan liseli ergenlerin saplantılı bağlanma stili puan ortalaması $\bar{x}=3.91$, babaları ilkokul mezunu olan liseli ergenlerin saplantılı bağlanma stili puan ortalaması $\bar{x}=4.01$, babaları ortaokul mezunu olan liseli ergenlerin saplantılı bağlanma stili puan ortalaması $\bar{x}=4.07$, babaları lise mezunu olan liseli ergenlerin saplantılı bağlanma stili puan ortalaması ise $\bar{x}=3.87$ ’dir.

Tablo 3.98
Liseli Ergenlerin Saplantılı Bağlanma Stili Puanlarının Babaların Eğitim Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	2.17	4	.726		
Gruplar İçi	416.00	375	1.59	.656	---
Toplam	418.18	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: F= 2.47; sd=4.375; p=.061

Tablo 3.98’de görüldüğü gibi, liseli ergenlerin bağlanma stilleri alt boyutlarından olan saplantılı bağlanma stili puanları babalarının eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın bir diğer amacı da, liseli ergenlerin babalarının eğitim seviyelerine göre, bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “kayıtsız” bağlanma stili puanları arasında farklılık olup olmadığını test etmektir. Bu amacı saptamak üzere “tek yönlü varyans analizi” tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.99
Liseli Ergenlerin Kayıtsız Bağlanma Stili Puanlarının Babaların Eğitim Seviyesine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Babanın Eğitim Seviyesi	N	\bar{x}	ss
Okur yazar	120	4.43	1.13
İlkokul	98	4.23	1.32
Ortaokul	82	4.47	1.12
Lise	80	4.50	0.94
Toplam	380	4.40	1.15

Tablo 3.99’da, liseli ergenlerin babalarının eğitim seviyesi değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan kayıtsız bağlanma stili puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, babaları okur-yazar olan liseli ergenlerin kayıtsız bağlanma stili puan ortalaması $\bar{x}=4.43$, babaları ilkokul mezunu olan liseli ergenlerin kayıtsız bağlanma stili puan ortalaması $\bar{x}= 4.23$,

babaları ortaokul mezunu olan liseli ergenlerin kayıtsız bağlanma stili puan ortalaması $x= 4.47$, babaları lise mezunu olan liseli ergenlerin kayıtsız bağlanma stili puan ortalaması ise $x= 4.50$ 'dir.

Tablo 3.100
Liseli Ergenlerin Kayıtsız Bağlanma Stili Puanlarının Babaların Eğitim Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	4.09	4	1.36		
Gruplar İçi	497.84	375	1.32	1.03	---
Toplam	501.94	379			

Varyans Homojenliği İçin Levene Testi: $F= 2.84$; $sd=4.375$; $p=.083$

Tablo 3.100'de görüldüğü gibi, liseli ergenlerin bağlanma stilleri alt boyutlarından olan kayıtsız bağlanma stili puanları babalarının eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

3.4.Ego Durumları ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular

Araştırmanın bir başka amacı, ego durumları alt boyutlarından olan Eleştirel Ebeveyn ego durumu ile bağlanma stilleri alt boyutları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu ilişkiyi sınamak için Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.101' de gösterilmiştir.

Tablo 3.101
Ego Durumları Alt Boyutlarından Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu ile Bağlanma Stilleri Alt Boyutlarına Ait Korelasyon Sonuçları

Değişkenler	n	x	ss	r değeri	P
Güvenli	380	3.95	1.05	-.05	---
Korkulu	380	3.97	1.26	.101	.05
Saplantılı	380	3.96	1.05	-.058	---
Kayıtsız	380	4.40	1.15	.080	---

Tablo 3.101’de görüldüğü gibi, ego durumları alt boyutlarından Eleştirel Ebeveyn ego durumu ile güvenli, saplantılı ve kayıtsız bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmazken, Eleştirel Ebeveyn ego durumu ile korkulu bağlanma stili arasında pozitif doğrusal bir ilişki vardır.

Araştırmanın bir diğer amacı, ego durumları alt boyutlarından olan Koruyan Ebeveyn ego durumu ile bağlanma stilleri alt boyutlarını arasındaki ilişkinin sınanmasıdır. Bu ilişkiyi sınamak için Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.102’ de gösterilmiştir.

Tablo 3.102

Ego Durumları Alt Boyutlarından Koruyan Ebeveyn Ego Durumu ile Bağlanma Stilleri Alt Boyutlarına Ait Korelasyon Sonuçları

Değişkenler	n	X	ss	r değeri	p
Güvenli	380	3.95	1.05	.033	---
Korkulu	380	3.97	1.26	-.047	---
Saplantılı	380	3.96	1.05	.031	---
Kayıtsız	380	4.40	1.15	-.021	---

Tablo 3.102’de görüldüğü gibi, ego durumları alt boyutlarından Koruyan Ebeveyn ego durumu ile güvenli, korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanma stilleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki yoktur.

Araştırmanın bir başka amacı, ego durumları alt boyutlarından olan Yetişkin ego durumu ile bağlanma stilleri alt boyutları arasındaki ilişkiyi test etmektir. Bu amaçla, Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.103’ te gösterilmiştir.

Tablo 3.103

Ego Durumları Alt Boyutlarından Yetişkin Ego Durumu ile Bağlanma Stilleri Alt Boyutlarına Ait Korelasyon Sonuçları

Değişkenler	n	X	ss	r değeri	P
Güvenli	380	3.95	1.05	.116	.02
Korkulu	380	3.97	1.26	-.041	---
Saplantılı	380	3.96	1.05	-.138	.007
Kayıtsız	380	4.40	1.15	.046	---

Tablo 3.103'te görüldüğü gibi, ego durumları alt boyutlarından Yetişkin ego durumu ile güvenli bağlanma stili arasında pozitif doğrusal bir ilişki vardır. Buna göre, Yetişkin ego durumu puanları yükseldikçe güvenli bağlanma stili puanları da yükselmektedir. Yine tabloda görüldüğü gibi, Yetişkin ego durumu puanları ile saplantılı bağlanma stili puanları arasında negatif doğrusal bir ilişki mevcuttur. Buna göre, Yetişkin ego durumu puanları yükseldikçe saplantılı bağlanma stili puanları düşmektedir. Yine tabloya göre, Yetişkin ego durumu ile kayıtsız ve korkulu bağlanma stili arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Araştırmanın bir diğer amacı, ego durumları alt boyutlarından olan Uygulu Çocuk ego durumu ile bağlanma stilleri alt boyutları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu ilişkiyi sınamak için Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.104'te gösterilmiştir.

Tablo 3.104

Ego Durumları Alt Boyutlarından Uygulu Çocuk Ego Durumu ile Bağlanma Stilleri Alt Boyutlarına Ait Korelasyon Sonuçları

Değişkenler	n	X	Ss	r değeri	P
Güvenli	380	3.95	1.05	-.141	.006
Korkulu	380	3.97	1.26	.084	---
Saplantılı	380	3.96	1.05	.042	---
Kayıtsız	380	4.40	1.15	-.044	---

Tablo 3.104’ te görüldüğü gibi, ego durumları alt boyutlarından Uygulu Çocuk ego durumu ile güvenli bağlanma stili arasında negatif doğrusal bir ilişki vardır. Buna sonuca göre, Uygulu Çocuk ego durumu puanları yükseldikçe güvenli bağlanma stili puanları düşmektedir. Yine tabloda görüldüğü gibi, Uygulu Çocuk ego durumu ile korkulu, saplantı ve kayıtsız bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Araştırmanın bir başka amacı da, ego durumları alt boyutlarından olan Doğal çocuk ego durumu ile bağlanma stilleri alt boyutları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu ilişkiyi test etmek için Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.105’ te gösterilmiştir.

Tablo 3.105

Ego Durumları Alt Boyutlarından Doğal Çocuk Ego Durumu ile Bağlanma Stilleri Alt Boyutlarına Ait Korelasyon Sonuçları

Değişkenler	N	X	Ss	r değeri	P
Güvenli	380	3.95	1.05	.068	---
Korkulu	380	3.97	1.26	-.101	.05
Saplantılı	380	3.96	1.05	.069	---
Kayıtsız	380	4.40	1.15	-.048	---

Tablo 3.105 'te görüldüğü gibi, ego durumları alt boyutlarından Doğal Çocuk ego durumu ile güvenli, saplantılı ve kayıtsız bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Yine tabloda görüldüğü gibi, Doğal Çocuk ego durumu ile korkulu bağlanma stili arasında negatif doğrusal bir ilişki vardır ($p < .05$). Bu sonuca göre, Doğal Çocuk ego durumu puanları yükseldikçe korkulu bağlanma stili puanları düşmektedir.

Araştırmanın bir başka amacı da, baskın olarak kullanılan ego durumlarına göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “güvenli” bağlanma stili puanlarının karşılaştırılmasıdır. Bu amacı test etmek için “Kruskal Wallis H-Testi” tekniği uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 106'da verilmiştir.

Tablo 3.106

Güvenli Bağlanma Stili Puanlarının Baskın Ego Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları

Değişkenler	N	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	P Değeri
Eleştirel Ebeveyn	13	189.35			
Koruyan Ebeveyn	187	188.62			
Yetişkin	71	207.76	4	11.09	.02
Uygulu Çocuk	23	122.70			
Doğal Çocuk	86	198.65			

Tablo 3.106'da görüldüğü gibi, “güvenli” bağlanma stili puanları liseli ergenlerin baskın olarak kullandıkları ego durumlarına göre farklılaşmaktadır.

Gruplar arası anlamlı farkın hangi gruplar arasındaki anlamlı farklara bağlı olarak ortaya çıktığını test etmek için gruplar ikili kombinasyonlara ayrılmıştır. Bu kombinasyonlar arasında “Mann Whitney U- Testi” tekniği uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.107’de sunulmuştur.

Tablo 3.107
Baskın Ego Durumlarına Göre Güvenli Bağlanma Stili Puanlarına Ait Anlamlılık Sonuçları

Değişkenler	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplam	U Değeri	P Değeri
Eleştirel Ebeveyn	13	101.00	1313.00	1209.00	---
Koruyan Ebeveyn	187	100.47	18787.00		
Eleştirel Ebeveyn	13	39.65	515.50	424.50	---
Yetişkin	71	43.02	3054.50		
Eleştirel Ebeveyn	13	21.77	283.00	107.00	---
Uygulu Çocuk	23	16.65	383.00		
Eleştirel Ebeveyn	13	47.92	623.00	532.00	---
Doğal Çocuk	86	50.31	4327.00		
Koruyan Ebeveyn	187	125.91	23545.00	5967.00	---
Yetişkin	71	138.96	9866.00		
Koruyan Ebeveyn	187	109.60	20496.00	1383.00	.005
Uygulu Çocuk	23	72.13	1659.00		
Koruyan Ebeveyn	187	134.64	25177.00	7599.00	---
Doğal Çocuk	86	142.13	12223.00		
Yetişkin	71	52,72	3743,00	446,00	.001
Uygulu Çocuk	23	31,39	722,00		
Yetişkin	71	81,06	5755,50	2906,50	---
Doğal Çocuk	86	77,30	6647,50		
Uygulu Çocuk	23	38,52	886,00	610,00	.005
Doğal Çocuk	86	59,41	5109,00		

Tablo 3.107’de görüldüğü gibi, “Koruyan Ebeveyn” ego durumunu baskın olarak kullanan grubun (sıra ort: 109.60) güvenli bağlanma stili puanları ile “Uygulu

Çocuk” ego durumunu baskın olarak kullanan grubun (sıra ort: 72.13) güvenli bağlanma stili puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır. Bu farklılık, “Koruyan Ebeveyn” ego durumu baskın olan grubunun lehinedir (U: 1383.00, p<.005).

Yine tabloda görüldüğü gibi, “Yetişkin” ego durumunu baskın olarak kullanan grubun (sıra ort: 52.72) güvenli bağlanma stili puanları ile “Uygulu Çocuk” ego durumunu baskın olarak kullanan grubun (sıra ort: 31.39) güvenli bağlanma stili puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır. Bu farklılık “Yetişkin” ego durumu baskın olan grubun lehinedir (U: 446.00, p<.001).

Yine tabloya göre, “Uygulu Çocuk” ego durumunu baskın olarak kullanan grubun (sıra ort: 38.52) güvenli bağlanma stili puanları ile “Doğal Çocuk” ego durumunu baskın olarak kullanan grubun (sıra ort: 59.41) güvenli bağlanma stili puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır. Bu farklılık “Doğal Çocuk” ego durumunu baskın olarak kullanan grubunun lehinedir (U: 610.00, p<.005).

Diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Araştırmanın bir başka amacı da, baskın olarak kullanılan ego durumlarına göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “korkulu” bağlanma stili puanlarının karşılaştırılmasıdır. Bu amacı test etmek için “Kruskal Wallis H-Testi” tekniği uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.108’de verilmiştir.

Tablo 3.108
Korkulu Bağlanma Stili Puanlarının Baskın Ego Durumlarına
Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları

Değişkenler	N	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	P Değeri
Eleştirel Ebeveyn	13	223.46			
Koruyan Ebeveyn	187	190.27			
Yetişkin	71	182.04	4	8.75	---
Uygulu Çocuk	23	246.61			
Doğal Çocuk	86	178.00			

Tablo 3.108’de görüldüğü gibi, liseli ergenlerin korkulu bağlanma stili puanları baskın olarak kullandıkları ego durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Araştırmanın bir diğer amacı, baskın olarak kullanılan ego durumlarına göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “saplantılı” bağlanma stili puanlarının karşılaştırılmasıdır. Bu amacı test etmek için “Kruskal Wallis H-Testi” tekniği uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.109’da verilmiştir.

Tablo 3.109
Saplantılı Bağlanma Stili Puanlarının Baskın Ego Durumlarına
Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H- Testi Sonuçları

Değişkenler	N	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	P Değeri
Eleştirel Ebeveyn	13	149.08			
Koruyan Ebeveyn	187	200.56			
Yetişkin	71	158.23	4	10.31	.03
Uygulu Çocuk	23	202.57			
Doğal Çocuk	86	198.30			

Tablo 3.109’da görüldüğü gibi, liseli ergenlerin “saplantılı” bağlanma stilleri baskın olarak kullandıkları ego durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir.

Gruplar arası anlamlı farkın hangi gruplar arasındaki anlamlı farklılığa bağlı olarak ortaya çıktığını test etmek için gruplar ikili kombinasyonlara ayrılmıştır. Bu kombinasyonlar arasında “Mann Whitney U- Testi” tekniği uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 110’de sunulmuştur.

Tablo 3.110
Baskın Ego Durumlarına Göre Saplantılı Bağlanma Stili Puanlarına Ait
Anlamlılık Sonuçları

Değişkenler	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplam	U Değeri	P Değeri
Eleştirel Ebeveyn	13	75.96	987.50	896.50	---
Koruyan Ebeveyn	187	102.21	19112.50		
Eleştirel Ebeveyn	13	41.92	545.00	454.00	---
Yetişkin	71	42.61	3025.00		
Eleştirel Ebeveyn	13	15.19	197.50	106.50	---
Uygulu Çocuk	23	20.37	468.50		
Eleştirel Ebeveyn	13	37.00	481.00	390.00	---
Doğal Çocuk	86	51.97	4469.00		
Koruyan Ebeveyn	187	136.91	25602.00	5253.00	.009
Yetişkin	71	109.99	7809.00		
Koruyan Ebeveyn	187	105.35	19700.00	2122.00	---
Uygulu Çocuk	23	106.74	2455.00		
Koruyan Ebeveyn	187	138.10	25824.00	7836.00	---
Doğal Çocuk	86	134.62	11577.00		
Yetişkin	71	44.89	3187.50	631.50	---
Uygulu Çocuk	23	55.54	1277.50		
Yetişkin	71	68.75	4881.00	2325.00	.01
Doğal Çocuk	86	87.47	7522.00		
Uygulu Çocuk	23	55.91	1286.00	968.00	---
Doğal Çocuk	86	54.76	4709.00		

Tablo 3.110’da görüldüğü gibi, “Koruyan Ebeveyn” ego durumunu baskın olarak kullanan grubun (sıra ort: 136.91) “saplantılı” bağlanma stili puanları ile “Yetişkin” ego durumunu baskın olarak kullanan grubun (sıra ort: 109.99) “saplantılı” bağlanma stili puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır. Bu farklılık “Koruyan Ebeveyn” ego durumunu baskın olarak kullanan ergenlerin lehinedir (U: 5253.00, $p < .009$).

Yine tabloda görüldüğü gibi, “Yetişkin” ego durumunu baskın olarak kullanan grubun (sıra ort: 68.75) “saplantılı” bağlanma stilleri puanları ile “Doğal Çocuk” ego durumunu baskın olarak kullanan grubun (sıra ort: 87.47) “saplantılı” bağlanma stili puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır. Bu farklılık “Doğal Çocuk” ego durumunu baskın olarak kullanan grubunun lehinedir (U: 2325.00, p<.01).

Diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Araştırmanın bir başka amacı da, baskın olarak kullanılan ego durumlarına göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “kayıtsız” bağlanma stili puanlarının karşılaştırılmasıdır. Bu amacı test etmek için “Kruskal Wallis H-Testi” tekniği uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.111’de verilmiştir.

Tablo 3.111
Kayıtsız Bağlanma Stili Puanlarının Baskın Ego Durumlarına
Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları

Değişkenler	N	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	P Değeri
Eleştirel Ebeveyn	13	204.46			
Koruyan Ebeveyn	187	187.65			
Yetişkin	71	214.75	4	5.40	---
Uygulu Çocuk	23	199.13			
Doğal Çocuk	86	187.47			

Tablo 3.111’de görüldüğü gibi, liseli ergenlerin “kayıtsız” bağlanma stili puanları baskın olarak kullandıkları ego durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

BÖLÜM IV

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde araştırmada ele alınan amaçların sırası göz önünde tutularak elde edilen bulguların, mevcut kuramsal literatür ve ampirik çalışmaların desteğiyle tartışılması ve mantıksal yorumuna yer verilmiştir.

1-Araştırmanın amaçlarından biri, liseli ergenlerin ego durumlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığının test edilmesidir. Elde edilen bulgular Eleştirel Ebeveyn, Koruyucu Ebeveyn ve Doğal Çocuk ego durumu puan ortalamalarının cinsiyete göre farklılaşmadığını ortaya koymuştur.

Elde edilen bir başka bulgu erkeklerin Yetişkin ego durumu puan ortalamalarının kızlarinkinden anlamlı düzeyde yüksek olduğudur. Bu sonuç, erkeklerin kızlara göre daha gerçekçi, mantıklı ve tutarlı davrandıkları, daha fazla sorumluluk alabildiklerine ilişkin yaygın kanıyı desteklemektedir

Bu sonuç aynı zamanda Aşılı (2001)'nin yaptığı çalışmadaki sonucu da desteklemektedir. Elde edilen bu bulgu aynı zamanda Arı (1989), Alisinanoğlu (1995), Williams ve Best (1982)'in (Akt. Aşılı, 2001 ve Akbağ, 2000) bulgularıyla da tutarlılık göstermektedir.

Bu araştırmada, kızların Uygulu Çocuk ego durumu puan ortalamalarının ise erkeklerinkinden anlamlı düzeyde yüksel olduğu bulunmuştur, Arı (1989)'da kızların Koruyucu Ebeveyn ve Uygulu Çocuk ego durumu puan ortalamalarının erkeklerinkinden daha yüksek olduğunu, Doğal Çocuk ve eleştirel ebeveyn ego durumu puan ortalamalarının cinsiyet değişkeninden etkilenmediğini tespit etmiştir. Bu sonuç araştırma bulgularıyla kısmen uyusmaktadır.

Akbağ (2002)' in yaptığı çalışmada da, erkeklerin Yetişkin ego durumu puan ortalamalarının kızlarınkinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu, Eleştirel Ebeveyn, Koruyucu Ebeveyn, Doğal Çocuk ve Uygulu Çocuk ego durumu puan ortalamalarının cinsiyete göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Bu sonuç bu araştırmanın bulgularıyla kısmen uyumaktadır.

2-Araştırmanın bir amacı da liseli ergenlerin ego durumlarının doğumdan itibaren yaşadığı aile tipine göre farklılaşp farklılaşmadığını sınımaya yöneliktir. Bu çalışmada Eleştirel Ebeveyn, Koruyucu Ebeveyn, Yetişkin, Uygulu Çocuk ve Doğal Çocuk ego durumlarının bu değişkenden etkilenmediği sonucu bulunmuştur.

3-Araştırmanın bir başka amacı da liseli ergenlerin ego durumları doğumdan itibaren bakımını üstlenen kişi durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını sınımaya yöneliktir. Bulgular Eleştirel Ebeveyn, Koruyucu Ebeveyn ve Yetişkin ego durumu puan ortalamaların bakımını üstlenen kişi durumuna göre farklılaşmadığını göstermektedir. Uygulu Çocuk ve Doğal Çocuk ego durumunun ise bu değişkenden etkilendiği görülmektedir. Uygulu Çocuk ego durumu puanlarına bakıldığında; annesi tarafından bakılan ergenlerinkinin, annesi dışındaki kişiler tarafından bakımı yapılan ergenlerinkinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Doğal Çocuk ego durumunda ise, kendisine annesi dışında diğer kişiler tarafından bakılan ergenlerin doğal çocuk ego durumu puan ortalamalarının, kendisine annesi tarafından bakılan ergenlerin puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür.

Burada annesi tarafından bakılan ergenlerin kültürümüzde anne babaya saygı, itaat kavramları ve yetiştirme tarzları da dikkate alındığında, Uygulu Çocuk ego durumunun yüksek çıkması manidardır. James ve Jongeward (1993)'da, çocukların annesi ve babası tarafından saptanan yöntemlerle hareket etmeye müsait yapıda olduklarını söylemektedir. Doğal Çocuk ego durumunun anne dışındaki kişilerin bakım yaptığı ergenlerde yüksek çıkması ise otoriteye bağımlılığın olmaması ve

kendi isteğine göre hareket edebilme durumunun daha fazla olabilmesi durumu ile açıklanabilir (Karahan ve Sardoğan, 2004).

4-Araştırmanın başka bir amacı, liseli ergenlerin ego durumlarının annenin çalışma durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmesidir. Bu çalışmada Eleştirel Ebeveyn, Koruyucu Ebeveyn, Yetişkin, Uygulu Çocuk ve Doğal Çocuk ego durumlarının bu değişkenden etkilenmediği sonucu bulunmuştur.

5-Araştırmanın bir amacı da, liseli ergenlerin ego durumlarının kardeş sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmeye yöneliktir. Bulgular, liseli ergenlerin Yetişkin ego durumu puan ortalamalarının kardeş sayısına göre farklılaşmadığına, Eleştirel Ebeveyn, Koruyucu Ebeveyn, Doğal Çocuk ve Uygulu Çocuk ego durumunun bu değişkenden etkilendiğine işaret etmektedir. Eleştirel Ebeveyn ego durumu açısından bakıldığında; Bir kardeşi olan liseli ergenlerin Eleştirel Ebeveyn ego durumu puan ortalamaları iki kardeşi olanlarınkinden daha yüksektir. Koruyucu Ebeveyn ego durumu açısından bakıldığında ise iki kardeşi olan ergenlerin puan ortalamaları bir kardeşi olan ergenlerin ego durumu puan ortalamalarından daha yüksektir. Uygulu Çocuk ego durumu açısından bakıldığında, üç ve üstünde kardeşi olan liseli ergenlerin Uygulu Çocuk ego durumu puan ortalamaları bir kardeşi olan ergenlerinkinden daha yüksektir. Bu durum, kalabalık ve çok kardeşli ailelerde ortama uyum sağlama zorunluluğunun fazla olması ile açıklanabilir. Doğal Çocuk ego durumu açısından bakıldığında ise, kardeşi olmayan ve bir kardeşi olan liseli ergenlerin ego durumu puan ortalamaları üç ve üstünde kardeşi olan ergenlerinkinden daha yüksektir. Bu durum tek çocuk ya da az kardeşe sahip olmanın ev içinde daha doğal ve daha özgür davranmayı da beraberinde getirdiği şeklinde açıklanabilir.

6-Araştırmanın bir diğer amacı da, liseli ergenlerin ego durumlarının gelir düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmeye yöneliktir. Bulgular, Eleştirel Ebeveyn, Koruyucu Ebeveyn, Yetişkin, Uygulu Çocuk ve Doğal Çocuk ego durumu puan ortalamalarının gelir durumuna göre farklılaşmadığına işaret etmektedir.

Akbağ (2000), Eleştirel Ebeveyn ve Koruyucu Ebeveyn ego durumunun gelir düzeyinden etkilenmediğini, buna karşılık Yetişkin, Doğal Çocuk ve Uygulu Çocuk ego durumlarının bu değişkenden etkilendiğini bulmuştur. Akbağ (2000)'a göre Yetişkin ego durumu açısından bakıldığında; ortanın üstü ve yüksek gelir grubundakilerin Yetişkin ego durumu puan ortalamaları, düşük ve ortanın altı gelir grubunda yer alan liseli ergenlerinkinden daha yüksektir. Diğer taraftan; yüksek gelir grubundakilerin Doğal Çocuk ego durumu puan ortalamalarının düşük gelir grubundakilerden daha yüksek olduğunu bulmuştur. Araştırma bulgularındaki bu fark Akbağ (2000)'in araştırmasının üniversiteli öğrencilerle yapılmış olması olarak düşünülmektedir. Liseli ergenler ile üniversite öğrencileri arasında kendini algılama durumu arasındaki farkın sonuçları etkilediği düşünülmektedir.

7-Araştırmanın diğer bir amacı, ergenlerin ego durumlarının annenin eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığıdır.

Annenin eğitim düzeyi açısından bakıldığında; ergenlerin ego durumlarından Eleştirel Ebeveyn, Koruyucu Ebeveyn, Yetişkin ego durumu puan ortalamalarının annenin eğitim durumundan etkilenmediği, Uygulu Çocuk ve Doğal Çocuk ego durumu puan ortalamalarının ise annenin eğitim düzeyine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Uygulu Çocuk ego durumu açısından bakıldığında; anneleri okuyazar olmayan ve okuyazar olan ergenlerin Uygulu Çocuk ego durumu puan ortalamaları, annesi ortaokul ve lise mezunu olanlarınkinden daha yüksektir. Bu durum annelerin eğitim seviyesi arttıkça çocuklarını daha demokratik bir tutumla yetiştirdikleri şeklinde açıklanabilir. Doğal Çocuk ego durumu puan ortalamaları anneleri lise mezunu olanların ergenlerin Doğal Çocuk ego durumu puan ortalamaları anneleri okuyazar olmayan ergenlerinkinden daha yüksektir. Yine Annesi ortaokul ve lise mezunu olan ergenlerin Doğal Çocuk ego durumu puan ortalamaları annesi okuyazar olan ergenlerinkinden daha yüksektir. Bu durum annelerin eğitim seviyeleri arttıkça çocuklarını daha özgür yetiştirdikleri, çocuklarının ilgi yetenek istek ve ihtiyaçlarının farkında olup bu doğrultuda davrandıkları şeklinde yorumlanabilir.

8-Araştırmanın diğel bir amacı, ergenlerin ego durumlarının babanın eğitim durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığıdır.

Babanın eğitim düzeyi açısından bakıldığında; ergenlerin Eleştirel Ebeveyn, Koruyucu Ebeveyn ve Yetişkin ego durumu puan ortalamalarının babanın eğitim durumundan etkilenmediği; Uygulu Çocuk ve Doğal Çocuk ego durumu puan ortalamalarının ise babanın eğitim durumuna göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Buna göre babaları okur yazar ve ilkokul mezunu olan ergenlerin Uygulu Çocuk ego durumu puan ortalamaları babası lise mezunu olan ergenlerinkinden daha yüksektir. Doğal Çocuk ego durumu puan ortalamaları açısından bakıldığında; babaları lise mezunu olan ergenlerin Doğal Çocuk Ego durumu puan ortalamaları, babası okuryazar ve ilkokul mezunu olan ergenlerinkinden daha yüksektir.

Anne baba eğitim durumları ile ilgili bulgular genel olarak değerlendirildiğinde; ebeveynlerin eğitim düzeyinin yükselmesiyle birlikte Doğal Çocuk ego durumunun daha fazla, Uygulu Çocuk ego durumunun daha az sergilendiği söylenebilir. Araştırmada elde edilen bu bulgular Akbağ (2000)'in bulgularıyla da tutarlılık göstermektedir.

TA kuramına göre Uygulu Çocuk ego durumu anne baba eğitiminden etkilenmektedir ve anne babanın onayı Uygulu Çocuk ego durumuna sahip kişiler için oldukça önemlidir (Akkoyun, 1995). Bu da araştırmada bulunan bulguları desteklemektedir.

Bu bulguyu Akbağ (2000) şöyle yorumlamıştır: Ebeveynin eğitim düzeyinin artmasıyla birlikte çocuğun kişilik gelişimini olumlu yönde destekleyen tutumları benimsemesi, çocuğa karşı yönelttiği davranışların etkileri konusunda daha bilinçli olması ile açıklanabilir. Ancak diğel ego durumlarının ebeveynin eğitim düzeyinden etkilenmemesi bir çelişki yaratmaktadır. Dolayısıyla ergenlerin ego durumlarının anne babalarının eğitim düzeylerinden çok, onların ego durumlarından etkilendiği

düşünülebilir. Bu yorumun bu araştırmanın bulguları için de geçerli olduğu söylenebilir.

Diğer taraftan James ve Jongeward (1993)'da özellikle anne babanın Ebeveyn ego durumundan verilen mesajların çocuk yetiştirmede daha belirgin olduğunu ve birçok anne babanın çocukları kendi yetiştirme biçimlerine göre yetiştirdiğini belirtmektedir.

Alisinanoğlu (1995)'da anne babaların eğitim düzeyinin ego durumları üzerinde etkili bir değişken olmadığını tespit etmiştir.

9-Araştırmanın bir amacı da liseli ergenlerin bağlanma stillerinin cinsiyete göre farklılaşma durumudur. Bulgulara göre, liseli ergenlerin bağlanma stillerinden, korkulu bağlanma ve kayıtsız bağlanma alt boyutunda anlamlı bir fark bulunamamıştır. Güvenli bağlanma ve saplantılı bağlanma alt boyutunda erkek öğrenciler lehine daha yüksek puanlar elde edilmiştir. Saymaz (2003)'te yaptığı çalışmada, ergenlerin güvenli bağlanma stilleri açısından erkekler lehine fark bulmuştur. Bu bulgu, bu araştırmanın sonucuyla da örtüşmektedir. Bu erkek öğrencilerin daha özgür yetişmesi ve yetiştirilme tarzı bakımından, kendilerine olan güven duygusu ile açıklanabilir.

10-Araştırmanın diğer bir amacı, liseli ergenlerin bağlanma stillerinin doğumdan itibaren yaşadığı aile tipine göre farklılaşıp farklılaşmadığını sınılamaya yöneliktir. Bulgulara göre, bağlanma stillerinin doğumdan itibaren yaşadığı aile tipi değişkenine göre farklılık göstermemektedir.

11-Araştırmanın başka bir amacı, liseli ergenlerin bağlanma stillerinin doğumdan itibaren bakımını üstlenen kişiye göre farklılaşıp farklılaşmadığını sınılamaya yöneliktir. Bulgulara göre, bağlanma stillerinin alt boyutlarından korkulu bağlanma, saplantılı bağlanma ve kayıtsız bağlanmanın, bakımını üstlenen kişi değişkenine göre anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Bununla birlikte güvenli bağlanma stiline ile bu değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna

göre kendisine annesi dışında bakılan ergenlerin güvenli bağlanma stili anneleri tarafından bakılan kişilerin puanlarından daha yüksek çıkmıştır. Bu durum annelerin daha koruyucu bir yetiştirme tutumu sergiledikleri bu tutumun da çocuklarının kendilerine daha fazla korunmaya muhtaç ve bağımlı oldukları algısını geliştirmekte bu da güvenli bağlanma puanlarını düşürmektedir şeklinde yorumlanabilir.

12-Araştırmanın başka bir amacı, liseli ergenlerin bağlanma stillerinin annenin çalışma durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmesidir. Bulgular bağlanma stillerinin annenin çalışma durumu değişkenine göre farklılaşmadığını göstermektedir.

13- Araştırmanın bir amacı da, liseli ergenlerin bağlanma stillerinin kardeş sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmeye yöneliktir. Liseli ergenlerin bağlanma stillerinin kardeş sayısı değişkenine göre, güvenli bağlanma ve korkulu bağlanma alt boyutunda farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre güvenli bağlanma alt boyutunda; kardeşi olmayan ve bir kardeşi olan liseli ergenlerin, iki kardeşi olanlarınkinden daha yüksek puanlara sahip olduğu sonucu bulunmuştur. Aile içerisinde çocuk sayısının az olması çocuklar ile daha fazla ilgilenilmesi ve daha fazla sorumluluk verilmesi durumu güvenli bağlanma puanlarının daha yüksek çıkmasını etkilemiş olabilir. Korkulu bağlanma alt boyutunda ise iki kardeşi olan liseli ergenlerin puan ortalamaları bir kardeşi olan ve kardeşi olmayanlarınkinden daha yüksektir. Bu durum da aile içerisinde çocuklara ayrılan zamanın ve ilginin dağılmasında yaşanan zorluklarla açıklanabilir.

14- Araştırmanın bir amacı da, liseli ergenlerin bağlanma stillerinin gelir seviyesine göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmeye yöneliktir. Bulgular liseli ergenlerin bağlanma stillerinin gelir seviyesi değişkenine göre farklılaşmadığını göstermektedir.

15-Araştırmanın diğer bir amacı, liseli ergenlerin bağlanma stillerinin annenin eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığıdır. Bulgulara göre, annesi lise mezunu olan liseli ergenlerin güvenli bağlanma alt boyutu puan ortalamaları annesi okuryazar

olanlarınkinden daha yüksek çıkmıştır. Burada annelerin eğitim seviyesi arttıkça güvenli bağlanma ilişkisinin arttığı görülmektedir. Korkulu bağlanma alt boyutu ile annenin eğitim düzeyi değişkeni arasında da anlamlı ilişki bulunmuştur. Bulguya göre annesi okur-yazar olan liseli ergenlerin korkulu bağlanma alt boyutu puanları annesi ortaokul mezunu olan liseli ergenlerinkinden daha yüksek çıkmıştır. Bu durum annelerin eğitim seviyesi azaldıkça çocuklarının değerli olma değerli hissetme algılarının düştüğünü göstermektedir. Bu değişkenin saplantılı bağlanma ve kayıtsız bağlanma alt boyutu ile bir ilişkisi bulunmamıştır.

16-Araştırmanın diğer bir amacı, ergenlerin bağlanma stillerinin babanın eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığıdır. Bulgular, liseli ergenlerin bağlanma stillerinin babanın eğitim seviyesine göre farklılaşmadığını göstermektedir.

17- Araştırmanın diğer bir amacı da liseli ergenlerin TA ego durumları ile bağlanma stillerinin arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını sınılamaya yöneliktir.

Elde edilen bulgularda, ego durumları alt boyutlarından Eleştirel Ebeveyn ego durumu ile güvenli bağlanma, saplantılı bağlanma ve kayıtsız bağlanma arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Eleştirel Ebeveyn ile korkulu bağlanma stili arasında ise pozitif doğrusal bir ilişki bulunmuştur. Buna göre liseli ergenlerin eleştirel ebeveyn puanları yükseldikçe korkulu bağlanma stili puanları da yükselmektedir. Bu durum kendini ve başkalarını değersiz gördüğü için korkulu bağlanma stili geliştiren ergenin aynı zaman da eleştirel ebeveyn ego durumunu da geliştirdiğini göstermektedir.

Ego durumları alt boyutlarından Koruyucu Ebeveyn ego durumu ile bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Ego durumları alt boyutlarından Yetişkin ego durumu ile bağlanma stilleri alt boyutlarından korkulu bağlanma ve kayıtsız bağlanma arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Yetişkin ego durumu ile güvenli bağlanma stili arasında pozitif doğrusal bir ilişki vardır. Bu sonuca göre liseli ergenlerin yetişkin ego durumu

puanları yükseldikçe güvenli bağlanma stilleri puanlarında da artış görülmektedir. Yine yetişkin ego durumu ile saplantılı bağlanma stili arasında negatif doğrusal bir ilişki bulunmuştur. Buna göre yetişkin ego durumu puanları yükseldikçe saplantılı bağlanma stili puanlarında düşüş gözlenmektedir. Bu durum, Yetişkin ego durumu puanı yüksek olan bireylerin kendisini ve etrafındakileri daha gerçeğe uygun ve mantıklı değerlendirdiği için kendisi ve başkaları ile ilgili pozitif bir algıya sahip olduğunu düşündürmektedir.

Ego durumu alt boyutlarından Uygulu Çocuk ego durumu ile korkulu bağlanma, saplantılı bağlanma ve kayıtsız bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Ego durumları alt boyutlarından Doğal Çocuk ego durumu ile bağlanma stilleri alt boyutlarından güvenli bağlanma, saplantılı bağlanma ve kayıtsız bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Doğal Çocuk ego durumu ile korkulu bağlanma stili arasında ise negatif doğrusal bir ilişki bulunmuştur. Buna göre Doğal Çocuk ego durumu puanları yükseldikçe korkulu bağlanma stilleri puanları düşmektedir. Bu sonuç, Doğal Çocuğun kendini değerli görmesi, kendi istek ve ihtiyaçları doğrultusunda davranması ve spontan olmasının korkulu bağlanma stilini geliştirmesini engellediği şeklinde yorumlanabilir.

18- Araştırmanın diğer bir amacı da liseli ergenlerin bağlanma stillerinin baskın olarak ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını sınılamaya yöneliktir.

Elde edilen bulgularda; güvenli bağlanma stili puanları liseli ergenlerin baskın olarak kullandıkları ego durumlarına göre farklılaşmaktadır. Koruyucu Ebeveyn ego durumu baskın olan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puanları Uygulu Çocuk ego durumunu baskın olarak kullanan liseli ergenlere göre daha yüksektir. Yetişkin ego durumunu baskın olarak kullanan liseli ergenlerin güvenli bağlanma stili puanları, Uygulu Çocuk ego durumunu baskın olarak kullanan liseli ergenlere göre daha yüksektir. Doğal Çocuk ego durumunu baskın olarak kullanan liseli ergenlerin

güvenli bağlanma stili puanları ise Uygulu Çocuk ego durumunu baskın olarak kullanan liseli ergenlere göre daha yüksektir.

Daha önce de belirttiğimiz gibi Koruyucu Ebeveyn ego durumu, ilgili, özen gösterici destekleyici, izin verici koruyucu, karşısındaki insanların çıkarlarını korumaya dönük ego durumudur. Yetişkin ego durumu, şimdiki gerçeğe uygun olan diğer benlik durumlarından özerk duygu, düşünce ve davranış örüntülerinden oluşmaktadır. Uygulu Çocuk ego durumuna baktığımızda ise bireyler otoriteye bağımlı, otoritenin isteğine göre hareket eden kişilik yapısındadırlar (Karahan ve Sardoğan, 2004). Bağlanma stilleri açısından baktığımız da ise Güvenli bağlanmanın önemli özelliklerinden biri de özerk kalmayı başarabilmektir (Sümer ve Güngör, 1999). Bu bilgiler ışığında bulgulara baktığımızda, sonuçların literatür ile de uyduğu görülmektedir. Aynı zamanda elde edilen bu bulgu, çalışmanın bir önceki amacından elde edilen ilişkiye dayalı sonuçlarla da tutarlılık içindedir.

Liseli ergenlerin korkulu bağlanma stili puanları baskın olarak kullandıkları ego durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Liseli ergenlerin saplantılı bağlanma stili puanları baskın olarak kullandıkları ego durumuna göre farklılaşmaktadır. Yetişkin ego durumunu baskın olarak kullanan liseli ergenlerin saplantılı bağlanma stili puanları Koruyucu Ebeveyn ego durumunu baskın olarak kullanan liseli ergenlere göre daha düşüktür. Yetişkin ego durumunu baskın olarak kullanan liseli ergenlerin saplantılı bağlanma stilleri puanları ise Doğal Çocuk ego durumunu baskın olarak kullanan liseli ergenlerinkinden daha düşüktür

Saplantılı bağlanma stilinde bireylerin sürekli takıntılı ve ilişkilerinde pek de gerçekçi olmayan yapıları vardır. Yine Koruyucu Ebeveyn ego durumunda birey aşırı kontrollü ve engelleyici, ya da destekleyici ve gelişmeyi sağlayıcı olabilir (Jones, 1982). Dolayısıyla; Yetişkin ego durumunu baskın olarak kullanan ergenlerin yakın ilişkilerde saplantılı bağlanma stiline sahip olma olasılıklarının düşük olduğu söylenebilir. Bu bulgu araştırmadan elde edilen ilişkiye dayalı istatistiksel bulgularla da tutarlılık içindedir.

Liseli ergenlerin kayıtsız bağlanma stili puanları baskın olarak kullandıkları ego durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucu bulunmuştur.

4.2. Öneriler

Bu araştırmada varılan sonuçlar ışığında yeni araştırmalar için şu öneriler sıralanabilir.

1. Bu araştırma, daha önce benzer bir araştırma olmaması ve konu ile ilgili ilk araştırma olması bakımından bulgularının genelleştirilebilmesi için daha geniş ve farklı örneklem grupları üzerinde yeni çalışmalarla desteklenebilir .

2. Bu araştırmada bağlanma stilleri ve ego durumları arasında tespit edilen bulgulara dayanarak; Transaksiyonel Analiz kuramı şimdi ve burada yaklaşımını kullanması ve kısa sürede olumlu sonuçlar alması bakımından, Türkiye'deki kalabalık okullar göz önüne alındığında etkili ve kısa süreli bir eğitim aracı olarak kullanılabilir.

3. Bu araştırmadan elde edilen bulgular da dahil olmak üzere hem bağlanma stillerinin hem de ego durumlarının cinsiyet değişkeninden etkilenme durumuna ilişkin yapılan araştırmalar birbiri ile tutarlı sonuçlar vermemektedir. Bu nedenle, her iki değişkenin cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesinin konuyu açıklığa kavuşturmada faydalı olacağı düşünülmektedir

KAYNAKÇA

Akbağ, M. (2000). *Stresle başa çıkma tarzlarının üniversite öğrencilerinde olumsuz otomatik düşünceler, Transaksiyonel Analiz ego durumları ve bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Akbağ, M. ve Deniz, L.(2003). Öğretim elemanı ve öğretmen adaylarının birbirlerine yönelik algıları: Transaksiyonel Analiz açısından bir değerlendirme. *Kuramda ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2). 263-293.

Akkoyun, F.(1995). *Transaksiyonel Analize giriş*. Ankara: 72 TDFO Ltd. Şti,

Alisinanoglu, F, (1995). *Üniversite öğrencilerinin ego durumları ile ana baba tutumlarını algılamalarını etkileyen bazı değişkenlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Alisinanoglu, F. ve Köksal, A. (2000). Gençlerin ben durumları (Ego State) ve empatik becerilerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 18. 11-16.

Altıntaş, E. Gültekin, M. (2003). *Psikolojik danışma kuramları*. İstanbul: Alfa Yayınları.

Arı, R. (1989). *Üniversiteli öğrencilerin baskın ben durumları ile bazı özlük niteliklerinin, ben durumlarına, atılganlık ve uyum düzeylerine etkisi.*” Yayınlanmış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.

Aşılı, G.(2001). *Üniversiteli öğrencilerin cinsiyet rolleri ve ego (ben) durumları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aydın, B. (1997). *Çocuk ve ergen psikolojisi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Vakfı Yayınları.

Bacanlı, H.(1995) . Sıfat tarama listesinde beğenilen ve beğenilmeyen özellikler. Konya Selçuk Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma. 2. *Eğitim Bilimleri Kongresi*. Ankara.

Barnas, MV. ve Pollina L. (2001). Cummings EM. life-span attachment: Relation between attachment and socioemotional functioning in adult women.

Bartholomew, K. ve Horowitz L. M. (1991). Attachment styles among young adults: atest of a four-category model. *Journal of personality and social psychology*. 61(2). 226-244.

Berne, E. (2001). *Hayat denen oyun*. (S.Sargut. Çev.). İstanbul. Kariyer Yayınları. (Eserin aslının basım tarihi 1964).

Berne, E. (1968). *The happy valley*. New York: Grove Press.

Benton, D.& Halloran, J. (1991). *Applied human relations*. Fourth Edition, Prentice Hall, New Jersey. USA.

Breterhon, Inge-Munholland.(1999). *Internal working models in attachment relationship hansbook of: theory, research and clhical applications*. New York: Guilford Press, USA

Breterhon, I. (1987). *New perspectives on attachment relations: Security, communication and internal working models*. In J.Osofsky (Ed), *Handbook of Infant Development Psychology*, 28, 759-775.

Bowlby, J. (1971). *Attachment and loss*. England: Hazel Watson & Viney Ltd.

Büyüksahin, A.(2001). *Yakın ilişki kuran ve kurmayan üniversite liseli ergenlerinin çeşitli sosyal psikolojik etkenler yönünden karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çelik, H. (2006). *Üniversite birinci sınıf liseli ergenlerinin saldırganlık tepkileri, bağlanma tarzları ve kişilerarası şemaları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Damarlı, Ö. (2006). *Ergenlerde toplumsal cinsiyet rolleri, bağlanma stilleri ve benlik kavramı arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Deniz, M.E. (2006). Ergenlerde bağlanma stilleri ile çocukluk istismarları ve suçluluk-utanç arasındaki ilişki. *Eurasian Journal of Educational Research*, 22. <http://www.ejer.com.tr> Web adresinden 04 Temmuz 2008 tarihinde edinilmiştir.

Deniz, M.E. (2002). *Üniversiteli ergenlerinin karar verme stratejileri ve sosyal beceri düzeylerinin TA baskın ben durumları ve bazı özlük niteliklerine göre karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Elaad, E. (1993). Detection of deception: A Transactional Analysis perspective, *Journal Of Psychology*, 127.

Gander, M. ve J.Gardiner, H.W. (2004). *Çocuk ve ergen gelişimi*. (B.Onur, A.Dönmez, N.Çelen, Çev.). İstanbul: İmge Kitabevi.

Gezer, Z. Ü. (2001). *The relationship between attachment styles of adolescents and their family environments*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Güngör, D. (2000). *Bağlanma stillerinin ve zihinsel modellerin kuşaklararası aktarımında ana babalık stillerinin rolü*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Hamarta, E. (2004). Bağlanma teorisi. *Anadolu Üniversitesi. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (1)

Hortaçsu, N. Cesur, S. ve Oral, A. (1993). Relation between depression and attachment styles in parent- and institution-reared Turkish children. *The Journal of Genetic Psychology*, 154 (3), 329-337.

- İmamoğlu, S. (2003). *Öğretmen adaylarının öfke ve öfke ifade tarzları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- James, M. Jongevar, D. (1993). *Kazanmak için doğarız* (T.Şenruh, Çev.). İstanbul: İnkılâp Kitapevi.
- Jones, R.N. (1982). *Danışma psikolojisi kuramları* (F.Akkoyun, F.Korkut, V.Duyan, S.Doğan, B. Eyllen, Çev.). Cassel Educational Limited.
- Karahan, E. Sardoğan, M.E. (2004). *Psikolojik danışma ve terapide kuramlar*. Samsun: Deniz Kültür Yayınları.
- Karakurt, G. (2001). *The impact of adult attachment styles on romantic jealousy*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasar, N. (1995). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (7. baskı). Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Keskingöz, B. (2002). *Üniversite öğrencileri ile anoreksiya nevroza tanısı alan ve almayan bireylerde bağlanma biçimleri, kişilerarası şemalar ve yeme örüntüleri arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Konyalıoğlu, A.P. (2002). *Üniversiteli öğrencilerin duygusal ilişki bağlanma tarzları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Köknel,Ö. (1981). *Cumhuriyet gençliği ve sorunları*. İstanbul: Cem Yayınevi Kültür Yayınları.

Kulaksızoğlu, A. (1998). *Ergenlik psikolojisi* (1. baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Onur, N. (2006). *Lise ergenlerinin bağlanma stilleri ile atılganlık düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Özcan, H.U. ve Sevinç, L. (2007). Bireyin ego durumlarının partnerinin ego durumları ile uyumunun ilişkiden duyulan memnuniyete etkisi. *IV. Ulusal Aile ve Evlilik Terapileri Kongresi'nde sunulan makale*. 16–18 Mart, İstanbul, Türkiye. <http://www.humangroup.biz/pdf/egosvememnuniyet.pdf>

Pehlivan Türk, B. (2004). Otistik çocuğu olanlarda bağlanma. *Türk Psikiyatri Dergisi*.15(1), 56-63.

Saymaz, İ. (2003). *Üniversite öğrencilerinin kişiler arası ilişkileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Shaver, P.R. & Brennan, K. A.(1992). Attachment styles and the “Big Five” personality traits: their connections with each other and with romantic relationship outcomes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 18 (5),536-545.

Stewart,I. & Joines,V. (1987). *TA today: A New Introduction to Transactional Analysis*. Lifespace Publishing, Nottingham.

- Sümer, N. ve Güngör, D. (1999a). Çocuk yetiştirme stillerinin bağlanma stilleri, benlik değerlendirmeleri ve yakın ilişkiler üzerindeki etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*. 14 (44), 35-58.
- Sümer, N. ve Güngör, D.(1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*,14 (43), 71-106.
- Solomon, C. (2003). Transactional analysis theory: the basics. *Transactional Analysis Journal*. 33 (1).
- Tolan, Ö. Ç. (2002). *Üniversiteli öğrencilerin kaygı belirtileri ve bağlanma biçimleri ile kişilerarası şemalar arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uluğtekin, S. (1986). Devletimizin gençlere bakışı. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu Dergisi*, 4 (1)
- Yavuzer, H. (1987). *Çocuk psikolojisi*.(3.baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi
- Yavuzer, H. (1990). *Çocuk ve suç* .(5. baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H.(1991). *Ana baba ve çocuk*. (4. baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yiğit, F.Ö. (1998). *Meslek lisesi liseli ergenlerinin ben durumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yörüköğlü, A.(1990). *Gençlik çağı. "Ruh sağlığı ve ruhsal sorunlar*. İstanbul: Özgür
Yayın.

EKLER

EK 1: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

EK 2: EGO (BEN) DURUMLARI ÖLÇEĞİ

EK 3: İLİŞKİ ÖLÇEKLERİ ANKETİ

EK - 1

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma, liselerde okumakta olan liseli ergenlerin bazı kişilik özelliklerini belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Bilgi formu ve ölçeklere vereceğiniz cevaplar sadece bu araştırma için kullanılacaktır. İsim ve soy isminizi yazmanıza gerek yoktur. Bireysel değerlendirme yapılmayacak, verdiğiniz bilgiler ve cevaplar gizli tutulacaktır. Hiçbir ifadenin doğru veya yanlış cevabı yoktur. İfadelerde size uygun seçeneğin yanındaki paranteze (X) işareti koyunuz. Vereceğiniz içten cevaplarla bilimsel bir çalışmaya katkıda bulunacaksınız. Cevaplarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Hüseyin KELER
Psikolojik Danışman

1. Cinsiyetiniz
 Kız Erkek
2. Annenizin eğitim durumu
 Okur-yazar değil Okur-yazar İlkokul Ortaokul
 Lise Üniversite
3. Babanızın eğitim durumu
 Okur-yazar değil Okur-yazar İlkokul Ortaokul
 Lise Üniversite
4. Kaç kardeşe sahipsiniz?
 Kardeş yok 1 kardeş 2 kardeş 3 kardeş ve üstü
5. Ailenizin gelir durumunu nasıl algılıyorsunuz?
 Düşük Orta Yüksek
6. Anneniz çalışma durumu nedir?
 Çalışıyor Çalışmıyor
7. Doğumdan itibaren yaşadığı aile
 Çekirdek aile (Anne baba kardeşler)
 Geniş aile. (anneanne, babaanne, büyükbaba, Evli kardeşler)
 Aile dışı (akrabalar ya da kurum)
8. Doğumdan itibaren bakımınızı kim üstlendi?
 Anne Babaanne - Anneanne Abla
 Bakıcı Kreş Diğer.....

EK - 2

EGO (BEN) DURUMLARI ÖLÇEĞİ

Aşağıda insanı niteleyen 95 sıfat verilmiştir. Sizden istenen “sizi nitelediğini düşündüğünüz, sizin bir özelliğiniz olarak düşündüğünüz” sıfatları işaretlemenizdir. Lütfen size uygun gelen sıfatın yanındaki parantezin içine X işareti koyunuz. İşaretleme işlemi yaparken sıfatlar üzerinde çok fazla düşünmeyiniz. İşaretleyeceğiniz sıfat sayısına ilişkin olarak herhangi bir kısıtlama yoktur. Lütfen işaretlemeyi yaparken olmak istediklerinizi değil, sizde var olan özelliklerinizi dikkate alınız.

39 ()	Açık düşünceli
(Açık fikirli)	11 ()	Ön yargılı	75 ()	Girişken
41 ()	Dikkatli	3 ()	Asık suratlı	82 ()	Sempatik
40 ()	Akıllı	83 ()	Sevimli	69 ()	Kötümser
64 ()	Tutuk	63 ()	Terbiyeli	10 ()	Kuralcı
65 ()	Yumuşak başlı	9 ()	Kibirli	4 ()	Ciddi
66 ()	Uyumlu	84 ()	Sıcakkanlı	62 ()	Sessiz
72 ()	Atılgan	33 ()	Yufka yürekli	32 ()	Yardımsever
73 ()	Duygusal	89 ()	Cesur	42 ()	Dürüst
74 ()	Gamsız	29 ()	Sabırlı	71 ()	Telaşlı
76 ()	Hayalci	86 ()	Yaratıcı	85 ()	Şakacı
1 ()	Aksi	87 ()	Doğal	35 ()	Sevecen
2 ()	Alaycı	88 ()	Seksi	56 ()	Uslu
31 ()	Vefakar	12 ()	Resmi	68 ()	Mızımız
30 ()	Sırdaş	18 ()	Sinirli	43 ()	Düşünceli davranan
22 ()	Cömert	13 ()	Titiz	90 ()	Kararsız
26 ()	İçten	77 ()	Heyecanlı	91 ()	Korkak
44 ()	Dakik	78 ()	Maceracı	92 ()	Nüktedan
45 ()	Gerçekçi	79 ()	Meraklı	93 ()	Asi
46 ()	Mantıklı	57 ()	Ağırbaşlı	94 ()	Rahat
47 ()	Temkinli	58 ()	Bağımlı	95 ()	Soğukkanlı
51 ()	Adil	59 ()	Çekingen	19 ()	Tedbirli
52 ()	Bağımsız	49 ()	Tutarlı	17 ()	Öfkeli
53 ()	Zeki	50 ()	Açık sözlü	16 ()	Kararlı
54 ()	İradeli	14 ()	Otoriter	38 ()	Samimi
55 ()	Düzenli	20 ()	Anlayışlı	34 ()	Başkalarını düşünen
5 ()	Eleştirici	80 ()	Neşeli	37 ()	Kibar
6 ()	Gurulu	81 ()	Sabırsız	24 ()	Güvenilir
23 ()	Geçimli	21 ()	Cana yakın	25 ()	Hoşgörülü
27 ()	İlgili	15 ()	Sabit fikirli	36 ()	Hoşsohbet
28 ()	Merhametli	60 ()	Nazik	48 ()	Sorumluluk alabilen
7 ()	İdealist	61 ()	Saygılı		
8 ()	Katı	67 ()	Tedirgin		
		70 ()	Olgun		

EK- 3

İLİŞKİ ÖLÇEKLERİ ANKETİ

Aşağıda yakın duygusal ilişkilerinizde kendinizi nasıl hissettiğinize ilişkin çeşitli ifadeler yer almaktadır. Yakın duygusal ilişkilerden kastedilen arkadaşlık, dostluk, romantik ilişkiler ve benzerleridir. Lütfen her bir ifadeyi bu tür ilişkilerinizi düşünerek okuyun ve her bir ifadenin sizi ne ölçüde tanımladığını aşağıdaki 7 aralıklı ölçek üzerinde değerlendirip, size en uygun sayının altındaki paranteze (X) işareti koyunuz.

1.....2.....3.....4.....5.....6.....7
Beni hiç Beni kısmen Beni
Tanımlamıyor Tanımlıyor Tamamıyla Tanımlıyor

		1	2	3	4	5	6	7
1	Başkalarına kolaylıkla güvenmem.	()	()	()	()	()	()	()
2	Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli.	()	()	()	()	()	()	()
3	Başkalarıyla kolaylıkla duygusal yakınlık kurarım.	()	()	()	()	()	()	()
4	Bir başka kişiyle tam anlamıyla kaynaşıp bütünleşmek isterim.	()	()	()	()	()	()	()
5	Başkalarıyla çok yakınlaşırsam incitileceğimden korkuyorum.	()	()	()	()	()	()	()
6	Başkalarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığı sürece oldukça rahatım.	()	()	()	()	()	()	()
7	İhtiyacım olduğunda yardıma koşacakları konusunda başkalarına her zaman güvenebileceğimden emin değilim.	()	()	()	()	()	()	()
8	Başkalarıyla tam anlamıyla duygusal yakınlık kurmak isterim.	()	()	()	()	()	()	()
9	Yalnız kalmaktan korkarım.	()	()	()	()	()	()	()
10	Başkalarına rahatlıkla güvenip bağlanabilirim.	()	()	()	()	()	()	()
11	Çoğu zaman, romantik ilişkide olduğum insanların beni gerçekten sevmediği konusunda endişelenirim.	()	()	()	()	()	()	()
12	Başkalarına tamamıyla güvenmekte zorlanırım.	()	()	()	()	()	()	()
13	Başkalarının bana çok yakınlaşması beni endişelendirir.	()	()	()	()	()	()	()
14	Duygusal yönden yakın ilişkilerim olsun isterim.	()	()	()	()	()	()	()

		1	2	3	4	5	6	7
15	Başkalarının bana dayanıp bel bağlaması konusunda oldukça rahatımdır.	()	()	()	()	()	()	()
16	Başkalarının bana, benim onlara verdiğim değer kadar değer vermediğinden kaygılanırım.	()	()	()	()	()	()	()
17	İhtiyacınız olduğunda hiç kimseyi yanınızda bulamazsınız.	()	()	()	()	()	()	()
18	Başkalarıyla tam olarak kaynaşıp bütünleşme arzum bazen onları ürkütüp benden uzaklaştırıyor.	()	()	()	()	()	()	()
19	Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli.	()	()	()	()	()	()	()
20	Birisi bana çok yakınlığında rahatsızlık duyarım.	()	()	()	()	()	()	()
21	Romantik ilişkide olduğum insanların benimle kalmak istemeyeceklerinden korkarım.	()	()	()	()	()	()	()
22	Başkalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim.	()	()	()	()	()	()	()
23	Terk edilmekten korkarım.	()	()	()	()	()	()	()
24	Başkalarıyla yakın olmak beni tedirgin eder.	()	()	()	()	()	()	()
25	Başkalarının bana, benim istediğim kadar yaklaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum.	()	()	()	()	()	()	()
26	Başkalarına bağlanmamayı tercih ederim.	()	()	()	()	()	()	()
27	İhtiyacım olduğunda insanları yanımda bulacağımı biliyorum.	()	()	()	()	()	()	()
28	Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.	()	()	()	()	()	()	()
29	Romantik ilişkilerde olduğum insanlar, genellikle onlarla, benim kendimi rahat hissettiğimden daha yakın olmamı isterler.	()	()	()	()	()	()	()
30	Başkalarıyla yakınlaşmayı nispeten kolay bulurum.	()	()	()	()	()	()	()